11

1904 – 1905

1904 – 1905

1904 – 1905

Πύργος 1

Φιλιππούπολις 10
Αθήνα 18, 36
Αλεξάνδρεια 44β
Δέλτα Π. 51 β, 74 α
Τευτονισμός 59 β

1904. Πύργος Βογγαρίας.

Ἰουνίου 26. Μ' ἀρνιοῦν ἀπ' ὅλη τὴ μεριὰ δερβίσι, ἀκίνητο, οὐδὲ νὰ σχολιάσ' τὸ καλάρι, κ' σχέσις μου μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ αὐτὸ γίνεται ἐπειδὴ ἔχω ὀλιγόψυχα κ' ἐπειδὴ δὲν ἔχω χρήματα. Θὲ' γ' ἔρχεται νὰ μοιρόσω τὴ μητέρα μου κ' τοὺς πατέρα μου. Ἔδω κ' ἦταν τόσο κακοί μεγάλα μαὶ ἐδῶ τόσο διαφορετικοί ἀπὸ μένα. Δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ μεγάλη δουλειά.

Ἰουνίου 30. Ἐδῶ μπορούσα νὰ μείνω ἥσυχος ἀφοῦ μὲ τρέμανε «κ' ἀποστομώνει». Μὲ γυαλίζει ἄλογο, μὲ τραβᾷ, μὲ βαστᾷ δερβίσι ἄλλον κ' δὲ μ' ἀφίνει νὰ χάρω τὴς ἄλλες χαρές ποὺ μπορῶ κ' βρίσκω ἄλλο-τε μόνα μου.

—

Ἤμουν στὸ παζάρι τοῦ Σουλτάνου μεγάλ' Παρασκευή γιὰ νὰ δῶ τὸ προσκύνημα, ἐπειδὴ μ' εἶχαν βεβαιώσει νὰ πάω, ὅλοι, μὲ τοὺς ἀγοράκηδες τους. Καὶ δὲν ἀποδείνομαν σὰν νὰ ἤμουν σὲ κάποια πολὺ ἐπικίνδυνο κ' ἐπίσημο μέρος. Μίλησα πολλὴ ὥρα μὲ τὸν Βογγαρο-δεκμπάσι ποὺ τὸν εἶχα γνωρίσει στὸ Μοναστήρι. Μ' ἔλεγε ὁ Βογγαρος πὼς ἔπρεπε νὰ σκοτώσουμε μεῖς οἱ μικροὶ μεγάλοι νὰ διώξουμε τοὺς Τούρκους Φ. Ὑστερα μ' ἔλεγε:

— Θέλω νὰ φύγω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι· ἔχει ἄλλο μέρος· ὅλοι μ' ἐνδιαφέρκη δουλεύουν ἐκεῖ.

— Ναί· δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δουλέψῃ ἄλλοῦ ἐκεῖ. Δὲν ἐρέσκα μ' ἀρέσει γιατί μ' γαίνεται πὼς βρίσκομαι σὲ μιὰ ἄλλη ἐποχή· σὲ μὲ σκέψη

Φ κ' ὅλη τὴν δύναμί μας, κλέβαμε δυὸ μεγάλους.

ἱστορία τῆς Ἑλλάδας, τὸν καιρὸ ποὺ μὲ τοὺς Ἑλληνικοὺς πολεμάει, καὶ κακουργήματα ἔκαναν οἱ μικροὶ βασιλιάδες.

— Ναί, μοιάζει μὲ κείνον τὸν καιρό, μὰ τώρα εἶναι χειρότερα.

— Ἔτσι δὲ εἶναι τωρινά.

— Ἐγὼ πάντα καταδικάζω τὸν τρόπο ποὺ ἔκαμαν οἱ Βούλγαροι.

— Ἐγὼ τὸν δικαιώνω... Γιὰ νὰ δημιουργήσουν τὸ ἔθνος τους κάνουν ὅλ' ὅσα μποροῦν καὶ δὲ σταματοῦν νὰ συλλογιοῦνται ἂν κάνουν σωστὰ ἢ ἄδικα.

— Ὄχι δὲν ἔπρεπε νὰ σκοτώνουν ἔτσι. Ὁ ἡγεμόνας αἰσθανόταν ἕνα πιὸ πολιτισμένος.

Καὶ εἶπα τότε μέσα μου μὲ κάποια εὐχαρίστηση ἡ Αὐτὸς ὁ Βούλγαρος εἶναι πιὸ ἀδύνατος ἀπὸ τοὺς ἄλλους Βουλγάρους· εἶναι ἀρχὴ τέλους. Ἄλλοτε τὸν ἀρέσει μὲ τὴ βοτανική.

— Καταλήγουν πάντα μὲ τὰ φυτὰ σας καὶ τὴν βοτανική;

— Ναί, ὅλ' ἴδιο.

Τότε πέρασε πάλι ὁ Ζωγράφος, χωμένος, κυριευμένος ὁλότελα ἕνα ἀμπάκι μὲ δυὸ κλειστὰ μάτια ἀλλὰ πολὺ τὰ ἀνοιγόκλειστα αὐτός, καὶ ἔγραφε πάνω τὸν καμμιὰ διακοσμία ἀξιωματικοὶ ὅλων τῶν μεγεθῶν, ὅλων χρωμάτων καὶ ποιοτήτων. Τὰ μάτια του ἦταν βαμμένα καὶ τὴ μύτη του ὅπως τὴν ζωγραφίζουν οἱ εἰκονογράφοι τῶν. Θέαμα φοβερὸ καὶ κωμικό, ποὺ μὲ πέρασε τὰ νεῦρα.

Ἰουλίου 3. Ἔγραψα σήμερα στὴ Mabel μαζὶ τὰ εἴδα δύνατα ἀπὸ ὅλο μου· κοντὰ στὸν Παρασκευὰ ὅταν ἔφυγε τὸ Μαΐ τὴν εἶχα πάντα μαζί μου. „And I thought of writing to you; but writing spoils and does not satisfy. It does not take away the longing and it spoils the dream".

Ἰουλίου 4. Ἕνα βιβλίο μιὰ τὶς ἑλληνικὲς κοινότητες τῆς Τουρκίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Λιβύστου πόσα δὲ μᾶς μάθαιναν! Πόσα λάθη μας θὰ φανέρωναν καὶ πόσα ἱστορικὰ θὰ μᾶς ἔδειχναν! Λάθη εἶναι ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἀξίζουν τὸ γένος.

Βλέπω κάτι μικρὰ σημάδια· 1) Συγκέντρωνοι στὶς μεγάλες πολιτεῖες καὶ συγκέντρωνοι στὴν Ἀθήνα. Δηλαδὴ ἀποδιωγμὸς ἀπὸ τὶς μικρότερες κοινότητες. 2) Μαγέματα πολλὰ γιὰ τὰ κοινοτικὰ – κάποτε δεσποτικὰ – βαπτίσματα. 3) Κακοὶ δάσκαλοι· δὲν κάνουν δυνατοὺς Ἕλληνες.

4) Οἱ μόνοι πράκτορες τῆς ἑλληνικῆς παιδαρχίας εἶναι οἱ πρόξενοι (ὄχι οἱ δεσποτάδες, ποὺ ἀνακατόνται στὰ κοινοτικὰ καὶ γίνονται κομματικοί), καὶ ποὺ βαστοῦν μόνο μιὰ ξεχαρβαλωμένη παιδαρχία ἐθνικὴ, καὶ θρησκεία ποὺ ἐπίσης. Τραπεζικὰ καταστήματα καὶ ἐμπορικὰ ἐπιχειρήματα θὰ εἶναι καὶ αὐτὰ πρακτορεῖα ἑλληνικῆς παιδαρχίας, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν. – Ἡ Ἑλλὰς δὲν κάνει τίποτε ~~πολλὰ~~ ~~κάμμια~~ περισσότερο παρ' ἔμπορεύεται καὶ Ρωσσία καὶ ἐπιστρέφει. ~~Θὰ τραβήξουν τὴν ἑλληνικὴ δὲν χρειάζεται πολὺ καιρὸ~~ Elle se borne à nommer beaucoup de consuls en Orient.

5) Καλύτεροι πολῖτες εἶναι οἱ Ἕλληνες ποὺ εἶναι ὑπήκοοι Τοῦρκοι, Βούλγαροι, Ρουμοῦνοι παρὰ οἱ Ἕλληνες ποὺ εἶναι ὑπήκοοι Ἕλληνες.

Ἰουλίου 9. Ὅτι καὶ νὰ τύχῃ, δυνατὸς ἢ ἀδύνατος, θὰ ἔχω πάντα στὸ νοῦ μου, θὰ ταράζομαι πάντα ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν ἑλληνόπουλων ὅλων. Θὲ θὰ χωθῶ στὴν ἱστορικὴ ποιητικὴ τῆς Ἑλλάδος αὐτὴ θὰ βρεθῶ ἐκεῖ ποὺ εἶναι βουνοκοὶ Ἕλληνες, ἑλληνικὴ βοὴ στὰ Βαλκάνια καὶ στὴν Ἀσία καὶ στὴν Ἀφρική, καὶ ἔτσι πρέπει νὰ δίνουμε μιὰ μυστικὴ παλαρχία στοὺς Ἕλληνες, νὰ τοὺς δίνουμε βοήθεια μὲ τὸν ἄλλο, νὰ τοὺς ἑνώνουμε. – Ἂν εἶχα χρήματα θὰ γράβα σπίτια καὶ μέρη τῶν ἑλληνόπουλων καὶ θὰ βρίσκω ἀνθρώπους. Καὶ ὕστερα θὰ ἤθελα τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ τους καὶ μὲ μένα –

Στὰ τουρκικὰ ἑλληνικὰ μέρη εἶναι μεγαλύτερη ἐρευνήρια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν φωτιὰ καὶ ὄχι ἄχυρα μέσα τους. – Βρίσκονται ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι σ' ἄλλους καιροὺς, σὲ καιροὺς ποὺ ὁ εὐρωπαϊκὸς ποσιτιβισμὸς δὲν εἶχε ἱστορεύσει ἀκόμη τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἤξεραν ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι μέσα σὲ μιὰ μεγαλοπρεπὴ μετριότητα, ποὺ δὲν ἔβλεπαν τὰ κόκκαλα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τὴ γῆ καὶ τὰ ἀκρωτήρια, καὶ τὴ φωτιά.

Ἰουλίου 13. Τώρα θὰ ἤθελα νὰ ἔκανα ἑκατὸ ἑκατομμύρια ἀστόκτιστα ποὺ τοὺς ἔβρα-γα ταχτικὰ πρὶν καὶ νὰ τοὺς ἔβγαζα ἔξω. Δὲν μπορῶ νὰ γράψω τόσα καθένα χωριστὰ καὶ διαφορετικὰ πράματα. Θὲ εἶναι καὶ τόσο ἀχώριστοι αὐτοὶ καὶ διαφορετικοὶ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, σὰν τόσο σπουδαῖοι μὲ μένα ὅπως ἦταν πρίν.

—

Μ' ἔρχεται νὰ εἶμαι μόνο φιλόσοφος. Μὲ ἀναγκάζομαι νὰ δουλέψω. Καὶ ἡ δουλειά μὲ ἀρπάζει καὶ δὲν μπορῶ πιὰ μόνο νὰ φιλοσοφῶ. Καὶ ὅταν κάποτε ἔχω δυὸ πράματα νὰ κάνω· δουλειὰ καὶ φιλοσοφία, κλείνω τὴ δουλειὰ καὶ φιλοσοφία μιὰ ἀρρώστια. Μόνο τὴ δουλειὰ μὲ βιάζει νὰ τὴν προτιμήσω, γιατὶ δὲν πεθαίνει. – (Πολλὰ πράματα πρέπει νὰ κάνω καὶ ἀρρώστια νὰ κατεβαίνω ἢ προσπαθῶ νὰ τὴ κατεβάσω).

Ἰουλίου 16. Μόλις κατέβηκαν τὰ σύννεφα καὶ χάθηκε ὁ οὐρανός, ὅλα μὲ φαίνονται πιὸ μαυρά, πιὸ βαθιά, φαίνεται καὶ πιὸ κοντὰ πιὸ δυνατὰ μέσα μου· ἡ πραγματικότητα μου φαίνεται μαυρωμένη ἀλλὰ καὶ φωτεινότερη μέσα μου. Ἤξερα πιὸ μόνος σὰν κόσμο· μεταχωρίζονται τὰ σύννεφα, ἡ κατάχνια ἀπ' ὅλους· καὶ τὶ ὡ μὲ φαίνονται ποὺ ἔχουν γύρω οἱ ἄλλοι, ποὺ ἔχουν τραβηχθεῖ πολὺ πολὺ μαυρά, καὶ τὰ κεφάλια τοὺς κλειστὰ ποὺ τραβιοῦνται καὶ φεύγουν, ὅπως τοὺς ἔχω στὸ νοῦ μου πιὸ φωτεινὰ καὶ ἀδιάκοπα. Ὅσο ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ τοὺς ἔχω φωτεινὰ καὶ ἀδιάκοπα στὸ νοῦ μου μὲ αὐτὸ εἶναι καὶ πιὸ πραγματικοί, πιὸ τραβηγμένοι, πιὸ μαυρὰ ἀπὸ μένα. Μὰ γιατὶ νὰ βρίσκω τόσο φωτεινὰ ὅταν εἶμαι σκοτεινὸ πολὺ ρίχνοντας καὶ δὲν βλέπω τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου; – Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἡ γαλανεμένη εἶναι ἡ τυφλὴ βοή, ἡ φωτιά. – Ἡ σκέψη εἶναι βοὴ πραγματικὴ; μόλις

τήν δλή μ' δυρίζει πώς κάτι κάκκε ποτ' τώρα δέν εἶν' πιά. Μόνη μ' τηγίζει στά σύβαλά τους χάνω τή δύναμί μου τή ζωντανή καί δυναμώνει ἡ ἱστορική μου δύναμε. Καί τούτη ἡ κείνη εἶν' ζωή· οἱ δυό μαζί κάνουν τή ζωή μου· μά 'ἄλλοτε εἶν' δυνατώτερη ἡ μιά ἡ ἄλλοτε ἡ ἄλλη.

Ζωή μου

Ἱστορία Ἐνέργεια

[Δές ἡ 4 Ὀκτωβρίου. Ἐκεῖ τή „ζωή μου" τή λέω „ἀλήθεια" τήν „ἐνέργεια" „ζωή" ἡ τήν „ἱστορία" „σκέψι". — Ἡ λέξις „ἱστορία" ἡ „ἐνέργεια" εἶν' δυνατώτερες - πιό ἀκριβολογίες - ἀπό τίς ἄλλες δυό. Ἡ ἐνέργεια εἶν' ἡ ζωή κοσμικοποιημένη· ἐπίσης ἡ ἱστορία εἶν' σκέψι κοσμικοποιημένη. Ἡ ἐνέργεια εἶν' καί αὐτή ζωή, ἀλλά ζωή ποῦ κάποια δέμας τήνε ἔβαλε σ' κάποια τάξι μιά νά ἔχει μαζεμένη ὅλη τή δύναμί της ἡ νά ~~κοπ~~ σκορπίζει σωστά ἡ νά χτυπᾷ ἴσα μέσα στό σκοπό ἡ δυνατά, (νά βγαίνει ἀπό τίς δύναμες τίς ζωῆς μιά ἐπιτυχία). Λίθοι ἡ πρίδοι ἡ ξύλα καί ἐλάροι ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδέν χρήσιμα εἶναι. Ἔτσι ἡ τή δύναμη τῆς ζωῆς μου ἐκεμμένες ἄτακτα (τρεμά) ἔνδοθι κεῖθε, δέν μπορῶ νά χτυπήσω δυνατά σ' κανένα σκοπό. Πρέπει νά πριμαζωθοῦν νά σκεφθοῦν ἡ τούς πολλούς σκοπούς ἐκεῖνοι πρέπει· ἡ μικρότερες ὑποτάσσονται στίς μεγαλύτερες· κάθε μιά εἶν' σπουδή της ἡ βασιλεύει μιά ἱεραρχία ἡ πολυαρχία. —

Καί ἡ ἱστορία εἶν' ἡ σκέψι κοσμικοποιημένη, συγκεκριμένη, καμωμένη σχεδόν γεγονυῖα, σύστημα γεγονυῖκό.] — Αὐτές οἱ δυό οἱ μαζίες· ἡ ἐνέργεια ἡ ἡ ἱστορία μ' τραβοῦν ἡ κάθε μιά ἀπό τό μέρος της, μ' ἀποργιάζει, μ' βασανίζει, μ' ταράζει, μ' πιάζει ἄγρια ἡ ὅπου κι' μ' κομματιάζει. Κ' ἐγώ ταράζομαι ἡ παθαίνομαι ποῦ δέν μπορῶ νά ἀκολουθήσω οὔτε τή μία μόνο, οὔτε τήν ἄλλη, μά θέλω ἡ τίς δυό μαζί νά τίς ἀκολουθῶ ἡ νά τίς δυναμώνω. (Δές ἡ 13 Μαρτίου).

—

Ἔβγαλα τά μάτια τῶν ἐλλήνων ἀπό γραφεῖο μου ἡ τήν φόλαρα κάθοντας κοιμοῦνται σάν καρέκλα μου. Εἶναι ἀπ' αὐτά τά ὀπάνια πράγματα, νά βρίσκομαι ὁ ἴδιος τόπο ποῦ μόλις τόν ἄγγιξε μιά φλόγα, καί κύρα τά μάτια τους ἀπό ὅπου ~~ποῦ~~ ποῦ κάθονταν ἡ ποῦ κατοικοῦν οἱ ἐμένα.

—

Κοιμοῦν μακρυά ἡ ἀλάκτιστα· βλέπω τά κόκκαλα κοντά μου ἡ βλέπω μ' τούς γιάρους ποῦ πιάνουν σπά μου, ἡ μ' τά φύκια ποῦ πνίγουν μέσα δάλασσα μιά τά ἔχει βρεμένα ἡ ταραχή.

Ἰουλίου 17. Βρέχει ἀκόμη καί εἶναι δροσιά φθινοπωρινή, φυσᾷ μικρός ἀέρας κρύος. Ὁ καιρός αὐτός μ' βύθισε, καί μ' ἔβαλε στή δίνη μου.

Ὅταν ἔχει ἥλιο κοντάβω ἔξω, πουλί. Τώρα κοντάβω πιό μέσα, βαθύτερα. (L'oeil intérieur καθώς μέν οἱ χριστιανοί). Ὅταν εἶναι ~~ἥλιος~~ ἥλιος ἔχω περισσότερη δύναμη μιά ἐνέργεια· ὅταν εἶναι συνεχιά ἡ δυναμί μόνο ὅλη πηγαίνει

στὴν ἱστορία. (16 Ἰουλίου).

21 Ἰουλίου. Je ne suis ni comme les hommes dont la curiosité est insatiable, ni comme ceux qui ont des connaissances étendues. Et quoique j'admire ces deux espèces d'hommes, je ne puis les imiter. Malheur à moi! Je ne pourrai jamais réussir.

22 Ἰουλίου. Ἀπὸ τόσο τοῦ ἀπελπίζομαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν κρίμαι στὰ κρά μου. Εἶμαι σ' ἕνα κόσμο φανταστικό που μὲ τρομάζει αὐτὸ δὲ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ κεῖ ὁ ἑαυτός μου.

—

Ἤθελα νὰ ἦταν κάποιος δυνατώτερος ἀπὸ μένα καὶ μὲ ἔστερνε ἀπὸ πάνω του ὅπου ἤθελε αὐτός, καὶ νὰ ἦταν ἀγύπνητος. Κουράζομαι νὰ σέρνω ἐμένα τοὺς ἄλλους πάντα, νὰ μὴ βρίσκομαι ἴσος νὰ μὲ σέρνη κάποια, σὲ δύσκολα, σὲ ἀδιάβατα μέρη.

25 Ἰουλίου. Μ' ἀρέσει νὰ μπορῶ νὰ κάνω δύσκολα πράγματα. Δύσκολα πράγματα εἶναι καὶ νὰ διευθύνω ἀνθρώπους καὶ νὰ γράψω ἕνα βιβλίο. Ἀλλὰ γιὰ νὰ διευθύνω ἀνθρώπους χρειάζομαι νὰ ὑποτιμήσω πάντα, ἐνῶ γιὰ νὰ γράψω βιβλίο δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ~~ὑπ~~ ὑποτιμήσω πάντα· μ' ἀρέσει νὰ γράψω ἕνα βιβλίο νὰ μὴν τὸ καταλάβουν οὔτε νὰ μὴ μ' ἀρέσει στὸν κόσμο. Ἡ ὑποτιμία εἶναι ἡ σχέσις μου μὲ τὸν κόσμο (ἤγ. μὲ τοὺς ἀνθρώπους) ὅταν ἐπιβάλλομαι σ' αὐτόν. Γιὰ νὰ διευθύνω τοὺς ~~κόσμο~~ ἀνθρώπους χρειάζομαι ἡ ὑποτιμία. Ὅταν γράφω ὅμως ἕνα βιβλίο δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχω καμμιὰ σχέση μὲ τοὺς ἀνθρώπους· οὔτε ὑποτιμία οὔτε ἀποτιμία. — Τὸ συνήθεια εἶναι ἄλλο· εἶναι ἡ ὑποτιμία εἶναι ἡ ἀποτιμία μιὰ μέσα· εἶναι χρήσιμα, μιὰ ἐπειδὴ μ' ἀρέσει νὰ κάνω δύσκολα πράγματα (ἡ παραχὴ αὐτὴ τῶν ἐρωτοδίων μὲ μεγαλύτερη) πρέπει νὰ δείχνω τὴν ὑποτιμία. Δὲν εἶναι φιλοδοξία αὐτή, εἶναι ἀνάγκη μόνον.

29 Ἰουλίου. Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος τῆς φαντασίας μου μὲ κάνει νὰ παιδεύομαι, ἡ δόξες, ἡ γνώσεις, ἡ κρίσεις, οἱ συγγενεῖς, ἡ ἐπιθυμία. Ὅλ' αὐτὰ εἶναι εἶναι, — une cabale qui m'affole

Ἂς ἤμουν ἕνα σῶμα πιὸ βαρύ. Εἶμαι ἕνα σῶμα ποὺ βαρύ.

—

Quel rapport y a-t-il entre un consul et moi? Aucun, si ce n'est que je suis consul.

Ὅσο εἶμαι σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ δὲν μπορῶ νὰ κάνω καὶ ἄλλη, οὔτε νὰ ζήσω χωρὶς νὰ σκέφτω πὼς μὲ κυνηγοῦν καὶ πρέπει νὰ ζήσω ὅπως θέλουν αὐτοὶ νὰ ζήσω, ὅπως φαντάζονται αὐτοί, τὴν ἴδια τροφήν, δηλαδὴ ν' ἀκούω μὲ εὐχαρίστηση κοινὲς ἀποψεῖς καὶ νὰ βγάζω διαλαμπρία καὶ νὰ δικάζω ἀνθρώπους ποὺ χρεωστοῦν σ' ἄλλους ἀνθρώπους 45 δραχμές.

Στὴν Μακεδονία ἔκανα ἄλλη δουλειὰ καὶ δὲν ἔνιωθα πὼς ἤμουν ὑπάλληλος, καὶ ἐκείνη ἡ δουλειὰ ἦταν δική μου καὶ ὄχι βία. Ἐγὼ τὴν διάλεξα (ἐπειδὴ ἤμουν ἀναγκασμένος νὰ διαλέξω, ἀλλὰ ὅπως κι' ἂν εἶναι τὴν διάλεξα).

31 Ἰουλίου. Ἦταν νύχτα καὶ ἔρχονταν στὰ πόδια μου οἱ βάτραχοι ὁλόγυρα τῆς ἴδιας ὠμορφιᾶς τους, καὶ μουρμούριζε σιγανά. Δὲν τὰν ἔβλεπε ποιός ἤμουν ἐγώ καὶ πῶς ἤμουν, καὶ αὐτὴ ἦταν πάντα ἡ ἴδια καὶ ἔρχονταν στὰ πόδια μου ὁλόγυρα καὶ βάτραχοι τῆς ὠμορφιᾶς τους ποὺ δὲν ἔχουν ἐγκεφάλια. Δὲν ἔβλεπε παράπονα, οὔτε τραγούδια ἔψαχνε μὰ μ' ἔβλεπε τὴ ὠμορφιά της καὶ τοὺς βάτραχους βιβρωσκόμου, μὲ τοὺς χαρίζε. Δὲν μὲ βλαστόνει τίποτε δὲν ἤθελε νὰ πάρει, μόνον ἔδινε καὶ ἦταν ἀδιάφορη καὶ δὲν τὴν ἔβλεπε μιὰ μέρα τὶ θὰ κάνω, ποὺ θὰ τρέξω.

—

Τὸ ἄστρο τὸ μεγάλο ἔμενε μόνο τους καὶ αὐτὴ τὸ δέχονταν· καθόλου δὲν ἤξερε· ἦταν καὶ αὐτὴ βεβαιωμένη σὰν τὸ ἄστρο, πράγμα ὅπως τ' ἄλλα πράγματα· ψυχὲς κοντὰ στὶς ἄλλες· βοὴ σὰν τὶς βοὲς τῆς ἄλλες.
Τίποτε δὲν εἶδε χωριστό· „τὰ πάντα μίγνυται", καὶ μένουν φαβὲ μὲ τ' ἄλλα.

1 Αὐγούστου. Καὶ ἄλλοτε παρατήρησα πῶς κάνω πράγματα χωρὶς νὰ βρῶ τὶ κάνω. Ἄλλοτε ὅμως μὲ πείραξε τοῦ αὐτοῦ, τὸ νὰ μὴ νοιώθω γιατὶ κάνω κάτι καὶ τὶ εἶναι αὐτὸ ποὺ κάνω. Τώρα μὲ εὐχαρίστησε ἡ ἰδέα πῶς κάνω πράγματα spontanément, χωρὶς νὰ βρῶ γιατὶ τὰ κάνω καὶ τὶ εἶναι αὐτὸ ποὺ κάνω. Θὰ ἀρχίσω πάλι πολὺ ἀργὰ, πρέπει ἀρχίσω κάτι, βιαστικὰ, πολὺ καιρό, νὰ βρῶ τὴν ἔννοια ἐκείνου ποὺ μὲ ἤρχονταν νὰ κάνω. Καὶ βέβαια πολὺ καιρὸ θὰ μ' ἔπαιρνε ἡ σκέψη αὐτή, ἀφοῦ εἶμαι τόσο βραδυκίνητος, καὶ τὸ νοῦ δὲν μ' ἔρχεται εὔκολα στὸ νοῦ.
Ἤδη, ἀφοῦ κάνω κάτι τὸ συμπεραίνω α.) εἶτε ἀμέσως ἔκτοτε β.) εἶτε, ὅταν τύχει, ὕστερα ἀπὸ κάμποσον καιρό.
Τώρα διαβάζω τὸν Nietzche „τὴν μεγαλομανία τῆς ἠθικῆς", καὶ βεβαιώνομαι μερικὲς δικές μου πράξεις καὶ παραξενιές· ἐκεῖνες ποὺ δὲν εἴχαμε τὶ ἔκαμα, ὅταν ἔκαμα μερικὰ πράγματα, ἐκεῖνες τώρα κάπως τὰ ἐξηγῶ. (Δυὸ χαρὲς α.) ὅτι εἴχαμε τὶ ἔκαμα, ἤμουν spontané! β.) ἡ χαρὰ τῆς γνώσεως, ἡ χαρὰ ποὺ νοιώθω κάτι).

—

Φαντασιώνομαι ~~τὴ ὑπάρξη~~ μιὰ ψυχολογία τωρινή, ἐκεῖνες μιὰ ψυχὴ τωρινὴ ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε ἄλλη. Ἀλλὰ ἡ ψυχή μας εἶναι ἡ ψυχὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῶν παρελθόντων καὶ δὲν ὑπάρχει χωρὶς τοὺς παρελθόντες ἀνθρώπους. Καὶ ἡ ψυχολογία εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ψυχῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὅσοι ἦταν καὶ εἶναι.
Μὲ τὴν ἱστορία αὐτὴ μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τὴν ψυχή μας, τὴ δική μας! Καὶ χωρὶς τὴν ἱστορία αὐτὴ ὅλα τὰ καταλαβαίνουμε σπρωβὰ καὶ ἀλλόπρωτα.
„En tout genre d'histoire, rien n'est plus important que ce principe dont on s'est pénétré si difficilement mais qui devrait être accepté comme une vérité inattaquable, — je veux dire que la cause originelle d'une chose et son utilité finale, son emploi effectif, son classement dans l'ensemble d'un système des

causes finales, sont deux points séparés toto coelo ». (La généalogie de la morale, trad. H. Albert p. 122).

Αύγουστος 6. Βγήκαν τό πρώτο άστρο πού ανάψαμε μ' αυτή δάφνουα μένα. Τά άστρα τά κύματα καί όσα πράγματα μπορούσα πρίν νά τά κοιτάμε ώρες, μ' τώρα μπορώ νά τά κοιτάμε ώρες, μά δέ χαίρομαι πιά, δέν έχω καιρό νά τά κοιτάμε, δέν έχω δικαίωμα νά τά πολυκοιτάμε, δέν χαίρομαι πιά χαίνομαι όταν τά κοιτάμε, τώρα δέν πρέπει νά χάνομαι τώρα που τέτοια ανάγκη νά σταθεί όλη η δύναμή μου μια νά σταθεί κορόνα του χρέους. Αλλά δά μπόρεσε ποτέ η ανάγκη αυτή; μ' αν δέν μπόρεσε, δά κοιτάμε τάχα προσωρινά όπως τώρα μ' χωρίς υπομονή τά άστρα μ' τά κύματα; Όλη η βοή μου δά μπόρεσε ή ανάγκη νά δυναμώσει τό χρέος μου;

—

Και έχω πολλούς σκοπούς δύο μέσα εδώ· α) νά μάθω βουλγαρικά β) νά μυρίσω τόν εξωτικό του τόπου γ) νά μυρίσω τούς Βουλγάρους, που πολλά πράγματα τους μ' χαίνομαι δυνατά.

Ύστερα έχω άλλα σκέματα σκοπών α) νά γράψω «τήν Πόλη» β) νά συγυρίσω μερικούς παλιούς χαμαιστρούς, τόν Ζερβόν, τόν Βιτσιόν μ' τόν στρατό στόν Παρνασσό, μέ τά ώρα πιό συγυρισμένα μ' ύστερα μια νέα σκέματα μέσα χωτά.

Είναι κ' ένας άλλος σκοπός, μεγάλος· ο σκοπός της μεγάλης πανεξαιρετικής

ειλικρίνειας.

Ώρες σκοπούς μά κουράζομαι νά έχω τήν προσοχή μου σέ πολλούς πρώτους τρεις. Νιώθομαι νά έχω τό νόμο μου σέ ένα πρόγραμμα. Ίσως κάν δέν μπορώ. Δέν έχω καιρό μ' δύναμη, τόσο τώρα οι μπαγάδες τόν σκοπό μου. — Για τή δεύτερη σειρά τών σκοπών δέν έχω ακόμα αρκετή (δυνατή καί καιρό μ' δύναμη) Μά χαίρομαι τήν σειρά δέν δά νιώθουμαν μ' όλες τήν ώρες όμως τήν βρίσκω νά αξίζουνα. — Ο άλλος μεγάλος σκοπός δείχνει ακόμη περισσότερη δύναμη (καιρό καί χρήμα καί υπομονή). — Κάποτε συλλογίζομαι — δέν μπαίνω στή θέση μου τήν ανθρώπινη μ' γίνομαι άνθρωπος. Και έτσι αξίζει τά άστρα μ' τά κύματα μ' απορροφούσαν από ζήλια. Αλλά τό μόνο που αξίζει στόν άνθρωπο είναι νά βρεθεί μ' τή θέση του τήν ανθρώπινη μ' νά σχεδιάσει μ' τά άστρα καί τά κύματα. Νά τ' αγνάνω σκοπούς άλλους νά τό κάνουν;

Θά πάνω ποτέ νά βυθίσομαι; θά καταστραφώ ποτέ σ' μια θέση; θά γίνω ποτέ αναμφισβήτητος ποιητής, ή γραφιάς, ή διοικητής ανθρώπων, ή διπλωμάτης; Δέ θέλω, μά μια νά έπεφτε κάποια μου δουλειά, κάποια δύναμή μου, θά έπρεπε κάποτε νά καταστραφώ, νά μή μ' τραβάει δώδε κείδε ο σωρός τών χωμάτων που μ' τραβούν τώρα καί όλη η δύναμή μου νά γίνει μία, νά γίνει ύστερη θυσία μιάς από τήν δυνάμεις μου, μ' έτσι νά έχω μια θέση μ' όχι πολλές όπως τώρα, καί τάχα. « Faiblesse de la volonté: c'est là

un symbole qui peut induire en erreur. Car il n'y a pas de volonté et par conséquent ni une volonté forte ni une volonté faible. La multiplicité et la désagrégation des instincts, l'absence d'un système qui les unisse les uns aux autres aboutit à la „faiblesse de volonté"; la coordination de ces instincts sous la domination d'un seul aboutit à la „volonté forte"; – dans le premier cas c'est l'oscillation et le manque d'équilibre; dans le second la précision et la clarté de l'orientation". Nietzsche.

Αὐγούστου 8. Ὅταν εἶμαι δυναμωμένος μιά τή δουλειά μου τήν ἐλληνική [ἔχω δυό δουλειές μιά ἐξετάζοντας ἑλληνική καί μιά ἄλλη ἑλληνική μόνον ἐπειδή εἶμαι ἕλλην, δουλειά μή τή γνῶση καί τή δόξη καί καμμιά ἑλληνικό δ' δουλειά χωρίς αὐτή τή γνῶση καί τή δόξη]. – τότε νοιώθω α.) σπασμοχώρια ἀπό τό βάρος τῶν Ρωμαίων, Παιάνων καί ἄλλων ὑπουργικῶν καί Βασιλιάδων, ποῦ ὅλοι τους εἶν μένα σ' ἕνα δίχτυ μπερδεμένοι καί δέν μπορῶ νά βγῶ ἀπό κεῖ μέσα οὔτε δέξου· μαζί ἔτσι εἶν πιό ἰσχυροί, καί ἀπ' ἐκεῖ δυνατοί. – Ἡ σπασμοχώρια αὐτή μέσα ἀνησυχάδια (ressentiment) ἐναντίον τῶν παγκαλῶν αὐτῶν καί μέρες μπορῶ νά ἀναπτύσσω, ἀπό τό βάρος. – Δέν μ' ἀρέσει αὐτή ἡ σπασμοχώρια ποῦ χαρακώνει τό αἷμα μου τό κόκκινο καί σκοτίζει μένα μου ἡ ἀνησυχάδια καί σπερνῶ καί μικραίνω καί χαλιόμαι

β.) σπασμοχώρια γιατί δέν μπορῶ νά κάμω τίποτε ἐναντίον τους, τόσο ἀδύνατος εἶμαι. Δέν μπορῶ νά κάμω τίποτε μαζί μιά τήν ἑλληνική δουλειά μου. Καί ὅλο τούς συγχωρέομαι καί ὅλο συγχωρέομαι καί τό ἐαυτό μου. Καί ὅπως ἀνησυχάδω ἐκείνους, ἔτσι ἀνησυχάδω καί τό ἐαυτό μου. ποῦ εἶμαι χαρό, μικρό, ἄχρηστος καί ἄδικος. Καί αὐτή ἡ ἀνησυχάδια χαρακώνει τό κόκκινο αἷμα μου. Καί γίνεται ἀκόμη δυνατώτερη καί πιό χαρακωμένη αἷμα συγχωρεῖται καί ἐκείνους ποῦ μ' ἀγαποῦν ἐπειδή ἐρχόμαι ἕλληνικά. Γιατί μέρα ποῦ ἔχουν ἄδικο νά μ' ἀγαποῦν ἄχρηστο εἶμαι τόσο ἀδύνατος, ἄχρηστος εἶμαι τιποτένιος, καί τότε τούς κατεβάζω καί αὐτούς καί χάνουν τή δύναμή τους καί μή χαίνεται ἀτόλμοι ἄχρηστοι δέν μποροῦν νά μή ἀνησυχάδιάνουν καί ἐκεῖνοι ὅπως ἀνησυχάδω ἐγώ τό ἐαυτό μου. –

– Ἀπ' αὐτά ποῦ εἶπα τρεῖς τάξεις ἀνδρώπων συγχέομαι ἄμα εἶμαι συγχισμένος καί ἄδυνατος α.) τούς Βασιλιάδες καί Ὑπουργούς καί Ἐκκλησιαστάρχας β.) ἐμένα καί γ.) τούς ἀνδρώπους ποῦ πονοῦν τήν πατρίδα τους καί τό γένος καί ποῦ μ' ἀγαποῦν ἐπειδή βρόνε καί ἐγώ πονῶ.

Αὐτό ὅμως εἶν διάφορο τῆς δυναμεώς μου. Δέν εἶν ἀνάγκη, δέν πρέπει νά συγχέομαι ὅλ' αὐτά, μά νά εἶμαι δυνατός.

(Κύπρα Δεκεμβρίου 17. 1903). –

Δέν πρέπει νά βρέχνω τί δέν. („faiblesse de volonté"). [Αὐγ. 6].

Αὐγούστου 12. Καλλίτερα νά εἶμαι φυσικός παρά κοιμισμένος. Καί ἀδύνατον ὅταν εἶμαι, πάλι καλλίτερα νά εἶμαι φυσικός παρά κοιμισμένος. Ὅσος περισσότερος ὥρες τῆς μονῆς μου μένω φυσικός, τόσο περισσότερη χαρά θά ἔχω μέσα. Ἔχω καιρό νά κοιμηθῶ ὅταν πεθάνω. (θέλησις)

Αὐγούστου 13. Θά γράψω ἕνα βιβλίο μέ διονυσιακή μανία κραμμένο γιά τόν ἑαυτό μου. Ἐγώ εἶμαι τό πᾶν. ἐγώ, ἐγώ, ἐγώ. Ὅσο περισσότερον ἑαυτό ἔχω τόσο πλουσιώτερος εἶμαι. Μεγαλώνω μεγαλώνω, αἰσθάνομαι, χάνομαι στόν κόσμον ὅλο, ὅσο μέ μανία ἐπιμένω στόν ἑαυτό μου, ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἐκεῖ!

Αὐγούστου 14. Εἶχα δίψα ἀπό χθές μιά δύο μέρες, καί σήμερα στό σπίτι μου χωρίς νά πιστεύω καί κάτι χαρά μεγάλη. Εἶμαι σχεδόν ἐπιστρέφω, βρέθηκα βαριόθηκα, βρέχανα καί τώρα δέν βρέχει τί δίψα. Ἄρα βγαίνει πολλούς νερό ἀπό κάτι πηγάδια, σταματᾶει τό νερό, ἡ ὁποία βγαίνει μόνο χάσκες ἡ πρέπει νά τ' ἀφήσῃς πάλι τό πηγάδι νά τραβήξῃ νερό ἀπό τίς φλέβες τῆς γῆς. — (δέν μπορῶ νά κάθομαι πάντα μιά στιγμή καί τώρα μένομαι νευρικός καί δέν μπορῶ νά χωνέψω οὔτε ἐκεῖνα ποῦ παίρνω· ἡ πρέπει νά βγῶ ἔξω, νά κουνήσω τά πόδια μου, τό κορμί. Ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει, λέει, μιά νά εἶναι καθισμένος περισσότερο ἀπό δύο μέρες. — Δέν πρέπει νά βγάλῃ κανείς νερό ὅλο ἀπό τό ἴδιο πηγάδι μαζί χάνει τόν νοῦν τῶν χάσκες τῶν πάντων. — Τώρα ἀκούω κάποια μουσική δυνατή καί ἐμαράκωνα πάλι καί κάτι πάλι δροσιά ἡ νερό νά ἀέρας θά σταματήσῃ καί αὐτή ἡ φλέβα ὅλη, μιά μέρα καιρό, ἡ ἄλλη ἡ ἄλλη καί ὅλες οἱ ἄλλες. Ἄλλα πάλι βγαίνουν νερό ἡ καθαρά καμμιά φορά. τό καλύτερο νερό ποῦ βγάλῃ (ἔχει διαφορετική οὐσία).

Αὐγούστου 20. Est-ce que cela m'intéresse vraiment tout ce que je fais?

Αὐγούστου 23. Ἡ ἐμπιστοσύνη δέν τά ἔδειξα καί δείχνω μιά τόν ἐμπιστευτό. Θέλουν καί νά τά ἀμφιβάλλω. Μά δέν ἔχω καιρό.

—

Ἀνακατώνομαι στό μαθητικό βιβλίο ὡς τά κόκκαλα ἡ σκορπίζομαι παραμύθια ἡ χωρίς νόημα. Ἔχω ὅλες ἡ ὧρες ἡ δίλαμψι μιά νά συμμαζέψω χωρίς ταραχή, μέ νόημα ἡ αἰωνιότητα. Τότε βλέπω μυστικότερα τή φύση τοῦ ἐμπιστευτοῦ.

Αὐγούστου 26. C'est en agissant que j'apprécie le plus le monde de la pensée; et pourtant la pensée tue l'action.

Αὐγούστου 29. Ἡ γυναίκες ἐπειδή δέν μαθαίνουν ἐπαγγέλματα καί δέν κάνουν ἐπαγγέλματα σαν τά ἀνδρίκια τῶν καλλίτερες ἀπό τούς ἄνδρες. Δέ χάνουν τήν δύναμι νά φανταζόνται τά ἀδύνατα ἡ τί δύνατοι καί ἔχουν περισσότερη πίστι στή δύναμι τῆς φυσῆς, ἐπειδή δέν ἀνακατώνονται μέ τούς ἄνδρες ἡ δέν μαθαίνουν, δέν μαρίζουν τούς

«όρους», όπως τους μη, της γυναικείας φύσης. Μπορούν να φανταστούν πράγματα όχι πρακτικά, όχι εύκολα, όχι συνηθισμένα, και γι' αυτό γιατί οι άνδρες δεν τα κάνουν. Και έχουν δίκαιο, οι άνδρες είναι κοινοί, συμμορφώνονται με τους «όρους», όπως τους μη, της φύσης και τους όρους αυτούς αυτοί τους έκαμαν, από αδυναμία να κάμουν καλύτερους. Όταν μπαίνει ένας νέος άνδρας αιχμάλωτος στη μεγάλη φυλή, χτυπιέται δυο χτυπιέται κι' και τέλος πάντων παίρνει τη θέση του στον μηχανισμό, καταπαγώνει ίσοπεδωμένος με τους άλλους· κι' τότε μέρα όπου κι' φυλή τον έφαγε, τον εξόντωσε — και αυτός ο νέος έγινε φρόνιμος. Μα εμείς μοιάζαμε πολύ πάνω «φρόνιμος» και μέτριος όπως οι άλλοι.

Μα γιατί τάχα να μην κάμουν κι' γυναίκες έκείνο που φανταζόμαστε πως είναι δυνατόν να κάμουν οι άνδρες; Γιατί κι' γυναίκες έχουν άλλη δουλειά, μοιράζουν τη δύναμή τους με τα παιδιά τους. Όση δύναμη έχουν τη κάνουν παιδιά. Αρκετή δουλειά είναι αυτή.

1 Σεπτεμβρίου. Είμαι ανήσυχα βιβλία έκεινα που μιλούν κι' υπονοούνται.

Αλλά δεν έχει κι' τίποτα άλλο να υπονοούμαι. Αν παίρνει δεν υπονοούμαι τίποτα δεν βγάζω να τέλειωνα καλύτερα. — Έχω κάποια δύναμη· πρέπει αυτή η δύναμη να βγει στον κόσμο· όχι μια να ακουστεί, μα μόνο μια να βγει. — Ξέρω, ναί, είμαι αιχμάλωτος που μυρίζει γιατί έχει άκρο βάρος του μυστικού σταυρό ανάμεσα.

9 Σεπτεμβρίου. Μ' κυνήγησε από μέσα μ' αρέσει και τόσο.

26 Σεπτεμβρίου. Οι δρόμοι είναι γεμάτοι από ανθρώπους, κι' φωτισμένοι από τα φώτα των εργαστηρίων κι' από το ανηλεκτρισμένο του ανθρωπομαζώματος. Είναι πυρετικά και όμορφα στους δρόμους. Κ' εγώ μέσα μέσα (— νιώθω κ' εγώ αποτώνω δρόμους —) και συμμορφώνομαι μια φορά με τον κόσμο μου, συμμορφώνομαι μια κείνους που περπατούν στους δρόμους. Ξεχνιέμαι τέτοιες μεθυσμένοι· δεν μπορούν να βασανιζόμαστε στον αρνί σκέψη· αλλαλιάζουν ο ένας με τον άλλο· τρέχει και βρίσκονται στους δρόμους. Κ' εγώ συμμορφώνομαι μ' αυτούς. Ένιωθα τέτοιο κι' θέλω μου· εκεί δεν είναι λίγοι σαν τους άλλους μια φορά μόνο;

30 Σεπτεμβρίου. Κάτι τι σαν τα πολύ ώριμα και μυρωδά και γεμάτα κι' αρωματικά υπόγεια, κάτι τι σαν τις εθνοπαρμένες δόξες των νέων στην Αττική, κάτι τι που πουν βαθειά και ο πόνος αυτός μ' αρέσει, πόνος μεθυστικός, πόνος χαρμοσύνος, πίκρα γεράτος πόνος που νιώθει κι' χαρά μου, — τέτοιος ήμουν σήμερα. Δεν αγάπησαν κι' ίδιες μου, δεν αγάπησαν κι' κρύες μου μια τα πράγματα του κόσμου. Δεν νιώθει αγάπη· ούτε 10η κόσμημα το αιώνιο του κόσμου, κι' μόνο του αιώνιου πράγματος, ούτε το αλαλάζουμα μ' τους ανθρώπους, κι' ζήσε τη γυναικείας φύσης μ' τους γυναικείους ανθρώπους. Τέτοιο δεν είναι πολύ σωστό, τέτοιο πολύ αγάπησε αυτό τ' άλλα, και όμα μαζί κάτω μια πίκρα, ένιωσα πόνο που κι' μυρίζει γιατί έχει άκρο.

σή κάμω νά νοιώσης τί τρόπη ἔχει τό χαρμάκι καί τί στεροσύνη
ἀπό τόν πόνο τόν πόδο, ἀπό τή μανική μαχαίρα ἀγάπη μου.

1 Octobre. J'aime à me tyrannier et à tyrannier
tout ce que j'aime. J'aime à tyrannier mon amour.

2 Ὀκτωβρίου. „Καλύ πιστεύω δέν ἀγαπᾶ „τό σύνορον τῶν ἀνθρώπων".
Οἱ internationalistes ἀπῶς ἀγαποῦν τήν ἰδέα τους· ἔκαμαν μιά ἰδέα
πού μπλέκει τόν πολιτισμό στούς ἀνθρώπους, μακρυμέρη καί σύνορα, κ'
κάνει τήν ἀνθρωπότητα μιά ἀπέραντη δημοκρατία. Αὐτή τήν ἰδέα, τό
μαγεμό καί σαχλό μύημά τους, τήν ἀγαποῦν. Τήν ἐρεύνησαν
μωή ὅπως τήν Γαλάτεια, – τό ἄγαλμα – κ' τήν ἀγάπησαν. Οἱ Ἰ
nationalistes δέν ἀγαποῦν ἀνθρώπους οὔτ' αὐτούς. Ἀγαποῦν ὅτι τούς
ταράζει βαθειά, κ' ἱστορία τῶν πατέρων τους, κ' μή πού τούς βέλος
καί πού δυ' τούς δάφη, κ' ἐδύμος καί τό βίεν. Ἐδῶ πού λοιπόν
ἄλλο λοιπόν τό malaise τῆς φυλῆς, κ' τῶν βαρβάρων τό πρω-
τόκλωμα. – Λοιπόν κ' „κύριες ἀδιαφορία „ πού ἔχει μιά τῶν ἀνθρώπων
τό σύνορον „ πέρ πολύ καλό καί μυστικό αἴσθημα καί ἐγώ τό ἔχω ὅπως
αὐτό. „ Αὐτά ἔγραφα τό φύλλο μου. — [Κόννα κ' 4 Ἰανουαρίου 1905]
Ἡ φωνή εἶναι σκυρά ἀπό ἀγάπη, σκυρά ἀποκρυσμένη. Εἶναι ἀποκρυστική
καθέ ἀγάπη. Μά ἐγώ δέν ἔχω μιά ἀγάπη, ἀλλά πολλές ἀγάπες κ' πολλούς
λοιπόν ἀποκρυσμένους. Ὅταν μή τραβᾶ μιά ἰδέα, βγαίνω τήν ἀγάπη τῶν
ἀνθρώπων, κ' κ' ἀγάπη τῆς ἰδέας εἶναι τόσο δυνατή πού μή ἀποκρύβω.
Ὑστερά ὅμως ἔρχονται καιροί πού κ' ἔλεγες ἐκείνη κ' φρίκη τῆς ἰδέας
μ' ἔχει ἐφαρμόσει, μ' ἔχει πονράει, μ' ἔχει ρωγμέρει κάθε δρόσιά,
κάθε χαρά, κάθε δέμος καί μυστικό. Καί τότε κ' μορφή τῶν ἀνθρώ-
πων μή τραβᾶ κ' τούς βλέπω κ' χαίρομαι κ' τόν ἄλλον ἕνα ἄνθρωπο.
Ἐκείνο ὅμως πού τυχαίνει καί ἀγαπῶ πάντα εἶναι ὁ Νάρκισσος, ὁ ἑ-
αυτός μου.

3 Ὀκτωβρίου. Ὅταν ἤμουν στό σιδηρόδρομο καί ἤρχουμαν πρός ἐδώ
στίς 18 Σεπτεμβρίου, μ' ἔπιασε ὁ πόνος καί ἤμουν κουρασμένος κ'
ἤταν ἀνακατωμένα τά αἰσθήματά μου· ἔνιωθα· δέ μπόρεσα μιά καί
ἔχω τό αἴσθημα τοῦ ἑαυτοῦ μου· μπόρεσα κουρασμένος καί
πολύ τῶν δαιμόνων σήμερα· δέν ἔχω χρώματα. Ἄχ! χρώματα, χρώματα!
Δέν μπορῶ νά τό συνειδίσω, πού δέν ἔχω χρώματα. Νόστιμη κόρη,
φυσικό πρᾶγμα, γυναίκα δυνατή κ' μεταλλοίω πού δέ σ' εἶμαι
χθές σφιχτά. Ὦ γυναίκα, ἔρωτα, μή μεράκη (intensement passionnée) Τί δύναμη πού εἶχες χθές. Δέν μπορῶ νά σπιστώσω τή δύναμη
τῆς ἀγάπης, τόν ἔρωτα πού εἶχε μέσα μου. Δέν εἶμαι σωστός. Τί χρω-
στρέφω τά μυστικώματα; Καί τί χρωστρεύει πρό πάντων νά τά γράφω;
Ἔπρεπε χθές νά τήν εἶχα σφίξει στήν ἀγκαλιά μου καί ὄχι σήμερα μ' τήν
ἰδέα μόνο. Καί τώρα συμμορίζομαι πώς δέν καί κανά τά πάντρευτή

και γι' αυτό μ' αγαπᾶ, κι' νομίζει πως μ' αγαπᾶ. Μετ' δίχι μόνο μια
άνδρα... Ίσως επειδή είμαι δυστυχισμένος... έχω μια καταραμένη στοχή
που τη σχαίνομαι γώ. Και όμως τι μ' μέλει; Είναι γυναίκα, γυναίκα.
Οκτωβρίου 11. Έχω μια δύναμη και ύπαρξη σ' αυτήν τη μια δύναμη.
Να γράφω ένα βιβλίο δυνατό αφού βγάζω δυνατά αίσθημα στους ανθρώπους
και έρχω από τους ανθρώπους.

—

Χθες ήμουν κατακορμαστός, κυριολεκτικά από τ' άλλα πράγματα· τ' κάθε
τι ήταν δυνατώτερο από μένα, και τ' έφερα, και συμφωνούσαν τι δα
έλεγαν οι άνθρωποι για τούτο και για κείνο. Είχα στο νου μου και τη
μια εκείνη κόρη που ήθελα μι' κάθε τρόπο να τ' αρέσω, και τους
πολλούς ανθρώπους, και μένα και την αδυναμία μου να βγω απ' αυτό το
κακό όμορφο που μ' σφίγγει. Ελπίζουμαν πως δεν ήμουν άνθρωπος να
μπορώ να βγω από μερικούς νόμους της φύσης που μέ συνδέουν από μακρά
στο στόμα μας, όχι επειδή τους δεχτώ αυτούς νόμους, αλλ' επειδή είμαι
πάρα πολύ αδύνατος και τόσο σχετικά κουραστικός που φαντάζομαι πως ανε-
βρίσκομαν έξω από τους νόμους αυτούς δα' ένιωθα κάθε μέρα έξω, κι' ε-
πειδή δι' δα είχα χρέματα να βγω δα ήμουν αναγκασμένος να βρίσκω δυσκό-
λα δα' χάνομαν εκεί σα' μικροκαταδίκματα της φύσης. Και μι' είχαν κατα-
κυριευμένο οι δυσκολίες τη φύσης κι' μ' έσφιγγαν.

—

Σήμερα δι' συμφέρομαι τι' μι οι άλλοι· ούτε δίχω και καλά να αρέσω
κανενός· ούτε φοβούμαι τη φύση· και βλέπω καθαρά πως πρέπει να
βγω· για να γράψω έπειτα το βιβλίο εκείνο που δίχω. Είχα αμέθεια πως έχω
όλαν δύναμη να βγω αίσθημα στους ανθρώπους, κι' μάλλον όταν αναγκάσθη-
κα να βγω αναμεταξύ τους, είχα διαφέρει εν' αμφιβόλτερο αισθήμα από
το φυσικό αυτό κοινωνικό αισθήμα που έχω εδώ. Δεν εδιάβασα τους
χορούς, τις γυναίκες, τα δείπνα, κι' τις συνομιλίες στις εκπομπές, ούτε
τι, εκδρομές που λένται pick-nick, ούτε το έθνος ανθρώπων κοινω-
νικόν, καθώς τους λέν. Είχα διαφέρει τους Μακεδόνες που χάνονται κάθε
μέρα και πρέπει να τους οδηγεί κανείς κι' να τους υποστηρίζει κι' για τους
δίνει όλη τη δυναμί του για να μάν πεθάνουν, να μάν βεβοχήσουν και μαζί
μι' το βεβόχαμα τους πάρουν στο μαυρό τους ζιτόν βόμπιστο. Είχα διαφέρει
το πάθημα μι' τους Βουλγάρους· είχα διαφέρει όχι τα' αίσθημα κι' άκακα
και αίσθήματα ανθρωποφιλόματα που λένται για να διασταθεί ο κόσμος κι'
είχα διαφέρει όχι το συναισθημό που καρδιά δι' μι' φέρει όρεξι. Είχα
διαφέρει τον πόνο του ανθρώπου κι' το θάνατο, κι' τη μάχη, και την
κούραση και τη μεγάλη υπομονή, κι' το δάκρυ κι' τη βεβόχαση, κι' τον
εθνικισμό και τη ταραχή κι' το πείσμα κι' τη σηκίνιση και τη
συμπόνια, κι' τη φυχρότητα τη υπεράνθρωπη, κάτι τι πιό αμφιβό από
τούτα τα βάσανα, φόβια μέρια, μέρια αξόσκα, άφυχα φυσή.

Μα' δὲ θὰ μείνω πάντα ἐδῶ γιατί δὲν τὸ θέλω· καὶ ὅσο μένω ἂς πάρω ὅτι καλό βρίσκω.

—

Τί βρίσκω; Νὰ μαθαίνω βουλγάρικα, νὰ κοιτάζω τοὺς Βουλγάρους. Νὰ κοιτάζω τὴν κοπέλιτσα τὴν ἑλληνικιά κι τὸ μητροκοίτη. Μικρὰ πράματα, μὰ καὶ αὐτὰ κάμνουν μιὰ μέρα καιρό. Οἱ Βούλγαροι θὰ τοὺς ποιός βρῆ μιὰ πόσες ἑκατοντάδες κι χιλιάδες χρόνια οἱ ἐχθροί τους ἑλληνικοί. Ἂς μεταχειρίζω τοὺς ἐχθρούς τοῦ μέλλοντός μου, τὴν ἐρχόμενες ἑλληνικήν ψυχήν μου, τὴν ἀπορία μου.

<u>Ὀκτωβρίου 13</u>. Δὲν μ' ἔρχεται τώρα πιά, ὅπως πρίν, νὰ γράφωμαι, νὰ γράφω τὸν ἑαυτό μου στὴ πεταλούδια.

—

Μὲ κουράζει κι ἡ ἰδέα πως μόνον aspirations, μαχαίρες, πόθους μπορῶ νὰ ἔχω, καὶ ἔτσι κι κόρασή μου καταστρέφει τὴν aspiration τὴν μαχαίρες καὶ τοὺς πόθους. Γιατί νὰ μὴν μπορῶ τοὺς πόθους μου νὰ τοὺς δυναμώνω, νὰ τοὺς κάμνω πράμματα;

—

Ἴσως νέμαι μαρμαρένος μόνο γιατί νὰ ἔχω ἰδέες, μόνο γιὰ νὰ γράφω, καὶ δὲν τὸ καταλαβα ἀκόμη. Ὅμως, ἐπειδὴ κι θέλησή μου εἶναι νὰ εἶμαι „ἄνθρωπος" κι ὄχι „συγγραφεύς" μόνο, χαίνομαι σ' ἐνέργειες ποὺ εἶναι χαμένες, μιὰ ἴσως δὲν εἶμαι ἱκανός νὰ ἐνεργῶ ἄμεσος παρὰ γράφοντας. Οἱ ἄνθρωποι πάντα, πάντα, ἀδιάκοπα μὲ ἀποχωροῦν· ποτὲ δὲν βρίσκομαι εὐχαριστημένος ἀπαρεταβρό τους, ἐκτός μόνο τὴς στιγμῆς ποὺ μπορῶ κι εἶμαι εἰρωνικός ἐναντίον τους.

—

Ὅτι καὶ νὰ κάμω, ὅσα καὶ ἂν κεράσουν χρόνια, κι ὅση κι ἂν μείνη τριβὴ ἀπαρεταβρό μας, πάντα ὅμως θὰ εἶμαι μόνος, κι τὴς ἐρημιὰ θὰ προτιμῶ, κι κ' ἐκείνη θὰ φεύγω. Ἔτσι εἶμαι παρμένος· ὁ κοσμικός ἔτσι μ' ἔκαμε· κι δὲν μπορῶ ν' ἀλλοιοδοξορίσω τὴν ψυχή μου μ' ἔγκλεισα αὐτός. Πάντα θὰ εἶμαι ποιὸ ἀποκριτὴς μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπαρεσκόωνός.

—

Δὲν μπορῶ νὰ γράφω τὸν ἑαυτό μου πιά, λέω, ἀλλὰ μπορῶ ἴσως νὰ γράφω ἄλλα, χωρὶς νὰ συμμορίβωμαι κι καλὰ κι σώνει τὸν ἑαυτό μου. Πάντα <u>δικά μου</u> πράματα θὰ γράφω, πράματα ποὺ μ' ἐνδιαφέρουν, ἀλλ' ὅλα τὰ γράφω θὰ παθαίνωμαι κι δὲ θὰ συμμορίβωμαι τὸν ἑαυτό μου. Δὲν νιώθω ἀνάγκη νὰ συμμορίβωμαι τὸν ἑαυτό μου. Αὐτὸ χαμένος κόπος μου δίνομαι γιατί ποιὸ πολύ θέλω εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. Ὁ Νάρκισσος κοιτάζοντας τὸν ἑαυτό του μόνα στὸ ποιήματικό νερό, αὐτοκτόνησε.

—

Καί τόν ἑαυτό μου κάποτε ὅταν τόν γράφω, δά ἔδει από συγγενείς
από τρίν· από ταχτικά πράματα, από κωδικοποιημένα γράφω τώρα
για τόν ἑαυτό μου· και ἔτσι πρέπει· χρειάζεται ὑποταγή, ἱεραρχία
ἡ πειθαρχία στίς ἰδέες· ἢ μιά εἶναι σχετικά μ' τίς ἄλλες, μικρότερη
ἢ μεγαλύτερη, δυνατώτερη ἢ ἀδυνατώτερη, και ἢ μιά πρέπει νά ὑπακούει
στήν ἄλλη, ὅπου ἡ αὐτή δά ὑπακούει σ' ἄλλη.

Ὀκτώβριον 16. Χθές τά μεσάνυχτα πῆρα ἕνα τηλεγράφημα απ' τόν
ἔγγρ· «Georges décédé lier Charbin suite blessure». Τό περί
μενα· και ἦταν τόσο φυσικό αὐτό τό τηλεγράφημα· δέν ἔγγε ποτέ
παιχνίδι. Ὕστερα διάβασα τίς ἐφημερίδες, και συγγενεύθηκαν τί
συμφορές πού ἤρθαν, πού δέ μ' τάραξε αὐτό τό κακό. Ὕστερα συγ
γενεύθηκα τή μητέρα μου ἡ' τίς παιδίσες τίς ἀδελφές της. Λυπού
μαν μ' αὐτές πολύ ἐπειδή τίς ἀγαπῶ. και δά' μπούνταν αὐτές
ὑπερβολικά και δά' ἔκλαιγαν χθές τό βράδυ. Και ἐπειδή δέ δά
πεθαίνω μιά' νά' μπούνω τή μητέρα μου ὅσο μπορῶ περισσότερο ἡ
νά' συγγενεύω τό δάκαρο ὅσο μπορῶ δυνατώτερα. Ὅλες δέ μ' τρόμαξε
ὁ θάνατος ἡ' ἦταν τόσο φυσικός. Ἔγγε χωρίς ταραχή πού και ὁ
Παύλος μπορεί νά' συνοικεῖ στή Μακεδονία ὅπου εἶναι τώρα.
Ἤμουν εὐχαριστημένος πού ἤμουν τόσο συμφορές. Φανταζόμουν ὅλες
τί δά' συγγενεύονταν μιά' μέρα ἡ' Tacha ἡ' ἡ' Nadine ἡ' ἡ

μαμά μου μητέρα ἄν εἴχαν πῶς δέ μπούμουν ~~μιά μέρα~~ ἀλλά
μόνον ~~μα~~ ἐκείνες (ἐπειδή συγγενεύομαν τόσο) τίς ἀγαπῶ. Δέ συγγενεύομαν ἐκείνον πού
πάθαν, συγγενεύομαν τίς ἀδελφές του, πού ἔμειναν, συγγενεύομαν
τή μόνη τῶν ἀδελφῶν του. Ἐγώ δέν μπούμουν. Ἄν τά εἴχαν,
δά' μ' ἔλεγαν «τέρας ἀνανάθητο».
Μά' ἔλεγα· «τί νά' τό κρύφω ἀπό τόν ἑαυτό μου, ἀφού δέ μπούμαι;
μαί νά' εἶμαι ὑποκριτής μ' τόν ἑαυτό μου; ἔτσι μετανόθηκα;
συμφορές, ἔτσι μόνο, και δέ φοβοῦμαι πιά δά' μ' κρίνουν σέ
ἄλλο.»
Και ὅμως ἐπειδή ἀγαπῶ τή μητέρα μου τή φανταάθηκα πού
ἔλεγε και τήν ἔγραφα ἕνα δυνατό γράμμα· ἤθελα νά' φιλήσω τά
χέρια της τά καλά, ἤθελα νά' σκεπάσω μ' τά χείλη μου τά δα-
κρυσμένα μάτια της, τά κόκκινα, τά κλαμένα. Ἤθελα νά' σκίψω τά
χέρια της τά βρεμένα, τά κουρασμένα, τ' ἀγαπημένα, μέσα χέρια μου
ἡ' νά' τά φιλήσω σφιχτά. Ἤθελα νά' τήν σκίψω στήν ἀγκαλιά μου,
τήν καλή μου, τήν ἀγαπημένη μου μητέρα, πού τίποτε σάν και
αὐτήν δέν ἀγαπῶ στόν κόσμο. Ἤταν κοντά μου, τόσο, πού τήν ἔβλεπα
ἡ' ὅμως δέν μπορούσα νά' τή φιλήσω, νά' φιλήσω τά μάτια της
τά δακρυσμένα.

Εἶχα δίκαιο πού ἤθελα νά πάω στήν Ἰταλία τότε, νά μείνω. Τώρα δέ θά τή νιώσω κατά ὅλο τόν τρόπο. — Τό αἰσθάνομαι πώς θά περνοῦσε ὁ καιρός τῆς Ἰταλίας, ὅπως περνοῦν ὅλες τίς πραγματικές οἱ καιροί. Καί τότε μ' ἔβγαλε ὁ φίλος μου «Ἔχεις καιρό νά πᾶς ἀργότερα. Γιατί θέλεις καί κατά νά πᾶς τώρα.» κι' ἔφυγε τόν ἔβρισα. «Ὄχι. Τώρα πρέπει νά πάω. Ὕστερα θά εἶναι ἀργά». Τί προαίσθημα πού εἶχα. — Μιά ἄλλη μέρα τότε, ἔλεγα στό φίλο μου στήν κοιμωμένη τόν κωπηλατικό λόγο τοῦ Σταδίου· «Λυποῦμαι πού δέ διάβασα ὅλα τά βιβλία τοῦ Chateaubriand, τότε πού μποροῦσα νά τά διαβάσω· πράγματι τώρα δέν μπορῶ νά τά διαβάσω· πέρασε τόν διαβάσματος ὁ καιρός. Καί ἄλλα πολλά βιβλία ἔπρεπε νά εἶχα διαβάσει τότε.»

Καί ὁ φίλος μου εἶπε· «Τί ἀνάγκη νά ἔχεις διαβάσει ὅλα τά βιβλία τοῦ Chateaubriand καί τ' ἄλλα πού μές; Δέν εἶναι ἀνάγκη νά διαβάσεις καλύτερα ὅλα τά βιβλία πού ἔχουν γραφεῖ».

Ὅπως κι' ἡ Ρώμη ἔτσι κι' ὁ Chateaubriand κάμει χαμένα· (χαμένος χαρές πού δέν τίς ἔνιωσα στόν καιρό τους). —

Ὁ φίλος μου εἶχε δίκιο μιά τόν Chateaubriand· δέν πείραξε πού δέν τόν διάβασα ὅλον· ἀν εἶχε ὅλος δίκιο μιά τόν Chateaubriand εἶχε ἄδικο μιά τή Ρώμη· νόμιζε πώς μποροῦσα νά τήν δῶ ἀργότερα. Ἔπρεπε νά πῶ· «Τί ἀνάγκη νά δῶς τή Ρώμη; Πόσα μέρη δέν εἶδες; Δέν εἶναι μεγάλο ἄνδρωπο πού δέν τά εἶδε· ἀλλά εἶναι καλύτερο ἄνδρωπος ἀπ' τήν ἴδιας. Δέν εἶν' ἀνάγκη νά βγεῖς καλός ὅλα τά μέρη πού ὑπάρχουν».

—

Ἕνιωσα πώς εἶν' τό φυσικότερο καί δέ χρειάζεται πολλή φιλοσοφία μιά νά τ' ἀπολαύσεις καλός, εἶν' νά δεχτεῖς ἀνδρώπους· καθένας ἀπ' δεχτεῖς (ἀπ' μπορεῖ) τούς ἀνδρώπους πού βρίσκει μέρος του· καθένας ἀπ' δεχτεῖς ἐκεῖ πού βρίσκεται, χωρίς νά σκεφτεῖ ἀν βρίσκεται καλά ἢ ἄσχημα, ἀν εἶν' σωστό νά βρίσκεται ἐδῶ ἢ ὄχι ἐκεῖ· ἀν δέ θά 'ταν σωστότερο νά βρίσκεται ἀλλοῦ. Ἕνα ἀδιάφορο ἀν εἶναι ἔλθει ἢ πάει ἢ κείτεται. Ἔδραια ἔλθει ἐπιθυμία μπόρεσα ἢ βρέθηκα στήν Ἑλλάδα· ἀς μείνω νά δεχτεῖς ἐκεῖ ὅσο βρῶ μέρος μου. Μά γιατί νά τούς δεχτεῖς; Γιατί πρέπει νά ἐπιτελέσω· νά ἀπόδοσω, νά ἀπόδοσω τή δύναμή μου ὅσο ἔχω, νά ἀνοιχτῶ, νά ἐπιμερίσω τούς τριγύρω ἀνδρώπους ὅσο μπορῶ. Δέν τό κάνω ἐπίτηδες· ὁ καθένας παίρνει μέρος στό κόσμο ὅση δίνει μπορεῖ· ὅσο περισσότερη δίνει μπορεῖ. Λίγοι ἐδῶ ἐπιτέλοι πού κοπιάζουν νά πάρουν ὅσο μεγαλύτερη δίνει μποροῦν· κι' φοβοῦνται μή σπιοχωρήσουν τούς ἄλλους, τούς τριγύρω· αὐτοί εἶναι ἀδύναμοι ἀνδρώποι, κι' χαμένοι. Ἀγωνιοῦν χρειάζεται νά κάνουν κι' πολύ κόπο· μή σπιοχωρεῖτε, φίλοι μου, δέ σπιοχωρεῖτε

αυτίνα μ' τήν παρουσία σας· παίρνει τόση χίρη δίνει! —

Δύο πράματα τίν μένα σ' αυτή τήν ίδια a.) Νά μήν αγγιβάζω τά πάω σωστά, παίρνοντας όση μπορώ περισσότερη δίνει, ~~μέ~~ μ' δυνηδόνοντας ανθρώπους b.) Νά μή συγγίζωμαι πάρα πολύ (υπερβολικά) τόν εθνικό μου. Δηλαδή πάλι ένα πράμα τίν μένα σ' αυτή τήν ίδια· ο νά ανεβόνομαι ψηλότερα „.

—

Θά γράφω ένα βιβλίο που θά δείχνει θά βρίσκεται άνθρωπος μένα· μόνο, σκέφτομαι βράχος, πλαγιάνος, κρά', μ' άστρα μ' ουράνιος.

Οκτωβρίου 17. Τίμος πάντων είμαι ce qu'on appelle un homme d'action. Δηλαδή όχι τόσο χαμαιμένος που νά μήν μπορεί νά υπεριχύσει, εκείνος ο πόθος τον ανθρώπων που γίνεται désir d'action. Όμοι οί άνθρωποι (οί πρώτοι) αυτόν τόν πόθο είχαν, τόν έμφυτο. Όσο νομίζεται όμως ο άνθρωπος κουράζεται μ' μαζί του κουράζεται μ' ο πόθος αυτός. Η σκέψη μου είν ανάπαυση, κακή, αβίβαιη, αμφίβολη, σταυβή. Ένα πράμα σημαδεύει σωστά: η κούραση.

„Je considère la mauvaise conscience comme le profond état morbide où l'homme devait tomber sous l'influence de cette transformation, la plus radicale qu'il ai jamais subie — de cette transformation qui se produisit lorsqu'il se trouva définitivement enchaîné dans le carcan de la société et de la paix. „ . . . . .

„ Tous les instincts qui n'ont pas de débouché, que quelque force répressive empêche d'éclater au dehors, retournent en dedans — c'est là ce que j'appelle l'intériorisation de l'homme: de cette façon se développe en lui ce que plus tard on appellera son „âme „ (άγγοια είδα η ψυχή είν μια ανάπτυξη του σώματος)

„ Mais alors fut introduite la plus grande et la plus inquiétante de toutes les maladies . . . l'homme malade de l'homme l'homme malade de lui-même „.

Άγγοια ο άνθρωπος όχι όρεξη νά γυρεύει τούς άγγους ανθρώπους. Τώρα, έπειδή τά γιγνώμενα τής κοινωνίας τόν εμπόδιζαν νά γυρεύει τούς άγγους, η όρεξη αυτή του γυρευτήματος μύριζε εναντίον του εαυτού του. Καί έτσι ο άνθρωπος τώρα έχει όρεξη νά γυρεύει τόν εαυτό του.

(Généalogie de la morale. Nietzsche p. 130 – 161.

Η δύο γυναίκες είν περίπου τό ίδιο αίτημα είν η ίδια όρεξη. Μά η διάφορη είν αρρώστια (και ένώνει μ' τή χριστιανική θρησκεία, η έμφυτη η γρίφα εκείνη του ανθρώπου του νά γαλάσει και κυά σή του ένοχος)

„O triste et folle bête humaine! A quelles imaginations bizarres et contre nature, à quel paroxysme de démence, à quelle bestialité de l'idée se laisse-t-elle entraîner dès qu'elle est empêchée quelque peu d'être bête de l'action! „ —

Πέρνει τον τέτοιον καιρό περπατούσα μόνος στάς Σέρρας, στό δρόμο που πηαίνει κατά τόν Ἅγ Γιάννη, κάθε σχεδόν ἀπόγεμα πορεύουν μέσα μου ὁ ἐθνισμός μου μέ τόν ἀνδρισμό μου. Ἤξερα πως ἔχω νά δό δύο μέσα μου καί πως κάποιο ἀπό τά δύο πρέπει νά νικήσει τ' ἄλλο· πῶς νά τά συνδυάσω τά δύο;

Ἐθνισμός μου = mon nationalisme. (Νά σκάβω πάντα τί τόν Ἕλληνικό, καί νά συμφιλίβομαι πάντα τόν κόσμο σχετικά μέ τόν Ἑλληνισμό μου· νά μήν βλέπω πότε πως εἶμαι Ἕλλην).

Ἀνδρισμός μου = ma liberté. Νά ἀγίω τό νοῦ μου νά τρέχει ὅπου θέλει, σ' ὅσους τόπους θέλει, χωρίς νά συμφιλίβομαι ἄντικρυ Ἑλληνικό ἤ ὄχι. Νά ἀγίω κάθε μου ὄρεξη νά τρέχει ὅπου θέλει χωρίς νά τήν ὑποδουλόνω στή λογική μου. (Ὁ ἐθνισμός μου καταπνίγει ὄχι αἰώνια ἀλλά λογική). Τό πιό ἀδύνατο πρᾶγμα μέσα μου εἶναι ἡ λογική μου.

[Ὁ Nietzsche λέει instinct de liberté ἤ volonté de puissance. «La Généalogie de la morale p. 142]. [Κύριακή 4 Ἰανουαρίου 1905]

Δευτέρα 19. Ὁ Ἑλληνισμός μου εἶναι ἐγώ· ἀλλ' ἡ συνείδησις τῶν Ἑλλήνων μου εἶναι μόνον ἕνα μέρος τῶν ἐθνῶν μου· καί μ' αὐτό τά σχετικά μέ τή συνείδηση αὐτή τά γράφω στό χωριστό τετράδιο, ἐπειδή μ' ἀρέσει νά τή μελετήσω αὐτή τή συνείδηση τῶν Ἑλληνισμῶν μου, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνισμός μου εἶμαι ἐγώ. [Κύριακή 4 Ἰανουαρίου 1905, ἀέρας, ὁ ἄνθρωπος δυστυχής]

Δευτέρα 20. Ὦ νύχτα καλή, νύχτα γλυκειά, νύχτα μεγάλη, πῶς μέ χαϊδεύεις, πῶς μέ δίνεις βάλσαμο, πῶς μ' ἐγγίβεις ἀπαλά, νύχτα μυστική καί δροσερή καί γλυκειά τή μεγάλη. Τάστρα σου, σά διαμάντια σέ βελοῦδο κείτω, μέ κοιτάζουν καί ἐσύ νύχτα καί ὅλο βυθιά, τή δοξαστά, ἄλλα πράσινα τή ἄλλα κίτρινα τή ἄλλα ἄσπρα. Νύχτα καλή, ὅσοι ἡ μόνη γλυκειά σήμερα, ἡ μόνη καλή, ἡ μόνη μεγάλη καί μέ βλεπάρεις τή μέ κόπες τίς δέρμη τήν ἀνοιξόφρη καί ἔβγαλες ἀπό κείνο μου τό βάρος, μέ βγυ-δίρωνες· καί ὅταν πετάχτηκα μέσα σκοτεινά σου χάδια, ἀνέπνευσα ἐλεύθερα καί ὁ κόσμος δέ μέ ζαλίσκει σά σκοτεινός τή μαύρος ἀλλά πρόσχαρος καί γεμάτος (ἄστρα) καί ἀτέλειωτος τή ἀπέραντος καί ἀθάνατος, καί αἰώνιος τή ὅλα τά βάσανα μου μίκραναν τόσο πού πέρασαν τήν ἀμηδενή τους δίπλα μέσα του. Ἐί εἶναι ἡ μόνη καλή, σί εἶναι ἡ μόνη ἀμηδενή, σί εἶναι ἡ μόνη. Ὅλα τά ἄλλα τῶν ἡμέρας τά καρό-ματα τόσο ἀκαθαρία τή ἐρεθίζουν, μέ ταράζουν, μέ πονοῦν σήμερα. Πῶς νά σ' ἐξηγήσω. Νύχτα μου, πῶς νά σέ φάγω, πῶς νά σέ τραγουδήσω, ποῦ δέν πρέπει νά ἀκουσθῆ καμμιά φωνή ἀνθρώπινη μέσα σου καμμιά παράπονη, παράξενη, τοπικιή, ἀνοιξόφρη φωνή, καμμιά μικρή σύννεφο καμμιά μεγάλη ἀνθρώπινη φωνή νά σέ ταράξη. Μέ νύχτα, μέ γλυκά χέρια τή μέ χάδια, ὦ Νύχτα, σέ φάγω καί σέ δίνω

πίσω τα καλά που μ' δίνεις σύ, η μόνη καλή, η μόνη αληθινή η μόνη ωραιοτέρη, η μόνη, η μόνη... Ω η καθαρή σου νύφη, η διάφανη, η γλυκεία, η παναγία!

Σμύρνη 26 Οκτωβρίου. Άλλο εργασία και άλλο ενέργεια.

[Το σκέφτηκα όταν διάβασα χθες στο πρόλογο του Journal de Stendhal ότι αυτός ήταν "capable de travail et de rêverie — ces deux facultés portées à l'extrême puissance"]

—

Θυμούμαι: ο πόλεμος του 1897, ο ενθουσιασμός των άλλων, η ταραχή μ' άφησε ψυχρό. Νιώθουμε μέσα σου δυο ένστικτα τέτοια όταν ο κόσμος και η εξωτερικές σε déchaînent, σε tremoussaient. Και από μπροστά παράβγαινε η εγώ μου. — Το ίδιο όταν σκοτώνεται ο κόσμος για τη μεγάλη τον Σαρλεμάνιο. Πέρασα από τη δόξα Κοραή μ' εδώ τα αίματα εκεί ο κόσμος μίλησε τρόπο μ' έκραξαν δόξα αυτός σταυρός μ' άνθρωπος. Έχουμε μαζί μέρα περιττό να μ' κάνει καλύτερα βόλι τουφεκιού, ανόητο. — Και τώρα σου σκοτώθηκε ο Παύλος παραχθήκα άλλος πάρα' οι άλλοι άνθρωποι. Σήμερα διάβασα τις εφημερίδες μ' μ' φάνηκαν διαφορετικές από μένα, μ' η αγκιστροί τους, frêle. ("Έφραζα: "les journaux prostituent même la mort d'un héros". — Τώρα δεν τρέφομαι σου δεν ταιριάζουμε σαν τους άλλους. Μεγαλύτερα πρέπει μόνο. Θέλω μ' έρχεται τα μεγάλα των άλλων. Δεν είναι καθόλου ανάγκη τα τους μοιάζω. Είμαστε διαφορετικοί, όχι λιγότερο αγγελικοί. Τι τα γίνω;

—

Όταν ρίχτηκα στα μακεδονικά, στα Βιλάγια, όλα δυο μαίδαια μέσα τα μ' ενδιέφεραν, και η εφημερίδες, και τα νέα, και οι άνθρωποι. Αφού αναγκάσθηκα τα φύγω από τη Μακεδονία (λόγοι μ' έβγαλαν από κει) λίγο η γνώμη μου Μακεδονία. Ήταν μεγαλύτερο το ανακάτωμά μου στα μακεδονικά. Εδώ θα ρίχτω σε μια πολιτική αν ρίχτηκα, μα τα ίδια θα πω. Άρα κάποιος λόγος μ' έβγαλε αυτή τη πολιτική που ρίχτηκα, και μ' ο τρόπος άλλος, βγήκα η γνώμη δόκιμος και βέβαια κάνει τη πολιτική. [είναι βέβαιος;]

—

Δεν ταιριάζομαι μαζί μ' τους ανθρώπους, ταιριάζομαι χωριστά. Δεν ταιριάζομαι μ' τον ίδιο τρόπο σαν τους ανθρώπους· ταιριάζομαι μ' άλλον τρόπο, η κάποιες δεν ταιριάζομαι καθόλου όταν ταιριάζονται αυτοί· η' άλλες ταιριάζομαι εγώ όπως δεν ταιριάζονται αυτοί.

Και, Παύλο, Παύλο, σ' αγαπώ όπως δεν σ' αγάπησαν κανείς.

29 Οκτωβρίου, Δευτέρα. Η Νάτα μ' λέει: "I wish I could believe". Και λέει στον Ρ. ~~[illegible]~~ που τον έβγαλε στη γαλήνη πολύ γενικόλογη χθές: "Έφρασε, ύστερα από τόσες μέρες που κάνει ανάπαυση".

Πάει νὰ δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὸ δίκαιο τοῦ Παύλου. Πάει νὰ δὲν μπορεῖ νὰ κλάψῃ σὰν τοὺς ἄλλους. Καὶ θέλει νὰ βιάσῃ τὸν ἑαυτό της νὰ πονέσῃ· καὶ λοιπὸν προσβάλλει τὸν ἄνδρα της ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ μετανιώσῃ τὸ δικαιό του. Πάει νὰ οἱ ἄλλοι κλαῖν καὶ αὐτὴ δὲν κλαίει, δὲν „αἰσθάνεται". Αἰσθάνεται ὅμως ἄλλα ἀλλιῶς. Αὐτὰ ποὺ πάει νὰ τὴ περιποιήσουν, δυναμώνουν, φωτίζουν ἀπὸ αὐτὰ ποὺ πάει νὰ ἔχουν οἱ ἄλλοι ὅποι κλαῖν κι' μετανοῦν. Δὲν ἔχει μέτρο, ἀλλ' ἔχει ἕνα σωστὸ αἴσθημα, σιγουρό καὶ χωρὶς τὴν grace divine ποὺ φέρνει τὰ δάκρυα καὶ τὰ μαλακὰ αἰσθήματα σὰν τὴ μέτρο. Πάει γιατὶ ὑπάρχει κόσμος γύρω της· πάει γιατὶ τὴ βλέπουν· πάει γιατὶ τὴ δαυμάζουν ποὺ δὲν κλαίει. Πάει γιατὶ φοβᾶται πὼς θὰ νοιώσουν πὼς δὲν ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα της ἀρκετὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν μετανιώσῃ τώρα ποὺ ἔφυγε. Πάει ποὺ καμμιὰ μέτρο ἀνδρώπινη ὁπὸ μεγάλη κι' ἀπὸ ἐδῶ δὲν ἔχει ἀρκετὰ μεγάλη γιὰ νὰ κλάψῃ κι' νὰ ὁρκίσῃ τὸ θάνατο τοῦ Ἥρωος, κι' τοῦ Ἀνδρός.

Ὀκτωβρίου 31. Ἡμαστε ποὺ διαφωνοῦν· ἡ ἕνα σιγοῦν ἤμαστε οἱ ἴδιοι· dégoût de la veulerie générale, scepticisme pour les paroles, et volonté de faire nous-mêmes ce que nous jugions nécessaire d'être fait. —

Impressions de voyage. —

Ἐχτὲς τὸ βράδυ ἔγραψα αὐτά. 25 Ὀκτωβρίου. Δὲν εἶμαι ἀπόψε δυνατός. Ὅλα τὰ σταυρωμένα τοῦ κόσμου δὲν τὰ διορθώνω. Ἀλλ' ἐγὼ πάλι καὶ αὐτὰ ποὺ οἱ ἄλλοι παραγιόπουν κ' κάνουν σταυρωμένα. Δὲν εἶμαι ἠθικολόγος (moraliste). Δὲν τοὺς

γράφω· „Ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἔτσι κ' ἄλλιως". Καταπαίρνομαι ὅμως ἐγὼ τὴ κάνω ὅπως νομίζω. Μ' ἔρχεται νὰ ἀπαιτήσω ὅλα νὰ βάλῃ, νὰ βάλῃ ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἕνα ὄνειρο.

„Εἶναι μιὰ φίλη μου ἀρρωστημένη καὶ ἤδη μέσα στὸ σκοτάδι σταυρωμένη. Ἕνας gommeux ποὺ μόλις μ' χαιρέτησε τὴ ἔστειλε ἔρωτάδες· κ' ἀπάντησα στὰ ἄλλα· „Πολύφερνος δυστυχής, γιατὶ ἀργήσατε; Ἐγὼ κάθομαι καὶ ἄκουα ἠρωϊκώτατος καὶ μύριωα τὸ κεφάλι καὶ τὴ κόβω κ' χαμογέλασα καὶ τὴ κόβω χωρὶς νὰ σταματήσω· „Δὲν κάθεσαι κοντά μου;" καὶ τὴ κόβω χαμογελώντας· „Ἂν ἦταν πολύφερνη κ' δυστυχὴς θὰ εἶχε πατρεύσει ἀπὸ 15 χρόνια κορίτσι". Ἐκείνη κάθεται κοντά μου καὶ ἤμουν τόσο χαρούμενος, ὦ ἀρραβωνιασμένη κόρη, ἀρραβωνιαστικιά μου!"

Κακὸς δὲν τὴ παίρνει γιατὶ δὲν ἔχει ἀρκετὰ χρήματα. Καμιὰ θὰ πάρῃ πατρεύσει μὲ Βούλγαρο. Θὰ τὴ πάρω ὅμως ἐγώ. Βρίσκεται σὲ μεσοδρόμη δίσ. Εἶναι γυναῖκα κ' τὰ μέγα χρήματά της δὲν μπορεῖ νὰ τὰ διαχειρίζεται μόνη, τὰ διαχειρίζεται μὲ αὐτὴν ὁ παγιάδρομος γαμβρός της, ποὺ πάει νὰ ὁ ἕνας τοῦ εἶδε τοῦ Βουλγάρου ἀπόμονος ἢ τοῦ Φράγκου, ἀπὸ τὰ μισὰ τοῦ Αἰγαίου, ἐκείνος τοῦ ἔπειδη ἔχει τὰ μέσα τοῦ κομμέρκια καὶ τοῦ πρίγκηπος Φερδινάνδου μοιάζει τὸν Henri IV. Κ' τὴν ἐποχὴ τοῦ καὶ ἔχει ὅλη τὴν κοκετρία, ὅλη τὴν καπριφαρία, ὅλη τὴν κακία τῶν Ἑλλήνων τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Πολλὰ μιὰ χρήματα κ' ἐκμεταλλεύεται τὴ μοναξιάδη τοῦ

και αίφνης της γυναικός του της πρωινής. Η γυναίκα του τόν αγαπά
κι' αγαπά τό παιδί της, και θά σα μωρό κι' δέ νοιώθει πίστις από
χρηματικά ούτε από αυτά που κάνει ο άνδρας της. Η άγχη αδιαφορία της
και αυτή δέ νοιώθει πολλά ούτε αισιοδοξίαν πολύ, ούτε κι' μέχρι τόσο
πολύ για τα χρηματικά της αυτάνδρου αδιαφορίας της. Η νύφη αυτή νοιώθει
πως κι' μέχρι οι μαρβροί της και όμη υπόφραξη, χωρίς να τής δίδει, τα
χαρτιά που τής φέρνει αυτοί για υπογραφή. Βαριέται να ανησυχήσει, κου-
ράζεται να ρωτά, δέ μπορεί πια. Τής νύφης πως δέν κάνει καμία και
αυτή απόκριση: «δέν μπορώ, μ' ταράζει πάρα πολύ κι' ανήσυχος μ' αυτούς
τους ανθρώπους. Άφου κι' μητέρα μου δέν καταφέρνει πίστις, δέν μπορώ να
ματαφέρω εγώ. Δέν έχω καμμιά εμπιστοσύνη ν' αγάπη πίστις κι' αξίω τα έξοδα
τα πράγματα όπως έχουν». — Μ' αρέσει ο τύπος του μαρβρούτης. Αλλά
το κορίτσι είναι νόστιμο, είναι αγαπημένο, είναι αξιοπρεπές μόνο. Επειδή είναι
έμορφο όλοι οι άνδρες διασκεδάζουν μαζί της, κι' δείχνουν, αλλά κανείς δέν
αποφασίζει να τήν πάρει επειδή δέν έχει αρκετά χρήματα. Διασκεδάζουν μαζί
της μέ τό σκοπό να μήν τήν αγαπήσουν. Διασκεδάζουν για ν' αμήν τήν πρόσκλησιν.
Κ' εγώ χαίρομαι πού τή βλέπω και αξίω τόν εαυτό μου να κάμη ότι
δείχνει: ας τήν αγαπήσει, ας τήν πάρει. Κόρη αξιοπρεπής μόνο στή Βουλγαρία
μία να τήν πάρει Βούλγαρος, επειδή οι Έλληνες είναι τόσο έξυπνοι, σκληροί
άνθρωποι, ψυχροί εκτιμούν τόν χρημάτων κι' τόν πλουσιάσεων τής φωτός.

Κ' εγώ τα λογαριάζω όλ' αυτά, επειδή κι' εμένα μου φαίνεται επειδή τα λογαριάζω
μια μέρα οι άνθρωποι τής οικογένειας μου, που φοβούμαι μήπως μείνουν
αλλά δέν θα κάμω σαν και αυτούς. Μ' έρχεται ν' αλλάξω αυτό τό κορίτσι
μέ όλα τα βάρη τής φωής της. [Οικογενειακόν Δίκαιον Α. Κρασσά: «τα βάρη του γάμου».] — [Δέν τήν αγαπώ όμη αμηδιά. Je me exalte d'une idée noble mais ce n'est pas de l'amour. — Αίγιον 5. 1905.]

Le mariage ce n'est pas d'avoir la femme aimée; c'est bien
autre chose. C'est un état de choses plein de sérieuses com-
plications de la vie. Le mariage compliquera ma „vie à moi".
On prend sur soi des obligations parfois lourdes envers la société.
On est contraint de se soumettre à de nouvelles règles, à de
nouvelles coutumes (on change de règles).

25 Οκτωβρίου. Όταν ταράζομαι όλα μόνα μου, είτε από έρωτα είτε από
πόνο άλλο, γίνομαι ένα κομμάτι φωή, βεστό κι' αόρατο σαν ένα αόχιμα-
τιστο κομμάτι μαγνήτη μαζί (πάστας).

—

Πρέπει να γράφω καλύτερα χωρίς να δείχνω τα παραστήσω πίστις. Τότε κι'
δυνάμεσ του είμαι δυνατή. Άμα βάλει δείχνω για ν' δώσω τα καταλάβω,
είμαι βαρεία κι' δυνάμεσ και όχι δυνατή. Θέλω να δυνάμωσω πράγματα
και να κάνω εντύπωση, ακριβώς εκείνα τα μέρη που δέν τα δείχνω.

—

une femme m'aime et elle ne peut pas me donner cinq cents mille francs pour que je vive avec elle sans penser à l'argent. Tel est mon pessimisme aujourd'hui.

—

Μ' έγραψε κ' έγιν μου· «Τίποτε δε' δα' μπορέσετε κα' κάμετε· καλύα άπο-τέλεσμα δε' δα' γίνετε· τίποτε δε' δ' αγαπάει, και' δα' πάει άδικα.» Και τό έγραψε με' fatalisme κ' με' ειρωνία που μ' αρέσει. Τώ' ένιωθα κι εγώ πάλαιο όπως τό έβλεπα αυτή.

<u>26 Οκτωβρίου</u>. Διάβασα τίς εφημερίδες· κ' έγραν πολλά για τόν Παστρο. Les journaux prostituent tout, même la mort d'un héros.

<u>27 Οκτωβρίου</u>. Δε' αγαπώ <u>μιά</u> γυναίκα όταν αγαπώ μια γυναίκα. Όταν μ' αρέσει <u>ένα</u> βυζί μ' αρέσουν <u>όλα</u> τα βυζιά, αλλά τα δαιμόνια μένα σπό <u>ένα</u> που βλέπω. Περιορίζω τό μυαλό μου στό ένα, (με προσοχή μου δηλαδή) γιατί αυτό βλέπω, κ' γιατί αυτό έχει μαγεμένες πολλές από τίς ιδιότητες τίς δυνατώτερες, τών βυζιών. Στό ένα όμως αυτό βυζί βλέπω <u>όλες</u> τών βυζιών τη χάρη, τη δύναμη, τα προτερήματα, τίς γραμμές, τούς ίσκιους κ' τα χρώματα. Έτσι και με' τίς γυναίκες. Και γι' αυτό σήμερα γράφω. «Γιατί να παντρευόμαστε με' <u>αυτήν</u> τη γυναίκα κ' με' τίς <u>άλλες</u>; Εάν όλες γυναίκες, γιατί να προτιμήσω <u>μιά</u>;» Είναι ο πόνος μόνος κάθε που δε' μπορώ να τίς πάρω όλες. Η μιά αντιπροσωπεύει μια μέσα τό μέσο τών γυναικών. Κάθε γυναίκα είναι αντιπρόσωπος τών μέσων της, αν έχει τα περισσότερα προσόντα τών γυναικών κ' και μερικά πάνω).

Όπως τίς γυναίκες, έτσι και τα βουνά και τα σύννεφα δείχνα τα βλέπω καθαρά, γι' αυτό βάζω τα μαγιά μου κ' τα κοιτάζω και χαίρομαι.

—

Τί μαύρα αυτό μέσα εδώ τώρα οι κανόνες τίς γραμματικής. Άλλοτε χάνονταν εκεί μέσα και έμενα μ' ευχαρίστησι ώρες, όπως μέσα στέρια μετό μουτρό. Τώρα κατέβηκε κ' άξια τίς γραμματικής. (Κανόνες τών συνδυασμών που δείχνει μερικοί από τούς ανθρώπους για τα σωστοί).

<u>28 Οκτωβρίου</u>. Δε' μίλησα στούς φίλους τίποτε για τόν Παστρο. Θα' μ' κοιτάξει άλλοι τόν ένιωσαν. Άλλοι οι άνθρωποι είχαν μια ιδανικό τό τα αγωνίζεται καλύ για τίς πατρίδα. Οι φίλοι όμως ακόμα λένε πώς ο καθένας έχει πατρίδα, και ο καθένας μπορεί, δηλαδή έχει δικαίωμα τα πολεμά για τίς πατρίδα του, όπου και αν ο πόλεμος αυτός δικαιολογείται μια κείνον που κρίνει, κ' άδικος, κ' αδόκιμος (amis de la paix, pitié, philanthropie, internationalisme). Μόνο σάν εγώ μπορώ τα πω, χωρίς φόβο τα μη μ' κτυπήσει ο εχθρός, κ' έκαμε ο Παστρο. Όπου και αν δε' δα' τό έκανε αυτός που τόν μίσησε πιο πολύ ο Παστρος, όμως κτύπησε τό ιδανικό· «Πολεμά για τίς πατρίδα».

Η φράση αυτή έμεινε ιδανικό πόρα κι' τόσους αιώνες. Δεν άλλαξε, δεν αδυνάτισε, δεν έπεσε. Οι Έλληνες μπορεί κι' μ' αυτόν άλλα, άλλαι δόξες κατάφεραν τό ιδανικό και' δα' τό φανατεί πως είν' ιδανικό χωρίς κι' πολεμήσουν αν είν' πια' ή' όχι. Είμαστε αισιοδοξικοί μπρός οι Έλληνες κι' μ' αρέσει αυτό. Δεν είν' πολύ αξιοθαύμαστα αυτό κι' δικά μας παλιά, ιδανικά, κι' ιδανικά κι' νεώτερα. Και' πάρα κι' αλλάζω ιδανικά και' κι' βάζω στή θέση- πλήσιον καινούρια, καλλίτερα έχω κι' μείνω μ' τά παλιά! Ξέρω δεν βρω αν τό έχω εγώ μια ιδανικό τό κι' πολεμήσω μια' τήν πατρίδα, αλλά τί μ' πειράζει κι' τ' αξίζει κι' ύπαρξη. — Οι Έλληνες πάει, σπου Παύλου τή διαφορή, τή δύναμη, τόν ενθουσιασμό, θαυμάζουν υπερβολικά, σάν καμοί bourgeois σπου νέοι· πως είν' δυνατόν είναι ένα άνθρωπος ν' αγαπά τόσο γύρο τή φύση του σπου κι' πάει έτσι κι' τή ρίξει στό διάβολο. Ή πως είν' δυνατόν είναι νέος ν' αγαπά τόσο γύρο τή φύση κλπ. Ή πώς είν' δυνατόν είναι νέος καταφρονεμένος μ' όλα κι' καλά στό σπίτι του κλπ. Ή πώς είν' δυνατόν είναι άνθρωπος πανδρεμένος μ' δύο παιδιά κι' αξίζει κλπ. — Και' ό' αυτά, μαζί, κι' χωρίσια, φτειάνει ένα θαυμασμό μεγάλο και' bourgeois. Ένεκεν σπου κοιμήθηκαν πως είν' πό' έφυγεν γύρο, κι' μι' «Τί βλάκας!», Οι άλλοι χάσκουν κι' δεν πρόφεσαν. Θαυμάζει ένα πράγμα σπου δεν μπορούσαν κι' κάμουν αυτοί. Μερικοί θαυμάζει μ' ενθουσιασμό.

Κ' εμείς; Ίσως δεν έχω αρκετή πίστη στήν ιδέα τής πατρίδας μια' κι' κάμω

ό,τι έκαμε ο Παύλος, εκτός αν μ' πή κανείς «Έλα μαζί μας».

Μ' άρεσε κι' πρωτοβουλία του Παύλου. Κι' αυτά σου θαυμάζουν στόν Παύλο, σου άξιζε κι' κάμε του, τό σπίτι του κλπ. μπορούν κι' κάμω

Ευτυχώς πόν Παύλο τά θαυμάζω μαζί αλλά πιό ενδιάμεσα από μένα.

κι' εμείς. — — Fin des impressions de voyage. —

Νοεμβρίου 3. Ξυπνούσε τό πρωί και' έμεινε στό κρεββάτι χωρίς κι' μπορεί κι' καταλάβω τή φύση· ήθελε κι' κοιμήθω τί έπρεπε κι' σηκωθώ, τί έπρεπε κι' κάμω, και' δεν μπορούσε. Και' περνούσε άδικα κι' ώρα.

Νοεμβρίου 9. Χθές πάμε στόν Καρέα στόν Ύμηττό (μονή του Πετράκη)

Ο Ύμηττός θα' μείνει πάντα ο αιώνιος, ο ίδιος, ο τίμιος, ο ώμορφος, ο τραγικός, ο πέτρινος, ο αλάφρακτος. Εγώ περνώ. Φεύγω, μείνω μαυρεί του δυό χρόνια· φαντάζομαι κι' κάνα τόν βρίσκω εκεί τόν αιώνιο. Και' άλλοτε μ' φαίνεται αιώνιος ο Ύμηττός. —

Περπατούσα μ' τόν Νίκο κι' τόν Φίλιππο. Κόβαμε ρόδο τά χρώματα. Αυτό είν' ειδικότητα. Εγώ δεν μπορούσα κι' κόβαμε ρόδο τά χρώματα. Μόνο όταν είμαι κουραφεύτο κόβαμε ρόδο τά χρώματα· ειδεμή κι' φύσης για' μένα τόν φυσικός κόσμος, πράγματα σπου βλέπω σπου μιλούν σπου στρέφονται, σπου κοιμούνται, σπου αρρωσταίνουν κι' φτιάνονται, κι' χαϊδεύονται. —

Les marbres de l' Acropole, les pierres, les rochers, les pins les cyprès, les montagnes, les collines, l' air et la lumière,

tout est de mon essence à Athènes. Rien ne me dérange, rien ne m'incommode, rien ne me donne du malaise, fors les hommes. –

J'ai suivi, pendant une heure, aujourd'hui les lignes du corps d'une belle femme (américaine sans doute) sur l'Acropole. J'ai aussi regardé les Caryatides et les colonnes du Parthénon et les entre-colonnements. – Elles sont toutes-puissantes, et les femmes et les colonnes doriques. Elles me dominent.

–

Η ομορφιά μόνη, το βάθος στη μόση του άγγελου δε μ' ευχαριστεί, γιατί μοιάζει νά βυθίσεται εκεί μέσα; Τα πρόσωπα που δε μ' αρέσουν πρέπει νά αρέσουν όσο μπορώ δυνατότερα και νά λέω «Ναί» μόνο στα πρόσωπα που μ' αρέσουν, όπως το φως, η το φως της Ακροπόλεως το πρωί μιας φλογοπυριάτικης χαραυγής η μεσής μέρας.

–

Τρεις μέρες τώρα, όταν φεύγει ο ήλιος, είναι τριανταφυλλός ο Υμηττός, πορφύρεος, ιώδης.

10 Νοεμβρίου. Lutte entre l'idéal et le réel; car c'est véritablement une lutte, et qui me fait souffrir parfois. Il n'y a pourtant que la réalité, mais en forçant toutes les notes du réel on créé dans son imagination (d'une façon inconsciente) le type idéal. Toutes les proportions gardées l'idéal n'est que le réel. Chaque type réel a son type idéal correspondant. Sans le savoir, on projette l'idéal hors du réel. – Platon supposait que l'idéal existait d'abord (idéa) et que le type réel était calqué sur l'idéal préexistant. Mais c'est tout le contraire. Le monde idéal vient après le réel; c'est le monde réel qui soutient l'idéal (qui l'a pour fondement.). –

Mais il n'y a, je crois, que les types exceptionnels qui ont leur correspondant idéal, car il faut une grande intensité de vie chez le type réel pour qu'il puisse se prêter à l'idéalisation (Quelle dépense de force vitale il faut, afin qu'un type idéal en soit tiré). –

La réalité et l'idéalité de Paul ont lutté hier soir en moi et m'ont fait souffrir avec intensité. J'ai crié!

12 Νοεμβρίου. Θά ήθελα νά φωνάξω μιά σημαία ο Παύλος και νά τον έλεγα «Bravo, Παυλάκι».

Άρχοντες, μοναχοί, άνδρες, παιδιά φώναζαν άρα έφαγαν το δάκαρό του. Λέγω· «Γιατί φώναζαν τώρα μόνο; Γιατί συμφωνήσαν τώρα μόνο τη Μανδολίνα τον Ήλιάδα; Τί μικροί άνθρωποι». Και σώπ. λέγω· «Οι

περισσότεροι εἶναι καρωμένοι μιὰ κι' εἶναι μικροί· καὶ εἶναι μόνο σπίθες κ' σημεῖα ποὺ βγαίνουν καὶ ἄλλο ἀπὸ τὴν καθημερινή τους ὕπαρξη. Αὐτὴ τὴ σπίθα ὅμως τοῦ τὴν ἄναψε ὁ Παῦλος. Πόσο μεγαλύτερος ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὁ Παῦλος, πόσο μεγάλος. Ἔκαψε ἐκεῖνο ποὺ οἱ ἄλλοι δὲν ἦταν ἱκανοὶ νὰ κάμουν, καὶ αὐτὸ ποὺ ἔκαμε τοὺς βάλαμε τοὺς ἄλλους. Ἕνα μορφίνι, δυνατόμορφο, κόρη τῆς Ἑλλάδας μ' ἔγραψε τώρα· «ἡ καρδιά μου μου πῶ δυνατὴ τὴν καρδιά μου αὐτὴ τὴν ἐποχὴ καίεται πρόθυμη νὰ κάμω κάτι γι' αὐτὰ μ' ἀνδείκνυται, μ' κάτι δυστὰ θὰ τὸ ἔκαμα... Καὶ μιὰ ἄλλη κόρη ποὺ μ' αὐτὴ δὲν τὸν μπόρεσε μ' ἔγραψε, κ' ρωμαντική· «J'aurais voulu être poète pour chanter sa grandeur, j'aurais voulu être artiste pour faire pleurer mon violon sur la tombe de ce héros... je suis pleine d'admiration, de respect et de flamme pour lui. Que je suis rien devant tant de grandeur, tant de noblesse! Si j'étais homme, j'aurais suivi le chemin de gloire que Mikis Zéras a tracé... Oh! que la médiocrité est insupportable!» Τὸν ἀγάπησε, τὸν θαυμάζει, κλαίει μυστικὰ μ' αὐτόν, καὶ οἱ ἄνδρες κοντεύονται, μ' τὰ παιδιὰ παρεξηγοῦνται, μ' χαίρονται μέσαι καρδιά τους οἱ γέροι. Ἐκεῖνοι ποὺ ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμο ἔπαιναν χαμηλὰ καὶ κάτιχα φῶς πὰ δὲν τοὺς ἐξυπνᾶ ἀπὸ τότε καὶ ἔχασαν κάθε τίποτε μιὰ τὸν ἑλληνισμό, παρεξηγήθηκαν, βάλθηκαν,

χάρηκαν καὶ ἄναψε κ' σπίθα μέσα τους ἀπὸ τὴν πράξη ἑνὸς ποὺ ἦταν ὅλος φωτιὰ καὶ ἔνιωσε, ἔνιωσε στὴ βάθη τῆς μεγάλης του φωτιᾶς. Μ' ἄρεσε νὰ ἔχω τὸν νοῦ μιᾶς ἄλλης κόρης ποὺ τὸν νιώθει· «ποιός ἔφερε τῶν ἦταν ἀναρπαφό μας ἕνας ἥρως;»

—

Πάντα σπρώχνουμε κατὰ τὸ φῶς, καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα.

—

Καὶ γράφει ὁ ἴδιος· «Ἀναμφιβάλλω αὐτὸν τὸν ἄρεστα μ' ὅλη μου τὴν ψυχή, καὶ μ' τὴν ἰδέα ὅτι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸν ἀναγάβω· τέλος πάντων ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησι ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴ Μακεδονία καὶ νὰ σώσωμεν πολλὰ πράγματα· ἔχω δὲ τὴν πεποίθησι ταύτην, ἔχω καὶ ὑπόταγον καθήκον νὰ δυναστεύω τὸ πᾶν ὅλον πίστιν καὶ κυβέρνησιν καὶ κοινὴν γνώμην περὶ τούτου.» — Μπορούμε νὰ ἐφαρμόσωμε στὴ Μακεδονία· δὲν ἐφαρμόζεται θὰ ἐφαρμόσω ἐγώ. Εἶμαι «ὑποχρεωμένος» νὰ ἀναγάβω τὰ βάρη τοῦ ἑλληνισμοῦ· ἔχω τὴν ὑποχρέωσι τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἔφαγε ἑλληνα· βγάλε τὶ πρέπει νὰ κάνουν οἱ ἕλληνες· πρέπει νὰ τὸ κάμω ἐγώ. Καὶ ἀν τὸ ἔκαμε αὐτὸ οἱ ἕλληνες μ' ὄχι ὁ ἕνας ἕλληνας, τότε ὁ ἕνας αὐτὸς ἕλληνας ὁ Παῦλος θὰ βγοῦν νὰ κάμῃ περισσότερα. Γιατὶ πάντα βγοῦνε περισσότερα ἀπὸ κείνα ποὺ γίνονται, ποὺ ὑπῆρχαν. Il exigeait plus...—

Αχ! πόσο μ' αρέσουν οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν εἶναι ὁμιμαρκεῖς!

Ἔφαγε· « Ὁ Θεός νὰ μοῦ τοὺς φυλάῃ ἐν ὁμίᾳ καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ εὐτυχεστέρους. Ἐγὼ ἤδη εὐκλείρυνα τὴν καρδίαν μου. Σκέπτομαι ὁ φοβερὸς τὴν ἐφαστίαν μου καὶ μίαν μόνον εὐχήν σοῦ ἐγκαταλείπω. »

Ἔφαγε· « Ζῆσε ὀμμορίζομαι διαρκεῖ ὄμους. Ἀλλὰ εἶμαι φρόνιμος. Πόσο καὶ ποὺ κάτι δάκρυ καὶ ἀμέσως μία Μεγάλη Ἰδέα καὶ ἔτσι σκεπάζει τὸ δάκρυ. Ζῆσε φίλε ὄμους ». —

Ἔφαγε· « Σὲ βεβαιώ ὅτι αὐτὸ τὸ γράμμα σου μοῦ δίδει πολὺ θάρρος· διότι πρώτην φορὰν ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπον (οἱ συγγενεῖς δὲν μετροῦν) ἀκούω ὅτι κάτι εἶσαι καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνω· ἐγὼ σὲ ὁμολογῶ ὅτι οὐδέποτε ἔνοιωσα μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν αὐτήν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἀπρομελετήτον κίνημα τὸ ἐνεργοῦν καὶ διὰ αὐτὸ φοβοῦμαι καὶ τρέμω. »

—

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶμαι ἕνας ἄλλος ἐγώ, χωρὶς πόνο· δὲν ἔχω γιατί νὰ κάμω τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, καὶ μὲ φαίνεται πὼς δὲν ἔχω τὴ δύναμη νὰ πάω στὴ Μακεδονία ἀνάρπαστος. Εὐτυχῶς περνοῦν αὐτὴ τὴ στιγμή, εἶναι κοντὴς καὶ δὲν ἔχουν καμμιὰ σημασία, ὅπως καὶ καμμιὰ ἀξία.

—

Λυπᾶμαι φοβερά, (καὶ βρίσκω ὅμως) ποὺ δὲν ἤμουν μαζί σου στὴ Μακεδονία· καὶ μὲ πειράζει ποὺ πόνεσε καὶ δὲν εἶδε ἕνας πὼς εἶμαι de la même trempe que lui. Δὲν τὸ ἀπόδειξα ποτέ.

—

Ἔφαγε « Ὁ γέρο-Ἀνδρονίκος προσδέτει· « ὁ καπετάνιος μας, βρεταδιά, μπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ τὰς δυνάμεις μας, μὰ ἔχει ψυχὴ πιὸ δυνατὴ ἀπὸ μᾶς· αὐτὴ τὸν βαστᾷ ».

—

Ἔφαγα σὲ μιὰ εἴδηση σήμερα, στὴν κόρη τῆς Ἑλένης· « Μὴν παίρνετε μὲ κλεμμένους πάντα τοὺς ἴσους δρόμους· οἱ πλούσιοι, ὅπως εἶναι ὀδικοί σας, ἂν καὶ εἶναι πολὺ κουραστικοί καὶ χρειάζονται περισσότερη δύναμη φαίνονται ἄγονοι καὶ βροῦ καὶ ἄγλυκοι, ὅμως εἶναι ἀληθινώτεροι. Ἡ σοφία τοῦ ἐνδοξοτάτου ποὺ ἄναψε μέσα στοὺς πόρους ὁ δάσκαλος εἶναι ἥρωας, σβύνουν πολὺ εὔκολα, ἀπὸ τὴ βροῦ σκιάδες ποὺ μπορεῖτε νὰ μὲ τὴ διδασκαλία σας νὰ δώσετε στοὺς ἐξηντάδες ».

—

Τί μ' ἐμποδίζει νὰ πάω τώρα στὴ Μακεδονία μὲ κάποια σκέψη (ὄχι δικό μου)

1.) Πρέπει νὰ δοῦν ἀν δὲν μὲ διορίσουν στὴ Θεσσαλονίκη ἢ στὸ Μοναστήρι. Σὲ μέγα καιρὸ δὲν τὸ μάθω. Χρεωστῶ νὰ εἶμαι κοντά σὲ κάποιον συγγενῆ καὶ παροχὴ ὀδηγιῶν παρὰ ἀγνοῶ. Ἂν δὲν μὲ διορίσουν ἐκεῖ τότε δὲν πάω ν' ἀνταμώσω, καὶ χωρὶς καμμιὰν ἀποστομή, κάτι ἀπὸ τὰ σώματα. 2.) Χρωστῶ χρήματα καὶ ὀφείλω νὰ ἐξοφλήσω τρεῖς ὁμοιοδός μου

και' δα' μπορούν να' τα' πηρώσουν. Δεν έχω και' χρήματα για' να' ετοιμάσω για' εκστρατεία. Αυτά πήγα παίνων δα' βρεθούν. 3.) Δεν θέλω να' μοιάσω τους δικούς μου <u>αρχίσω</u> νύστερα από τόσες μόνες. Λίγο αργότερα δε' με μέλει.

Εκείνο που με' ανησυχεί και' πάω <u>τώρα</u> είν' τα' λόγια της μητέρας μου Παύλου που μου' λεγε κι' εμένα εδώ τον υιό της να' πάει στη Μακεδονία, και' τα' λόγια των άλλων που ίσως με' κι' εμένα εδώ πρόχω άλλοι να' πάει να' κυβερνήσουν στη' Μακεδονία κι' εμένα καθόμαι μαυρυά, σκέτο αλογάριο. Τα' λόγια αυτά δε' ξέρεις να' με' πειράξουν· εμένα θέλω άν φοβούμαι ή' όχι να' βάλω τη' ζωή μου σε' κίνδυνο. Ξέρεις σύμφωνα με' τα' δικά μου σχέδια να' εργαστώ μη' προσέχοντας τους άλλους. Πάντα όμως είν' σωστό, σαν με' κυριεύουν τα' λόγια των άλλων, τα' λόγια ανθρώπων που δε' μ' αγάπησαν σε' περισσότερο, ανθρώπων που δε μπορούν να' με' καταλάβουν.

<u>Νοεμβρίου 14</u>. Πρώτα πρώτα πρέπει να' συμμορφώνομαι τι' θέλει η' Ελλάς, όπως σωστά' ν' εργαστώ με' αυτήν, και' όχι τι' θέλει ο κόσμος να' κάμω εγώ. Η "φιλοτιμία" μου δεν πρέπει να' υπάρχει· δεν υπάρχει σωστή.

—

Η amitie - Μι' είν' ο' αντιπρόσωπος της κοινής γνώμης (της κοινωνίας) μέσα στην οικογένεια.

—

Η <u>Ζωή</u> έμοιαζε σαν βράδυ κοντα' στη' χωριά' "Όμα πηγαίνουν σταυρά' · τώ' ήθελα να' κοιμηθώ πολλά χρόνια!". Και' η' "ίδια χθές είναι βραδιάζει η' νύχτα από τό' σπίτι με' έμοιαζε a "Everything goes wrong" και' έμοιαζε, τό' κεριοπάκι. Όμως εδώ πολύ ταραγμένος (impressionnée) από τό' θάνατο δυό ανθρώπων που αγαπούσαν, και' κάθε δυνατόνεια προόδου μένει μόνο μόνο και' μεγαλώνει η' μόνη τους η' μεγάλη, και' βασανάει η' μόνη.

—

Όσο μπορώ μεγαλύτερες μέριες σιγμές πρέπει να' έχω. Η' βασί' μου, έμεινε, πρέπει να' είν' πάντα ωραία, πάντα ποιητική, όμη ποίηση. Αυτό δα' πή' ωραία· η' όταν βρίσκομαι με' μέριες ανθρώπους, η' όταν σκέφτομαι πόσο είν' μικρά και' ανόητα μια' μέρα, πρέπει εγώ να' μη' νιώθω μέριος, εγώ να' μη' νιώθω μικρός η' ανόητος. Και' η' σχέση μου με' τα' πράγματα τα' ανόητα η' με' τους ανθρώπους τους κοινούς πρέπει να' γαίνεται κανονική· να' γαίνεται ίσος η' όμορφα με' τα' ανόητα πράγματα η' τους μέριους ανθρώπους, να' ενδιαφέρομαι μ' αυτούς για' να' τους σχετιόνω, αμμα' ν' έχω κάτι άλλο μέσα μου, νάχω ένα μάτι μέσα μου πάντα βυθισμό, μια' αγάπη πάντα βασανιστή, μια' τρυφερότητα πάντα ήσυχη και' ήρεμη) μια' δικαιοσύνη ~~~ όχι κρύα, μιάν αγάπη ανακατωμένη με' δικαιοσύνη. Και' η' δικαιοσύνη αυτή' δα' καταλάβει τα' πράγματα η' τους ανθρώπους, το καθένα στη' θέση του, γι' δα' βάζει στη' θέση τους γι' τα' ανόητα πράγματα και' τους ανθρώπους τους μέριους.

Νοεμβρίου 17. Τους les déploiements d'activité σε καλλιτ.-

Είτε καταλήγομαι, σαν τον πρώην καθηγητή μου Νικόλαο Γεραλό, να κάνω ένα γεωλογικό περίβολο, — είτε, σαν το Βασιλιά μας να χτίσω ένα θέατρο ή να κάνω παραστάσεις (εκτός από τις ιδιωτικές του δουλειές που θα εκαλούσα pane-temps) —, είτε, σαν το Δ. Βικέλα ~~και~~ να έχω ένα σύλλογο προς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων, — είτε σαν τον Κόστα το Μάιο να κάνω μικροκοσμικά στην Κρήτη ένα τμήμα του Ντάλτον Άρμοστον, — είτε, σαν το Χρυσομάλλο, να διορθώσω την εξωτερική σκηνή ή να τη κάνω νέα σκηνή — είτε κ.λ. — είτε, σαν κάποιαν άλλον εργατικό άνθρωπο, (που έχει δυνατή εργασία περισσότερη να δοθεί για να δημιουργήσει κάτι τι, εργασία δυνατή περισσότερη παρ' όσα τον μισθόν ο διευθυντής του καταστήματος ή της τράπεζας που εργάζεται, ο τραπεζάρχης ή ο υπουργός των υπουργείων όπου διευθύνει, ο ταμιεύτης ή ο στρατηγός του στρατού όπου βρίσκεται. Και όλα τα παραδείγματα που θέτω παρακάτω, τέτοια περισσευούσα εργασία δείχνουν) δηλαδή να χτίσω κάποιαν πύρρο τον Βαβέλ, ή να κάμω κάτι σπήλιο για τη αιώνια τη Ειρήνη, (αιώνια θα ή μονή!) — το ίδιο πράμα κάνω. Έχω εργασία 10 να δοθεί, η τη δοθώ, βρίσκοντας κάποιον καλόκαιρο η' παμπό τρόπο να τη δοθεί (όμοι τι τρόπο είναι παμπό). Αν έχω διαβάσω το μακεδονικό βάρος για να δείξω μόνο τη περισσευούσα εργασία μου, τι κακό βρίσκεις σ' αυτό, Πέτρο; ου μη τη πα-γκόσμια σου τη ίδιες; Σαν να βρίσκονταν ίδιες παγκόσμιες ή ατομικές, σαν να μη μπορώ να τον τη κ' ήρθε τώρα τώρα πράγματα τη ίδιες μου άλλον κοντά στη άλλες περίμενα η' τη ίδια τη πατρίδας, που εκείνοι που μη η' ενοιάζαν τη έχουν τη παγκόσμιες, ίδιες αποκτούν τη ίδια τη πατρίδας.

Το μήνυμα δεν είναι αν θα διαβάσω τον Α ή τον Β ή τον Γ βάρος για να δείξω μόνο τον τη περισσευούσα δύναμή μου. Το μήνυμα είναι πως βοηθώντας ότι μη περισσεύει μπορώ να κερδίσω κάτι, μόνη περισσότερη, ή μόνες περισσότερες (δάφναν άλλοι), ή περισσότερη αιωνιότητα ή ευτυχία ή ανθρωπισμό. Μη ξαίνεται τη ότι η' αν είκαν από αυτά τον απαριθμούν παρακάτω τον ίδιο θα κέρδιζα, πάλι θα είχα μη ανθρώπους να κάνω (η' οι άνθρωποι είναι τόσο όμοιοι παντού όπου και αν πάς), πάλι θα είχα μόνιμο δυνατοί μπρστά μου ένα τοίχος ψηλός κάποιος κάστρου άπαρτου, πάλι θα είχα τη ώρες τον μεγάλον ενδιαφερόντων, τον μεθύσματος, τη μανίας η' τη ώρες τον μεγάλον βασάνων, τη κουράσεις, τη αγωνίας, πάλι θα είχα τον πόνο τον πόδιον μου μη τη αδράνεια τη ύλης — τον πόδιον μου τον πάλι θα μιλούσε περισσότερο από αυτό

που μπορεί ν' νιώθει κι' αυτός. Ώστε δεν κυβερνάει άν κάνω τούτο ή' εκείνο, γράφω κι' κάνω κάτι — μ' σωστό, μ' δίκιο, μ' ικανότητα κι' βγάζω κάποια γλυκόπικρη γεύση απ' αυτό που δα' κάνω. (Και όμως ν' γεύσεις είν γλυκόπικρες ν' όμως εδώ γλυκότερες από την εικόνα όπως το γιουγουρτι είν γλυκότερο από το γιαούρτι).

Νοεμβρίου 18. Τι μένει πάντα; α.) Η φύσις (δυναμή κάθε άλλο εκτός από χωρίς τους (και τα έργα τους) ανθρώπους) β.) Ο κόσμος μου (που είν ν' ίδιός μου).

Και από αυτά τα δύο κάποιες (δεν είν αρκετά δυνατό κι' μ' παρηγορούν) για τη κόμαι μου, για τον βιοπορό μου που βρίσκομαι αναγκασμένος στους ανθρώπους.

Νοεμβρίου 19. Σ' δόσανε μένα ένα σχέδιο για εικόνα, κανείς απ' αυτούς δεν μ' δίνει τίποτε άλλο παρά ίδιες (δικές τους. ν' βίνες). και ν' ίδιες δεν είν βάλανε καμμιά βοήθεια για να μείνει το σχέδιό μου.

—

Όταν σε κάνεις γράμμα που μ' γράφουν βγάνω φοβερά δυνατόν μέσα γράμματα από κείνον που γράφει, για τον εαυτό του, ... νοιώθω πόσο διαφορετικό είν το γράμμα, (άλλο είν γυναικείο). Είν αδυνατόμπορο ν' διαφέρει μεταξύ των γραφόντων «Je suis sûr» ν' «Je suis sure». Εκτός e muet μ' κάνει και νοιώθω χίλια πράγματα, χίλια μύρια χρώματα ν' χαίρομαι γιατί είν γυναίκα εκείνη που γράφει, και δυστυχούμαι.

—

Η φωνή του Παύλου ήταν δραματική. Είχε κάτι πρόσωπα μένα του, κάτι σύνδεσμα, και αυτά πάγιναν μεταξύ τους ν' χτυπούσαν, ν' απ' αυτά σαλαδιάνται πολύ ο Παύλος. Τα ύπαρξε σοβαρά τα πρόσωπα αυτά· μεγάλη ευαισθησία του τα φωτάνιασε και είχαν «σύρκα ν' οστά», δεν ήταν άψυχες ίδέες απλά. Τέσσερα πρόσωπα ήταν· το καθήκον, η πατρίδα, η αγάπη του παιδιού του, η μνήμη του πατέρα του, ο δαιμονισμός για τη μεγαλοσύνη της γυναικός του, η τιμή της οικογενείας του, του ονόματός του, η κρίσεις, η δικαιοσύνη ν' το άδικο, και τόσα άλλα.

Και κάθε φορά που έκανε το καθήκον που τον έβαζε να κάμει κάτι, βυθίζονταν και μάγαν δεύτερα απ' αυτά τα πρόσωπα. Πάντα νικούσε το καθήκον, αλλά βίαια, αλλά μάτσα μερικά από τ' άλλα πρόσωπα. Και το καθήκον ήταν αυτό που νόμιζε αυτός σωστό να κάμει.

(Εγώ δεν κάνω δράματα μέσα μου· όλα είν απλότερα, φυσικότερα, μικρότερο δραματικά χρωματισμένα. Αλλ' όμως είμαι πολύ πιο ευάλωτος από τον Παύλο).

Νοεμβρίου 20. Χθες το βράδυ έκλαιγε η Νάτα· τη είπα «η γνώση σου που δεν τον έχεις σε κάνει ν' δεν υποφέρεις· τέτοιες υποφέρεις όχι ~~ένας~~ ο Παύλος από τους σπανίους σημερινούς τύπους, από τους πιο ανθρωπινωμένους σημερινούς, από τους πιο ωραίους. Σε δεν είσαι αδιάφορα, εκτός όμως μένει για τους σήμερινες». Και είπε η Νάτα· «Δεν πιστεύω, δεν μπορώ να πιστέψω, ν' όταν χαίρομαι τις ποιοτικό

*

καίω πως πιστεύω, αγαπά δεν πιστεύει αγάπη. Τί μ' μέλει άν είν αθώος ο Παύλος, εμένα δεν μου έχει πάει.

Ο Παύλος είν ένα μόριον εξαιρετικό· μοιάζει, έμοιαζε μέγα εις πόδια· το ίδιο μέτωπο. Ιδέας βγάζει ο Παύλος το ίδιο χάρακα μέσα των διαζώματα μεμ-μένα γύρω του κάθε μέρα· είναι μια μάζα μαύρη, ένα κόμπαρο και το ίδιο εξιστόρησα του μια μέρα καιρό, τον εφωτείνασε εις έμενα και αυτός μια το ίδιο, δείχνας και πράγματα το ίδιο κατά τα ιδιαίτερά του, κατά την δική του την ψυχή.

— Είπα στη Νάτα· «Θέλεις μια φωτογραφία του σε μια δαντελένια στην Τουρκία, μια νόστιμη κόρη που μοιάζει αυτήν έμοιαζε ο Παύλος. Τώρα όμως έχουν δικαίωμα να έχουν την εικόνα του».

Και η Νάτα είπε· «Ναί· αισθάνομαι ότι δεν είν πια δικός μου μόνο».

— Μέ είν χαρά βαθεία να συγχωρήσω τον Παύλο εις ένα μέρος την ψυχή του· τη δίνω· εις κάθε του πράξη πολλά η καινούρια του δυνα-μαι να τον δίνω εις ένα τη σχέση με το δάκτυλό του μαζί δεν πάει τη σύγχυση, μαζί πρέπει να είν σύγχυση όμως με το δάκτυλό του, δύνα-δη όμοιος η αντίθετος (σταθερός η μέτριος, ιδιαίτερος η πραγματικός, αιθέριος η χαμηλός, μη κοινωνικός η κοινωνικός, ήρωικός η ανδρώπινος).

C'est une volupté de mediter Paul.—

— Και η Νάτα με τον δάκτυλο του Παύλου έκανε βαθύτερα από κάθε άλλη φορά τους πειρασμούς μια μυή.— Η μύηση της Νάτας με τον Παύλο βαθιά μέσα

μας και τον μένει στη πέρασε μια περίοδος της δικής τους της ζωής που δεν μπορεί πια να βιαστεί. [Κόπα η' 10 Ιουλίου 1905].

Νοεμβρίου 22. Όσο είμαι εδώ έχω δύο πράγματα να κάνω·

α.) Να διαβάσω βυζαντινή ιστορία

β.) Να διαβάσω βουλγαρικά

γ.) Να τελειώσω το συγγράμμα μερικών συμπλοκών

δ.) Να φροντίσω να βρεθούν χρήματα για το σχολείο.

—

Ρίχνομαι σ' ένα βάραθρο, μα ρίχνομαι γιατί βρω τη κάποια μια κρυφή — θα' μη βαστάξη θα' μη αφήσει να πέσω μέσα.

Ρίχνομαι χωρίς αίσθηση στο βάραθρο γιατί έχω αλαζονεία πως έχω σύνεση, έχω γνώση πως θα' μη βγάζω από κει μέσα, η πως δεν μπορώ να χαθώ.

—

Ο Γιαννόπουλος μου είπε· «Και τί τη μέλει τη Αγάθεια αν είσαι η' όχι ο θεωρείς πως τη τη έχεις στα χέρια σας;» (Βέβαια, αφού αυτή είν ο πνευματικός άλλον παρά στα χέρια σας). Και όμως ο Πέτρος μ' έγραψε· «Ο ίδιος τόνος· — «τον πόνο τον κόσμο θέλω να τον κερδίσω με τα ψέματα — Αυτό δεν το παραδέχομαι καθόλου. Μαυρία κάθε ψυχή... Πρέπει να κυριέψη τον κόσμο πολεμώντας για την αγάθεια». —

Ω καϋμένη Αγάθεια, που είναι, τα' σ' δω η' να' πολεμούν για σένα; Πέτρο, πές μου ποια είν η αγάθεια και τότε θα' πολεμούν για αυτήν.

* Γιαννόπουλος

Καὶ ἡ Ναΐα μὲ τὴν χαρὰ τῆς ὁ Πιλάτος εἶχε ρωτήσει μιὰ φορά:
«Τί ἐστιν ἀλήθεια;» [«Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια;»]. Κατὰ Ἰωάννην κεφ. ιθ' 37-39. —
σὰν κ' ἐστία
Ἀγαπητέ μου Πιλάτε, χαῖρε! Κ' ἐγὼ δὲν βρῆκα τί ἐστιν ἀλήθεια. — Ἐκεῖνος ὁ Πέτρος τὸ βρῆκε, φαίνεται, μὲ ὁ κακορμὸς δὲν μᾶς τὸ λέει.

—

Καμμιὰ φορὰ ἄραγε κοιτάζει κανεὶς πάντα <u>ἕνα</u> πρᾶγμα ἁρμονίζεται μ' αὐτὸ μὲ δὲν τὸ βγάζει πιά, χάνει δυναμὴ τὴ σημασία ποὺ τὸ βγάζει. (π.χ. τὸν Ὕψιστό, μὲ τὰ χρώματά του, μὲ τὰ φῶτα τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἥλιο φως). Καὶ τότε χρειάζεται νὰ στρέψῃ κανεὶς τὸ κεφάλι του σ' κάτι ἄλλο μιὰ λίγες στιγμές (π.χ. στὴς πέτρες τοῦ δρόμου, ἢ στὴς λάσπες, ἢ στὴς ἰδέες τοῦ τοῦ ἄλλου) καὶ ὕστερα πάλι νὰ κοιτάξῃ ἀκόμη τὴν εἰκόνα ποὺ κοίταξε πρίν (τὸν Ὕψιστό, τὰ σύννεφα μὲ τὰ φῶτα τοῦ οὐρανοῦ), μὲ τότε πάλι θὰ δῇ πὼς εἶναι δυναμικὸς ἀπὸ τὴν εἰκόνα αὐτὴν μὲ τὸν κάνει εἰσύπνοια, ὡς ποὺ νὰ ἁρμοστῇ καὶ πάλι μ' αὐτήν.

—

Τὸ νὰ βγάλῃ κανεὶς χτυπιά, καθαρά, βέβαια μὲ ἀμύριστα τὸ τί θὰ

μίνῃ ἄρα μεγαλώνει (π.χ. πρωθυπουργός/δικηγόρος πρώτος, εἶτε γιὼ-χια ἀπὸ δυνάμεις. Τὸ νὰ δίνῃς πολλὰ πράγματα, μὲ τοῦτο, καὶ κάτω μὲ τὸ ἄλλο, τὸ νὰ μὴν εἶναι δημαρχός, τὸ νὰ μὴν φτοριῇς νὰ εἶναι ἀπομηχανικός, θὰ τὴ πῆς πὼς εἶναι πρωτοφανὴς δυνάμεις.

—

Ὅσο περισσότερο ἀκούσῃς τὸ μυαλό σου, τόσο περισσότερο σκέπτεσαι. Χρειάζεται τὸν Ἰγνατίου Λοϋόλα τὰ Exercices Spirituels. Ἂν κοιμοῦμαι 24 ὧρες τὴν ἡμέρα πὼς θὰ μίνω καμμιὰ ὥρες ἀπὸ τὸν ἑ-αυτό μου; Μπορεῖ νὰ ἔχω πολλὰ χαρίσματα μὲ πολλὴ ἱκανότητες. ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ τὴ καμμιέρω μιὰ νὰ φαίνει, μὰ νὰ φωτιώσουν. Γι' αὐτὸ αὔριο θὰ σηκωθῶ νωρίτερα, καὶ κάθε μέρα, μὲ θὰ προσπαθῶ ν' ἀκούσῃ τὸ μυαλό μου. Τὸ μυαλό μου δὲν μπορεῖ νὰ μίνῃ καμμιέρο ἀπ' ὅση ἱκανότητα μιὰ σκέψι ἔχει, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἀναπτύξῃ ὅση ἱκανότητα ἔχει καὶ ἔτσι νὰ σκέπτεσαι περισσότερο. Μὲ ὅσο περισσότερο σκέπτεσαι τόσο περισσότερο δίνει νὰ σκεφθῇ. Ἡ διαφορὰ στὴς σκέψεις μου δὲν εἶναι ποιοτικὴ, ἀλλ' εἶναι <u>ποσοτικὴ</u>. Μπορῶ νὰ σκεφθῶ περισσότερο ἢ λιγότερο. Ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ προτιμῶ τὸ πρῶτο. Δυναμὴ τὸ νὰ σκεφθῶ περισσότερο. Καὶ αὐτὸ θὰ κάνω· θ' ἀκούσω τὸ μυαλό μου· ἂν ἀκουμπήσαι μὲ βιβλία, μὲ βιβλία θὰ τὸ δείξῃ, ἂν μὲ γραφήματα, γραφήματα θὰ κάνω, ἂν μὲ ἄλλες σκέψεις, μὲ ἄλλες σκέψεις θὰ τὸ ποτίσω,

κι' δα' τό φεγγάρι πάντα πράματα που φέρνουν σκέψες. Η σκέψες γεννοῦν σκέψες. Η σκέψες τρέφονται μ' σκέψες, ὅπως ὁ ὕπνος μ' ὕπνο, κι η πολυφαγία μ' πολυφαγία. — Η συνήθεια κάνει πολλά (ὄχι ὅλα ὅλα).—

Νοεμβρίου 24. Μ' ἀγάπη καί ἀπαγά ὁ κόσμος βγαίνει κι' ἀέρνει τό χωριάρι καί πρασινίζει τήν μ' τώρα (τό φθινόπωρο), μιά νά ρουφήξει (νά πάρει) τήν πρασινάδα αὐτή μ' περισσότερη ὄρεξη τό καλοκαίρι (τό Μάη).

—

Τί ἀνάγκη νά μυρνάω που πεθαίνω, ποιά τέχνη κι' καλλίτερη μ' μένα „δουλειά"; Δ' μυρνάω νά γίνω τίποτε, μυρνάω νά εἶμαι ἄνθρωπος, ὅσο μπορῶ πό μεμάτου, πό νέρεω, πό ὁλόκληρο, κι' ὅλα τ' ἄλλα εἶναι ἄπο τεχνίσματα. Ἀποτέλεσμα εἶναι τό νά χρέιάζω μερικές ἰδέες, ἀποτέλεσμα τό νά δουλεύω στή Μακεδονία, στό ὑπουργεῖο τῶν ἐξωτερικῶν, στή Βουλγαρία, τό νά δίνω νά κάμω τό χάλμα τῶν ἀποστόλων. Πάντα θά μένει κενό μου κι' ἡ ἰδέα, δυναμή τό νά νοιώθω τόν ἑαυτό μου, τό νά εἶμαι κάποιος ἄλλος ἀπ' αὐτό που εἶμαι, κι' νά βγαίνεται, νά βγαίνω τόν ἑαυτό μου. Τί χαρά νά μείνω πάντα ἐγώ καί νά βγαίνω τόν κόσμο! (Ἐνεργῶ κάποτε, καί βοηθῶ μέσα σ' βάραθρα, σ' μπρδέματα ἀνθρώπια, κι' πιάνομαι, κι' μπλέκω. Πρέπει ὅμως πάντα νά ξυπνάει. Πρέπει νά ἀφίνω κάποτε τήν ἐνέργεια, τά βάραθρα κι' τά μπρδέματα, κι' νά βγαίνω ἔξω κι' νά πιστεύω μ' ἡσυχία σό φοντανό τῶν κάμπο. Τότε πάει ξεπαδαρίζομαι, καταπαράγουν τά πρωτινά πράματα καί γίνεται διάφανα κι' σκέψι μου, τό μάτι μου καθαρό κι' βλέπω τόν κόσμο, κι' εἶμαι πάει ἐγώ). — Πάντα κι' μεγαλύτερη χαρά μου δά εἶναι κι' ἔκστασι. Τ' ἄλλα ὅλα εἶναι μεταφόρεις.—

—

Ὁ Γιαννόπουλος μ' εἶπε: „Πόσο δίκιο ὡ ξένε τά κάνω καλλίτερο που τά κάνει τό χωριό, τά μέν ἔχω κάποιο μαυρύτερο σκοπό μιά τό καλό τῆς μεγάλης μας, (τῶν Γλίνων μας.) Πόσοι εἶναι ἐκεῖνοι που θέλουν τά κεχαριστοῦνται μόνοι τους ἐπειδή σκέπτονται; Ἔχουν τόσα τά κάνουν που δέν ἔχουν ἀρκετή τήν ἱκανότητα τά διανοηθοῦν, ὄχι τά χαρῶν που σκέπτονται."

—

Ἐγώ πότε δέν θά πάψω τά σκέπτομαι αὐτά τά κόμη χαρά (κι' μόνη χαρά) μιά μέρα κι' σκέψι. Θ' ἀγαπήσω ~~τόν φίλο~~ μιά ἰδέα τόσο πολύ που τά μείνω σχεδόν κι' ἀπό σχεδόν θά προσπαθήσω τά τό κάμω πράμα ἀμέσο καί χειροπιαστό. Καί ὅταν ἀπογοητεύομαι τό σχεδόν κι' δέν μένει αὐτό που θέλησα καί ἀγάπησα, θά κλάψω (πάντα κάτι τι θά κάμω, μά ὡς τόσο, ἐπειδή δέν θά εἶναι τέτοιο που τό φαντάζομα, θά κλάψω) ἀλλά πάλι δέν θ' ἀπογοητεύσω τόσο που τά μή μείνω πιά τά δω τή σκέψι που πάντα εἶναι κοντά μου κι' μή καμιά, μέ καμιά κι' θέλω τά τή μαρίψω, τά τήν ἔχω εἴδωλο, ψυχή, θεό, γιά τά εἶμαι ἄνθρωπος...

* Γιαννόπουλος —

Κάθε φορά που διαπερνάω τι κάτι ανθρώπινο, θα σταματήσω, κι θα έρθω στην Αθήνα να συμμορφωθώ με ησυχία, κι να βαπτισθώ.

Κάθε φορά που θα κουραστώ από τη δουλειά μου, τη μια, θα έρθω στην Αττική, να βεσταρισθώ, να ησυχάσω, να σταθώ.

Κάθε φορά που θα ίδω τη χαίρομι τι κάτια βαθρικο χωρίς, θα βγω έξω κι θα έρθω στην Αθήνα και μέσα στο αέρα της θα σταθώ.

Κάθε φορά που θα είμαι άρρωστος θα έρθω στην Αττική για να γιατρευτώ.

Κάθε φορά που θα νυστάξω θα έρθω στην Αθήνα για να βεστάξω να βυτήσω, να βεσταθώ.

Κάθε φορά που θα μου αδύνατος κι ψυχρός, θα έρθω στην Αθήνα για να δυναμώσω, να βεσταθώ.

Γιατί είν η πατρίδα μου, το κέντρο του κόσμου, κι από κει βγήκανε ψυχή μου μαύρια, μαύρα, τόσο μαύρα που από κάτια άλλο μέρος τη μη δε βγήκαν τόσο.

Μη τύχει να μη μυρίζω στην πατρίδα μου σύχια, γιατί είν οι άνθρωποι πρόθυμοι κάθε κίνημά μου. Μα μήπως έρχομαι κι μα τους ανθρώπους; Και αν είμαι τέτοιος που διαλύνεται κάθε κίνημα μόιο με το να βρίσκω διαμερίσματα ανθρώπου, να τους ακούω τι να τους μιλώ, τότε, μα την αλήθεια, δεν αξίζει να μη διαλυθώ κι εγώ, αφού δεν είμαι άξιος μα τίποτε καλύτερο.

—

(Αθήνα)

— Είχε μια μύτη μέσα τους βαθεία η αθηνάτικη καλοκαιρινή σήμερα το πρωί, κι ο ήλιος έκαιε και ο ουρανός ήταν βυθισμένος κι γαλάζιος ολος.

—

— Πόσοι φορές είν άνθρωποι που με κυνηγάνε, με συλλογίζονται με θυμούνται, κι εγώ δεν τους βρίσκω πως με κυνηγάνε, κι δεν τους θυμούμαι καθόλου.

—

— Όλα περάσανε χρόνια και πάλι δε θα έχω κάμει τίποτε ανθρώπινο και θα έρθω πάλι στην Αθήνα, δεν πρέπει να συλλογίζομαι τι έκαμα κι τι δεν έκαμα ή τι μπορώ να κάμω, αλλά θέλω να συλλογίζομαι, όσο σήμερα, τον κόσμο αντιβάρεια από το τι είμαι εγώ, τι έκαμα, τι δεν έκαμα, κι τι θα κάμω. Είν τόσο ανόημα οι αυτά τα εγώ μας. Ένα ο κόσμος είν πάντα πρόσκομμα και αιωνιότητες. Εγώ πρέπει να είμαι πάντα, μόνον έτσι καθρέπτης που κυνηγάει ο κόσμος μέσα. Αυτό είμαι τώρα κι τίποτε άλλο· ούτε αξίζει να είμαι τίποτε καλύτερο· ούτε εγώ ούτε κανείς άνθρωπος. Εγώ είμαι μόνον η καταστροφή του κόσμου.—

Απόγευμα της ίδιας μέρας. Τα χρώματα τους δείχνουν είν πολύ δυνατά, τα πράγματα όλα είν σφριγμένα, και πονώ.

Νοεμβρίου 26. Όχι από μαύρα να είμαι ανθρώπος. Θα έρθω εδώ, στην Αθήνα, θα τρέχω με τους ανθρώπους, όλους αυτούς τους μετρίους κι

από τό τρίψιμο αυτό θά γεμαρισουν οι δύναμεις μου. Θά ήθελα νά δώσω καί θά κοπιάσω σκληρά, νά τόν πάω, νά μεταβιόσουν τόν ανθρώπων που νά βαρεθούν καθε ενέργεια τον εἴδους θά νιώσω νά τό βαθύ τήν ανάγκα που με νίωσαν όλοι αυτοί, νά ή ενέργειά μου, σ' αυτή τήν ανάγκα μου θά ανοιχτή νά ανοιχτή. Κανένα σύμπτωμα, κανένας πάνος δέν νά νά σταματήσει αυτή τήν ανάγκα, όμως θά ἄλλα σύμπτωματα νά από ἄλλο. Ξυπνάω νά φτιαρίζω νά γράφω νά τόν πάνο τόν πάτριο, νά τό βραχο.—

Δεκεμβρίου 3. J'ai la digestion lente et difficile, au sens propre et au figuré.—

Un jeune homme mince, élancé, aux lèvres suaves contractées d'un sourire hautain et amer.—

Δεκεμβρίου 5. Πάντα τό πρόβλημα· η φιλοσοφία νά καμμένη η η ζωή; (μιαν τά δυό μαζί δέν πάει).— Κ' ἐγώ, από φιλοσοφία (δηλ. εἰ συνειδή-σει) εἰδάλλεμα τή ζωή,—μά τώρα.

Δέν νά ανάγκη τά γράψω άν νά ἴσως ἱκανός τά κάνω κάτι, η τί νά ἴσως ἱκανός τά κάνω (μιαν νά ἴσως καμμένος, δυστυχής). Μπορώ τά κάνω όμως: je suis bon à tout faire, εὐάρεστα τά δείξω. Όταν δέν μπορώ τά κάνω τό καθε τι, γίνομαι μοιροπαίρνω (ὁ ἴδιος μεθυσμένος· fataliste), νά ὁ ἄνθρωπος καθε ἄλλο παρά μοιροπαίρνω πρέπει τά νά νά. Πρέπει τά κοιμίζω τό ὅλα μπορεί τά τά κάνω, η τά δοκιμάζω ὅλα ὅσα τον ἔρχονται στό νόν τό ἔτσι στό τά κάνω. Πρέπει τά νά σάν τόν Ignatio Loyola που δείχνει τά δυναμώνεται με exercices spirituels. (Κύπρα Νοεμβρίου 22. στό τέλος Χρήσιμα ὅμως ἀλλάζει τήν ἀνάγκη τή σύνταξη.)

Δεκεμβρίου 6. Εἶναι χωρίσοι ὅλοι μέσα στήν κοινωνία και κουνιοῦν-ται από κείνην. Ἀνακατώνονται στό μαυσδονικό βίωμα για τά ἀποκτή-σουν ἐπιφροή, για τά κερδίσουν χρήματα τί ἄλλο τίποτε. Ἄλλοι κά-νουν πράματα ἐπειδή αὐτό πού κάνουν C'est bien vu. Και μεταίνουν μέσα σε αὐτά πού κάνουν, χώνονται ὁλόκληροι ὡς τά τρίχες τον κεφαλιόν. Μέ φαίνεται πώς ἐγώ μένω ἀπ' ἔξω και βλέπω ὅλ' αὐτά και δια-μιᾶς μ' ἔρχεται τά βουλιάσω ἐκεῖνο, τά δυναμώνω τό ἄλλο, τά σιω-πήσω αὐτό, τά σηκώσω ἕνα βάρος που πιάνει τί ἄλλο πράμα, κι' τότε προσπαθῶ τά κάνω ἐκεῖνο που μ' ἔρχεται τά κάνω.

Πάντα ἕνας τύπος, τόν Κ.— Θέλει τά μένει βουλιαγμένος η ἐπίσης ὑπόνομος τόν ἐξωτερικόν· αὐτό εἶναι τό ἰδεαλικόν, ὁ ηθικός σκοπός. Αὐτή η ἐπιθυμία τόν νιώθει ἀχαν δεσμεύεται ἀρκετά και χωρίς συμφέρον ὅταν εἶναι κάτω. Ἔχει χρήματα, η δέν εἶναι ἀνάγκη τά ἐργάζεται μά τά κερδίσει τό ψωμί του. Τί ὡραιότερο, τώρα που βαρέθηκε τήν ἀπλή διανύεται μέ γυναῖκες, παρά τά βάλει κάτι. Ἄλλα πρέπει τά ἀποκτήσει πρέπει κάποια ἐπιφροή. Πῶς; Θά μείνει υπάρχει. Εἶπε κ' ἔμεν· ὑπο-

χάνει στό θεοτόκη της ἄμα περάσουν δύο τρία χρόνια δά γίνη βουλευτής κι' δά εἶν μαζί του, στό κόμμα. Ὁ Θ. τόν διορίζει νομάρχη στή Λακωνική. Ἐκεῖ δουλεύει μιά ν' ἀποκτήσ ἐπιρροή. Τήν ἀποκτᾶ γίνεται ἀξιωματικ ὑπουργός· δίνει τήν παραίτησή του. Ξαναάρχεται ὁ Θ. κι' σιγά σιγά ἀπ' τόν ἕνα πρωθυπουργό, βγάζει βουλευτής κι' ὁ Κ. νέος βουλευτής πρίν κι' ν' ἀκούσεται γύρω· ὁ Κ. μεγαλώνει καί γίνεται μέλος σ' μιά ἐπιτροπή μακεδονική, μιά νά μαθεύεται τ' ὄνομά του· τώρα τό μακεδονικό ζήτημα εἶν τό πρῶτο ἐθνικό ζήτημα· τί καλύτερο μπορεῖ νά διαλέξη ὁ Κ; Ὁ Κ. εἶν καλός βουλευτής, γράφεται "ἐθνικός", νά τ' ὄνομά του στή ἐκκλησίες τῆς μακεδονικῆς ἐπιτροπῆς....

Et toute cette manière détournée d'agir, et tout ce travail insignifiant et tous ces efforts faciles et toute cette patience c'est pour qu'il devienne un moment plutôt ministre des affaires étrangères. Et alors l'idéal sera atteint.

Δεκεμβρίου 9 Ἡ ζωή μου κι' ἡ ἰδέα μου δέν εἶν δύο πράγματα, εἶν ἕνα. Δέν ἔχω σπίτι, ὥρες ταξιδεύω καί ἀπό τό ἄλλο μέρος ἐργασία, ὥρες ἐργασίας. Θά εἶν ἕνα καί ἐγώ εἶμαι ἄνθρωπος καί ζῶ καί συλλογιοῦμαι καί πράττω. Ἰδεωδική ζωή κι' δημοσία δέν ὑπάρχει· ὑπάρχει ζωή. Ἰδέα κι' πράξη δέν ὑπάρχει, ἀλλά ἰδέα κι' πράξη.

Δεκεμβρίου 11. Ὅταν κάνω μικροπολιτική, στενοπολιτική, καθημερινοκοσμική ἔχω μέσα μου τόν Μακιαβέλλι τό πνεῦμα. Ὅταν αἰσθάνομαι δυνατά τόν ἑλληνισμό καί εἶμαι ρωμαντικός sentimental, ἔχω κάτι μέσα μου τόν Barrès κι' τόν Παυσανία. Ὅταν συλλογιοῦμαι δυνατά καί κάνω φιλοσοφικά συλλογίσματα, ἔχω κάτι μέσα μου σύγχρονα γνῶμ τόν Nietzsche κι' τόν Σωκράτους καί τόν Montaigne.

Μεσάνυχτα. —

Πέρνᾶ μέσα μου κ' ἡνή – ἡνή – ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Θέλω, θέλω νά εἶμαι ὅλοι οἱ Ἕλληνες, θέλω νά εἶμαι καί εἶμαι ποιητής κι' πολιτικός καί στρατιωτικός καί ρωμαντικός κι' ἡρωϊκός, καί κακός καί καλός καί ἄγριος κι' ἥσυχος κι' τρελλός. Εἶμαι ὅλ τά ὅλοι οἱ Ἕλληνες κι' πνεῦμα μέσα μου κ' ἡνή ὅλη, γεωμετρία, πυρωμένη τόν Ἑλληνισμόν, ὦ χώρα, χώρα ἑλληνικό καί πέτρες, βράχοι. Καί εἶν κ' ψυχή μου βαρειά βαρειά κι' φορτωμένη κλάμα καί δάκρυα κι' πόνο ἄγαλο.

Δεκεμβρίου 12. Πέρασα ἀπό μπροστά ἀπό ἕνα "ἐδωδιμοπωλεῖον κ' πρόοδος". Καί βέβαια ἦταν πρόοδος, κι' προοδευτικός ὁ κύριός του. Ἦταν καινούριο κι' νεοβαμένο, καμά ἀποδεικνύει τῶν ποιῶν κ' φιλίες καί τά χειρομάκια καί κ' χρώσεις κ' κατεστημένες. "Εὐρωπαϊκή πρωτοπόρα σε"

Αριστοτέλης

Ο ιδιοκτήτης βέβαια είπε μετ' εμένα προοδευτικότατα μου δε τραβήξαμε πόνο μαζί έχω και εκδρομέα τα πράγματα που κάνω.
Και βέβαια δε μπορούν πολλοί παρόντες, αλλά και η χάρις η μόνη πως είναι προοδευτικός, πως μοιάζει το καλόσημα μου με τα καλοσήματα που βλέπουν οι κοσμοθυρισμένοι στην Ευρώπη.
Η διαφορά όμως ενός προοδευτικού από ένα όχι προοδευτικό ενδυδιμοποιείται εύκολα τόσο μεγάλη; Είναι καλύτερα βαρύτερα η πόρτες η φαντάζουν περισσότερο τα χοντρομέρια και η μπογιές. Αυτή είναι η διαφορά. Ίσως δε φέρει από την Ευρώπη η από καλύτερο πολυτελέστερο ύφος, φαρώσημο η άλλο. Και όμως νομίζω πως ένα προοδευτικό αυτός ο κύριος, πως προοδεύει (= οδεύει προς τον άλλο), πως το καλόσημά του είναι «ενδυδιμοποιείται η Πρόοδος».
Και τι είναι πρόοδος; Είναι μεγαλύτερη φωταυγόνος, ενέργεια, φως.
Πρόοδος είναι το αντίθετον του νεκρά. — Προοδευτικός είναι το αντίθετο του φόβου, και αυτό προοδευτικός θέλει καλύτερα τα μέτρα φυσικός, φωταυγός, ενεργητικός. Τίποτε δεν προοδεύει υπό τον ήλιον. Και όλα η φύσις η κυπαίρουν και φοβούν. Άρα η ενδυδιμοποιείται η Ζωή».
Δεκεμβρίου 18. Ένας παλιός συμπαθητής μου μου είπε: «Μαζί εκυνήγησε και μάς, βρε Παύλη». Αυτή η φράσις δε μου δυναμώνει η μου δίνει το δάρος τα τους φαλαπουρδίου, η περισσότερο μάλιστα.

Δεκεμβρίου 19. Όταν αρρωβάλλω, κατά δεν πιστεύω πα' πως είμαι μια τίποτε άλλο, η πως κάνω τίποτε καλό στους άλλους, στους δικούς μου δουλευτής, τότε (μετ' τη δουλειά μου στο υπουργείο) έχω τουλάχιστον την βεβαιότητα πως κάνω κάτι τι που εγκρίνει όλος ο κόσμος. Η δουλειά μου στο υπουργείο είναι δικιά, βεβαία εργασία, τα αποτελέσματά της φαίνονται. Αντιγράφω έγγραφα κατά κάνω υπομνήσεις, κατά τα έγγραφα η η υπομνήσεις αυτές είναι δικά, βέβαια αποτελέσματα. Τα βλέπει ο κόσμος η μ' βεβαιότητα ότι κάτι είναι. Ίσως η δεν απαιτεί τίποτε περισσότερο από μένα. — Και όταν είμαι κακοκυριεύτος, κατά τότε εφαρμόζω και κάνω αντίγραφα και υπομνήσεις, είναι δεν είμαι ικανός μια καμμιά άλλη δουλειά. Η μάλλον όταν δεν είμαι μια καμμιά δικό μου δουλειά, δε θα πει πως είμαι κακοκυριεύτος, η τότε είμαι καλός γιατί αυτό που απαιτεί από μένα ο κόσμος.
Δεκέμβριος 20. Ένας χωρίς μόλις τους στρατιώτες στον Πειραιά στ' μια πλατεία. Ένας από τους στρατιώτες ήταν βράκας η τίποτε δεν ένιωθε· τον έβλεπε ο χωρίς για παράγγελμα, τον έδειχνε πάνω τα κάμε, κατά ύστερα του τα βαλάμε κατά τα κάμε μόνο του αλλά εκείνος τίποτα. Ήταν σαν «Τα σπίτια κακοκρόμω αριστερά, δεξιά. Αρβασδε», όταν πάρει ένας χωρίς, η βρίσκεται τον στρατιώτη εκείνον που τίποτε δεν έκανε σωστό, άρχισε τον χωρίς

Νόστιμο *

στής βρυσής — « Δὲν βλέπεις, γοχία, νὰ τοὺς τὰ πῆς ἀπλά, τώρα μὲ τὰ πράγματα ἀκατάλληλα, κι' μὲ αὐτὸ δὲν κάνουν τίποτε ».

— « Μά, κύριε γοχαμέ, αὐτὸς ὁ στρατιώτης τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ σωστά, οὔτε τὸ ξέρει - ἄλλο. »

— « Σιωπή, γοχία. Ἐξήγησέ του τὸ μὲ λόγια ἁπλά νὰ δῇς πῶς θὰ τὸ κάμῃ. » — Ὁ γοχίας σώπασε ἀλλ' ἔβραζε μέσα του, κι' ἄρχισε κι' ἐξήγησε στὸν βλάκα τὸν στρατιώτη τὸ παράγγελμα ἐκεῖνο, μὲ λόγια ἁπλά ὅπως τὸ εἶχε ἐξηγήσει χίλιες φορές, καὶ τρεῖς στράτες ὁ γοχαμός (βλαστὶ ἦταν πολὺ καλός ὁ γοχίας, ἀφοῦ εἶναι γιός μου). Καὶ ὕστερα μὲ δυνατὴ φωνὴ εἶπε τὸ παράγγελμα « Γιὰ ὅλα καταπολύφας, ἀριστερά, δεξιά... Ἄρβασθε. ». Ὁ στρατιώτης δάγκασε τὰ χείλη. Καὶ ὁ κόσμος ἐκεῖ γύρω κι' ἐκτάφη, ἔνοιασε στὰ χέρια. Ὁ γοχίας δόξασε - ὅλα τὰ κωμικά βλέπαμε στὸν κι' ὁ γοχαμός τράβηξε πάρα πέρα χωρίς νὰ πῇ τίποτε. Τότε ὁ γοχίας φώναξε τὸ παράγγελμα « Τοὺς γκραδόρες τὸν ἀνήφορο, βρβιά, δεξιά... Χά, μπρά, χά!..... »

Γύρισε ὁ γοχαμός καὶ μὲ θρό εἶπε τοῦ γοχία « Ὅκτω μέρες κράτησε, γοχία, διότι εἶναι ἀπρόπτα μεταφράζεις τὰ παραγγέλματα ».

[Ἴδε καὶ μεταφράσεις τοῦ εὐαγγελίου.] —

Λάδος. Μὲ κάνει πάρα πολλὴ ἐντύπωση ἡ μόρφη τῆς οἰκογενείας μου χιά μένα. Μόλο ποὺ φαντάζομαι τὶ θὰ ποῦν ἀν κάμω τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, μὲ πειράζει, μὲ χαλᾶ, me déprime.

Δεκέμβριος 21. Ὅ,τι καὶ ἂν κάνω, θέλω νὰ βασιστῶ μόνος μου, νὰ ἔχω καθαρή, δυνατὴ συνείδηση τοῦ τὶ κάνω κι' τὶ εἶναι ὁ κόσμος (conscience claire) — ὁ κόσμος, ἡ φωνὴ ἀρχικὰ μὲ τὴ δικήμου τὴ φωνή.

Δεκεμβρίου 26. Εἶμαι κουρασμένος ἀπὸ ὅλα τὴ Τέχνη τὰ ἔργα, μπερδεμένα κι' ψεύτικα, μουμιωμένα καὶ κοπιά.

Μ' ἀρέσει νὰ σωπάσω ἀπὸ δῶ κι' πέρα καὶ νὰ προχωρήσω ἀμίλητος. Νὰ κάνω ὅ,τι νομίζω καλό· καὶ ἂς μὲ ἀκουμπήσῃ ὅπως θέλει· δὲν θὰ κοιτάξω νὰ τραβήξω κανένα· κι' ἂς μὲ κρίνουν ὅπως θέλουν. καὶ ἂς μὲ κοιτάξουν ὅπως θέλουν, περιεργοκοιτικά, περιεργαστικά, κι' χαρωπά, κι' δυμωμένα, κι' περίεργα.

Ἀθῆναι 2 Ἰανουαρίου 1905. ΑΘΗΝΑΙ.

Je puis vivre et sans vous, Mesdames. [Μεγάλο λόγο! κι' ἐκφράζει κρίνοντας μιὰ τῶν ἐπαναστάσεών αὐτοῦ. 29/9/05.]

4 Ἰανουαρίου. Μιλῶ σὰν τοὺς ἄλλους ὅταν θέλω νὰ πείσω ἀνθρώπους ποὺ συνέπονται σὰν τοὺς ἄλλους. Προσπαθῶ καὶ μπαίνω στὸ νόημά τους κι' μιλῶ ἀναλόγως μὲ αὐτό. Καὶ τόσο πολὺ μπαίνω στὸ νόημά τους ποὺ γίνομαι κι' ἐγὼ σὰν καὶ αὐτούς, πείθω κι' τὸν ἑαυτό μου, κι' μιλῶ μὲ πεποίθηση, μὲ βεβαιότητα σὰν νὰ ἤμουν ἐγὼ ἐκεῖνος ~~σὰν ὅπ~~ ποὺ τοὺς μιλῶ.

Η Νάτα λέει: «Δεν πιστεύω σ' τίποτε — Δε μπόρεσα τίποτε».
Εγώ λέω: «Δεν πιστεύω σ' τίποτε — Δε κάμω ότι δύνατε».

—

Ο άνθρωπος — δυναδή εγώ — είναι το πρωτύτερο πράμα που μπορεί νά μεγιστήσει καιρός. Είναι άλλοι που χωρίζονται απ' τ' πρωτύτερο αυτό τ' ανθρώπου είναι το έθνος, και αυτό το έθνος η ανθρωπότης. Όχι, δεν είναι το έθνος, δεν είναι η ανθρωπότης· είναι ο ανθρωπος. Δε μ' αρέσουν οι δύο χειρόσοφοι aux idées larges που ορίζουν απ' αρα πρωτύτερον, γεωγραφικώς, τα όρια τής μεγάλης τους (δυναδή όχι ένας ανθρωπος, αλλά ένα πολύ ανθρωπος, ένθνος, η Ελλάς, η Αγγλία, η Ιαπωνία, ή η μη ύλη) έχουν πρωτύτερες ιδέες, τα όρια τους μοιάζουν τους είναι πρωτύτερα. Ω βράκες.
[Κόττα τής 2 Οκτωβρίου 1904].
Και που είναι τώρα ο εξηκοντάρης μου; τής τον τοποθέτησε μέσα σε μιά φι που είν' παραπάνω γραμμένη; Μέσα τον εαυτό μου γιατί εγώ είμαι ο άνθρωπος, είμαι το κέντρο του κόσμου. Για ν' ανοίξω τον εαυτό μου πρέπει ν' ανοίξω τ' τι είν' γύρω μου, που είμαι χωρίς σάν κόσμο, αλλιώς σε τι δίχτυα είμαι μπερδεμένος, τι πρεκαλάκι είν' γύρω μου. Γύρω μου είν' ο εξηκοντάρης, οι Έλληνες, και πολλοί τ' βαρβαροί. Λόγου χάρη, οι Έλληνες μ' δημιούργησαν, αυτούς πρέπει πρέπει δα' κοιτάξω ν' ανοίξω, τ' ν' τους δημιουργήσω κι εγώ.

[Κόττα 17 Οκτωβρίου στ' νέο, τ' 19 Οκτωβρίου 1904].
Θυμούμαι, μ' αυτή τη σκέψη τ' τον Nietzsche, τ' τον Montaigne τ' τον Barrès. [Κόττα 11 Οκτωβρίου 1904].

—

Τι είναι άγνοια; Η βαρβαρότης. [Έφα Νίτσχιος].

—

«L'esprit scientifique est un ingénieux expédient contre la vérité»
[Nietzsche, L'origine de la tragédie p.3].

—

Δεν είμαι ιρεττικός και μ' αυτό δε μ' λέω πολλά. Μπορούσα ν' γίνω ιρεττικός, τα ιρέτω κάθε μέρα κατεύθυνα πράματα· αλλά βαρούσαν τα ιρέτω, άφου βρω τη αύριο δα ιρέτω διαφορετικά, τ' μεδαύριο αλλιώς, και αντιμεδαύριο πάλι, αλλιώτικα. Βαρούσαν τα ιρέτω τ' προτίμω τα κάνω εγώ τα κοιτάω.

—

Ιανουαρίου 5. Η Νάτα μ' είπε μια μέρα πως η υγεία μου είν' καλλίτερη από τη δική της. Ναι, είμαι δυνατώτερος της, και η αλαζονεία μου μεγαλώνει. Ίσως εκείνη δεν έχει αρκετή δύναμη για τα κουνήσει πολύ. Θα είν' μεταβάλλει υγείας (δυνάμεις).

F

Ἰανουαρίου 8. Τὴν πολιτικὴ ποὺ περιγράφει ἡ κυβερνοῦσα ὁ Μακιαβέλης στὸν «Πρίγκιπα», τὴν κάνει ὁ κάθε πολιτικός κάθε μέρα. Αὐτὸ γιὰ νὰ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς πολιτικῆς. Ὁ Μακιαβέλης ἔμεινε μυστικός γιὰ γιὰ νὰ εἶναι μακιαβελική μιὰ πολιτική (ἐγὼ λέω καθὲ πολιτική), ἐπειδὴ νόμιζε πὼς ἔπρεπε νὰ κάμῃ τὸν κόπο νὰ τὴν γράψῃ. Οἱ ἄλλοι τὴν κάνουν κάθε μέρα. Ὁ Μακιαβέλης ἔκαμε τὸν κόπο γιὰ νὰ τὴν ἔγραψε. Ἀμερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ κάνουν πολιτικὴ δὲν ὁμολογοῦν τὸν μακιαβελισμό τους. Ὁ Μακιαβέλης ὄχι μόνον τὸν ὁμολογεῖ ἀλλὰ καὶ τὸν συμβουλεύει καὶ τὸν συμπαίρνει μιὰ νὰ εὐκολύνῃ τοὺς πολιτικούς, νὰ μὴ χάνονται μερεύοντας ποιὸ πρῶτο ἢ τὶ δεύτερο νὰ ἐπιχειρήσουν, ἀλλὰ νὰ τρέχουν κατὰ πρὸς ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται καλύτερα, νὰ βρίσκουν τὸ καλύτερο ὅπου μιὰ τὸ σκοπό τους. Ὁ Μακιαβέλης κάνει τὴν πολιτική, ἐπιστήμη. Καὶ ὅταν λέμε πολιτικὴ δὲν ἐννοεῖ les sciences (dites) politiques οὔτε πολιτικοὺς ἐπιστήμες ἐκείνους ποὺ πᾶν νὰ σπουδάσουν sciences politiques. (πολιτικὰς ἐπιστήμας).

Διάλογος Α!

– Ποῦ πᾶς;

– Πηγαίνω στὸ Παρίσι νὰ σπουδάσω sciences politiques.

– Ἂν θέλῃς νὰ σπουδάσῃς πολιτικὴ πάρε τὸ Μακιαβέλη, μιὰ αὐτὸς τελείωσε ἐπιστήμη. Ἀλλὰ καλύτερα θὰ κάνῃς νὰ τὴ σπουδάσῃς μόνος σου κάνοντας πολιτική.

– Ναί, ἀλλὰ χρειάζονται γνώσεις κοινωνιολογίας, πολιτικῆς οἰκονομίας, στρατιωτικῆς, διπλωματολογίας.

– Πάρε βιβλία, τὰ τετράδια ποὺ βρίσκεις μὲ αὐτὰ τὰ μαθήματα, νὰ διάβασε τα. Κύριε καὶ μέρα σου νὰ μεγάλωσε.

– Τί; χωρὶς νὰ πάρω δίπλωμα στὴν Εὐρώπη;

– Ἀ ναί! ἔχα μισομονήσει τὸν τίτλο· «Ἐπιστοῦδαι πολιτικὰς ἐπιστήμας στὴν Εὐρώπη».

Διάλογος Β! – «Εἶδες τὸν Νίκο;

– Ὄχι. Ποιὸν Νίκο λές;

– Τὸν Νίκο τὸν Παπαδόπουλο

– Δὲν τὸν βλέπω. Ποιός εἶναι;

– Ἀ εἶναι πολὺ καλὸς νέος.

– Τί κάνει;

– Ἐπιστοῦδαι στὸ Παρίσι πολιτικὰς ἐπιστήμας. Ἔχει δίπλωμα τῆς École des sciences politiques.»

Διάλογος Γ! – «Τὸ δίπλωμα τῆς νομικῆς ἀνοίγει ὅλες τὶς πόρτες.

– Καὶ πόσοι μπαίνουν ὅλες αὐτὲς τὰ παράθυρα!... Θυμᾶσαι; ὁ Ναυπλιώτης ἔχει ἄραγε δίπλωμα νομικῆς;

– Ὄχι, ἀλλ' ἔχει δίπλωμα.

– Ναί, ἔχει γίνει ἀξιωματικός· ἔχει βγεῖ ἀπὸ κάποια στρατιωτικὴ σχολή. Ἀλλὰ πόσον αὐτὸς βγῆκε ἀπ' αὐτὴ τὴ σχολή;

Ἰανουαρίου 20. Ἡ μητέρα μου καὶ οἱ ἄλλοι σὲ σπίτι, θέλουν νὰ εἶμαι καλλίτερος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, καὶ ὅλοι μὲ συμβουλεύουν νὰ κάνω πράγματα ποὺ θὰ ἔκαναν οἱ πολλοί.

Ξέρω πὼς ὀλιγόστοι καὶ ἂν κάμω ἐγώ, πάντα ἐγὼ θὰ μείνω, δὲν θὰ ἀλλάξω. Καὶ μιὰ φορὰ κόρη νὰ πάρω γυναῖκα, παλὶ δὲν θὰ εἶμαι „προικοθήρας".

Ἀλλὰ χρειαζόμουν νομίζω στὴν κοινωνία μου, ἡ διαφορά μου νὰ ἐκδηλώνεται κάπως. Χρειάζεται, εἶν' ἀνάγκη, πρέπει νὰ φανερώνεται. Εἶν' καλὸ νὰ μὴ πάρεις καὶ λίγο μὰ τρελλό, μὰ νὰ μπορῶ ἔτσι νὰ εἶμαι ἐλευθερώτερος νὰ λέω καὶ νὰ κάνω ὅ,τι μ' ἀρέσει. Δὲν πρέπει νὰ ταπεινίζομαι πιὰ ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἀρέσει νὰ κάνη κι' νὰ λέει. Πρέπει ἀπεναντίας νὰ βεβαιωθῆ τὸ δρόμο του καὶ νὰ βγῆ καθαρὰ τί τὸν ἀρέσει, καὶ νὰ πηγαίνει πρὸς ἐκεῖνο, σταθερά.

Je fais ceci, car tel est mon bon plaisir.

—

Χρειαζόμουν πολὺ οἱ ἄνθρωποι ποὺ βλέπουν καθαρά, ποὺ προβλέπουν, ποὺ προφητεύουν. Τί ἄλλο ἦταν οἱ προφῆτες τῶν Ἑβραίων; Αὐτοὶ βεβαιώνουν τὰ σύνεφα κι' τὴν καταχνιὰ ποὺ εἶν' γύρω σὲ λαὸ καὶ δὲν τὸν ἀφήνουν νὰ βλέπει. Αὐτοὶ διακρίνουν τὰ σύνεφα καὶ τὴν ἀνάγκη καὶ βλέπουν ἕνα φῶς πρὸς τὰ, καὶ μὲ τὸ δάχτυλο δείχνει

σὲ λαὸ τὸ δρόμο ποὺ πρέπει νὰ πάρη. Δείχνουν τὴ δυνάμη, (ὅπως τὰ βεβαιωμένα κόκκινα χέρια ποὺ βάζουν στὴ εἰκόνες τῶν καλλιτέχνων, βιβλιοθηκῶν, ὅταν δὲν εἶν' ἀνοιχτὴ ἀκόμα ὁ δρόμος.)

—

Ὅταν ἕνας τοῦ Γένους δὲν φοβᾶται πῶς μπορεῖ νὰ φοβᾶται τὸ Γένος; Ὅταν τὸ Γένος φοβᾶται, πῶς ἕνας δὲν φοβᾶται; Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ φοβηθῶ.

—

Ὑπερεύδοκα τὴν Mabel χθὲς τὴ νύχτα, καὶ τὸν Παῦλο προχθές.

Ἰανουαρίου 21. Καὶ ἐνῶ εἶχα στὴν ψυχή μου τὰ ἐξῆς.

Ἄγραφη χαρὰ γιατὶ ἡ ἡμέρα ἦταν ἀνοιξιάτικη καὶ ἥλιος, — Δύναμη γιὰ ρίξιμο κάθε Εἰδώλου — Φαντασία πολλὴ γιὰ νὰ μείνω Δάσκαλος τοῦ Γένους στὴν Πάτμο (ἕνας εἶδος Προφήτης) — Μανία γιὰ νὰ μάθω τὰ συστατικὰ τοῦ Γένους καὶ νὰ ἴδω τὰ ἠθικοκοινωνικὰ ἀκρογιάλια τῶν νησιῶν τῆς Ἰωνίας — Ἀπομόνωση ἀπὸ κάθε κοινωνικὸ τῆς πολιτικῆς Ἀθήνας κι' τοῦ Κράτους δεσμό, κι' ἀπομάκρυνση ἀπὸ κάθε σύστημα καὶ μηχανὴ ποὺ μὲ περιορίζει, — Χαρὰ μεγάλη γιὰ τὸ κηρύγμα ποὺ εἶχα δώσει σὲ κάτι παιδιά — Ἐνῶ εἶχα ὀλίγα αὐτὰ στὴν ψυχή μου μόνα, ἔρχεται ὁ πατέρας μου κι' μὲ μέμφη καὶ βλέπω.

Λύπη αὐτοῦ κι' τῆς μητέρας μου μεγάλη γιὰ τὴν παραίτησή μου ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν (ἐξάλειψα τὸ ρήμα μου) — Λύπη αὐτοῦ καὶ τῆς μητέρας μου γιατὶ δὲν

Νὰ δίνω κατεβασμένος;

δίχομαι τη νύφη που προσφέρθηκε να γίνει γυναίκα μου, η έχει πρόσωπο και κάλλη και καλοσύνη πολλή και δα μ' «καταστήσει εύτυχή»,
— Λύπη και φροντίδες του πατέρα μου για τις οικονομικές δυσκολίες του σπιτιού — Φροντίδες της μητέρας μου για τις δυσκολίες που παρουσιάζονται μπροστά στην «αποκατάσταση» (γράφε· γάμο) των αδελφών μου, —
— Λαχτάρα των δικών και των συναγμάτων από τον πατέρα μου στον σπιτικό πόνο άλλο πολίτευμα, η άλλοι δικοί και τύποι δεν μπορούν να σταδούν στην Ελλάδα (έτσι, χέρι, νόμιμη και ο Τρικούπης) — Ίδια ότι άλλο από τη δημοκρατική υπηρεσία «σταδίου» δεν υπάρχει, ούτε μπορεί τώρα να αλλάξει, και η να γίνει; δικηγόρος; [που η μανία μου να γίνω δάσκαλος της ιστορίας της πατρίδας μας, στην Πάτρα εκεί που ιδάσκει ο Ιωάννης;]. — Προσόψεις στην δημοκρατικά πραγματικότητα, κρύφτρο μέσα στο περιβάλλον, αποφύγετο, κοινωνικοί νόμοι, κοινωνικές αναγκάσεις, δέσεις μέσα στην κοινωνία, — Και το μέλλον μου δουλευτής η πρόδυπουργός ... —
Θέλω αυτά να βγάλω και μη νικούν και δεν έχω δύναμη να μείνω, να αντισταθώ, να παλέψω. Έρχονται καλπάζοντας μου/σαν κάποιας μεγάλης πολαρός και μη σαρώνει από τη μέση, και δε μένω πια εγώ, αλλά κάποιο συνοικίδι, παραλληλόγραμο, βιοκαρδιό, αριθμός.
Ύστερα λέω σαν καλόβολη· α Τι σημαίνει το τι κάνω· πάντα εγώ δα μένω, δε δ' αλλάζω. Ας κάμω αυτό που θέλουν οι γονείς μου· ας παντρεύω να δεχθώ

τα πράγματα με το υπουργείο των εξωτερικών, ας δεχθώ τη νύφη που μου προσφέρουν, ας τη πάρω γυναίκα, ας δουλέψω για το σπίτι· η οικογένεια είναι πιο δυνατή από μένα, το μέλλον μας.»
Και πάλι θυμώνω· γιατί ο πατέρας η η μητέρα να μιλούν παιδί διαφορετικό απ' αυτούς; γιατί να έχουν την απαίτηση να γίνω το παιδί δικό μου μ' αυτούς; γιατί μπορεί και εγώ διαφορετικός; γιατί δεν μένουν όπως είμαι; Ποιους θεούς τα λατρεύω; την οικογένειά μου η' Ελλάδα; (Ελλάδα που είμαι η Πατρίδα μου;) Δυστυχώς δεν δύναμαι δουλεύοντας. Η' την οικογένεια πρέπει να υπακούσω η' τα' την φροντίδα η' μ' αυτή αν σκέφτομαι και αν δουλεύω, για να βγω από τη σπιτοχώρα, η' τον εαυτό μου πρέπει να δουλεύω, να υπερηφανεύω, να τον φανερώνω δρόμους για να σταματήσει εκεί που δείχνει, εκεί που βγάζει, εκεί που κρύβει.
Και πάλι μυρίζω το μυαλό μου και λέω· α Τι είμαι; Αφήνω μα τον εαυτό μου να κάνω τόση φαυλία; Και τι τη λέει τη Αθανασία το τι θα αποφασίσω εγώ, αν θ' αποφασίσω να πάρω πίσω τον παραστάσι μου από το υπουργείο, η' να πάρω την τάδε γυναίκα η' την άλλη, η' να υπερηφανεύω την οικογένειά μου αντί να υπερηφανεύω εκείνο που μ' γράφει, ο,τι δύναται και αν είναι;»
Αλλά δεν τα κάνω για τον εαυτό μου όσα κάνω, δεν τα αγαπώ, για να γίνω πιο μεγάλος στα μάτια των κόσμων, όσα αγαπώ. Θέλω λατρεύω τον εξάδελφό μου

Ὅταν ὑπομένω τὸν ἑαυτό μου, ἀφᾶ μόνο μ' σὰ μράτια μια' νὰ βγάλω ὅσι δύναμι ἔχω, μιὰ πρέπει νὰ βγῇ, εἶνι ἀνάγκη. Πῶς θὰ σταθῶ νὰ συμμορισθῶ τὴν οἰκογένιά μου. Ἀμμ' ἂν ἡ μ�μου μυπᾶται, ἂν ἡ μητέρα μου κλαίει, ἂν τῆς προσέξω καὶ μιὰ κάν ρυτίδα στὸ μέτωπό τους τοῦ ἀμαρτοῦ, ἂν κάνω τὸν πατέρα μου νὰ μράσῃ γρηγορώτερα ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ μὴ νιώσῃ ὅταν δὲν τὸν βοηθῶ μια' νὰ βασάβῃ τὸ σπίτι σὰν κοινωνικὴ θέση, ποὺ μᾶς πρέπει, καὶ ποὺ πρέπει νὰ βασαχθῇ ἀμμὴ χαιρόμαστε; ..... Ὁ ἀδελφός μου δὲν ἐβοηθήθη ἀμμὰ κ' ἐγώ; ....

Ἄραμε δὲν μπορῶ νὰ συμβιβάσω τὰ πράμματα; – Πάει ὁ Συμβιβασμός σὰν μέση, τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ Εἴδωλο, τὸ κακοβαμένο, ποὺ τὸ μένι Commission Mabel, εἶχες δίκιο, δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἀμμιῶ. Εἶμαι μιὰ τὸν Συμβιβασμὸ καμωμένος. Νὰ πάρω, Φέμη, τὸ κορίτσι τὸ πρῶτο; Νὰ μείνω σὰν δουλειὰ ποὺ βρίσκομαι καὶ νὰ κάνω ~~ὅσο μπορῶ~~ περισσότερα ἀπ' αὐτά, ὅσο μπορῶ περισσότερα, νὰ βάλω ὅλες μου τὶς δυνάμεις.

Ἄχ! πῶς πεθαίνω, χωρὶς νὰ ἔχω χρήματα, νὰ εἶχα τὴν δύναμι νὰ πάμω σ' ἕνα νησί, σὰν Πάτμο, νὰ μείνω δάσκαλος, ἢ ἀπὸ δάσκαλος ὅτι ἄλλο μπορῶ, φωτίζοντας τὸν κόσμο μόνο μου ἢ μὲ ὅλας ὅσες θέλει ἡ οἰκογένειάρου, ἀμμὰ πνευματικὸς καὶ βιοπαλαιστὴς καὶ ὄχι κύριος, ὄχι διευθυντής, ὄχι σύμμορφος, σχεδὸν ὄχι ἄνθρωπος, ἀμμὰ ποιητή.

(393)

Ἰανουαρίου 22 εἶνι πρίτρρο ποὺ δὲν καταλαβαίνω ὅταν τοὺς μέμπτομαι δὲ μπορεῖνα τὴν τύχια μου. Θέλω καὶ κλαῖ καὶ σκίζω νὰ μὴ κάνω τὴν τύχια μου. Μὰ ἡ τύχια ἐπιβάλλεται; Καὶ τί ἐστιν ἡ τύχια;

Εὐτυχία εἶνι ἡ προβλεπόμενη καὶ ποθούμενη χαρὰ τοῦ μέλλοντος

Δυστυχία εἶνι ἡ μεταβλεπόμενη καὶ δυμεβόμενη λύπη τῶν παρελθόντων χρόνων. Κανεὶς δὲν ἔχει τὴ χαρὰ στὰ χέρια του καὶ κανεὶς δὲν ἔχει τὴ λύπη ἀδιάκοπα ὅπου τὸ φανταζόμαστε. Εὐτυχία θὰ πῇ ἀδιάκοπη χαρὰ καὶ δυστυχία ἀδιάκοπη λύπη. Καὶ τὰ δυό εἶνι «ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τοῦ ἀνθρώπου».

—

Πάντα ὑποφιάζομαι τὶς θεωρίες, καὶ τῶν ἄλλων καὶ τὶς δικές μου. Γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ μεγαλώνω καὶ ν' ἀφήνω τὸν ἑαυτό μου ἀπὸ ἀστά. Ἡ μόνες σωστὲς θεωρίες εἶνι τὰ αἰσθήματά μου (sensations).

Ἐ'ἶνα σημειωματάριό μου τὸν 1904 πῶρα δυὸ τρεῖς σημειώσεις ἢ τὶς ἀντιγράφω ἐδῶ. Ὅταν ἤμουν στὴ Φλωρεντίνοι τὶς πρῶτες μέρες ἔτσι ἔγραφα. «Ὅλο νέοι ἀνθρώποι βλέπω καὶ ὅλο οἱ ἴδιοι εἶνι. Καλύτερα νὰ μείνω κάπου σ' ἕνα μέρος, νὰ βλέπω τοὺς ἴδιους».

Μιὰ ἄλλη μέρα ἔγραφα. «Νὰ μὴν κάνω τίποτις ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτοῦν οἱ ἄλλοι

Ἀρχίζω κάτι· ὅταν κουράζομαι πρέπει νά σταματῶ. Δέν πρέπει νά μή σπουχωρῆ ἡ ἰδέα πῶς ἀπαιτοῦν κάτι ἀπό μένα οἱ ἄλλοι. Καλλιά ποτέ δέν δ' ἀπαιτήσῃ ἀπό μένα τόσο πολύ ὅσο ἀπαιτῶ ἐγώ ἀπό τόν ἑαυτό μου. Τό τί σκέπτονται οἱ ἄλλοι γιά μένα μέ εἶναι ἄχρηστο καί βλακῶδες.»

Οἱ ἄλλοι ὅμως παραπαίουν κατά εἶδος δύο εἰδῶν α.) οἱ ἄχρηστοι, οἱ ξένοι, οἱ χωρίμοι καί οἱ ἄγνωστοι β.) οἱ σχετικοί· ἡ οἰκογένεια. Ἐκείνοι που δέν θέλω νά τούς μισήσω, ἐπειδή τούς ἀγαπῶ, ἢ ἐπειδή δέν θέλω νά ἔχουν κακή ἰδέα γιά μένα. Βέβαια οἱ ἄλλοι ἀπαιτοῦν ἀπό μένα μερώτερα παρ' ὅσα ἐγώ ἀπαιτῶ ἀπό τόν ἑαυτό μου, ἀλλά κτίζοι ὅταν ἀπαιτοῦν π.χ. νά εἶμαι «διπλωματικός» νομίζουν πῶς ἀπαιτοῦν σπουδαῖα κοινωνικά πράγματα καί πῶς πρέπει μ' αὐτό νά κοπιάσω νά μάθω ὅλες τίς κοινωνικές ἀπάτες καί νά εἶμαι μετρημένος σ' ὅλα. Ἀλλ' αὐτά δέν εἶναι δικά μου πράγματα, πῶς νά τά μάθω; Ἀφ' ἀφοῦ τήν ἔχω πολύ πολυσύνθετο ἀπό τή διπλωματική μορφή μου πῶς νά κάνω νά εἶμαι πάντα μετρημένος, ὅταν χάνονται τά συμφέροντά μας;

Ἰανουαρίου 24. Χθές στό πρόγευμα πού ἦταν δεῖπνο, δεῖπνο καί γοντῶ μή ἀδέξια καί ἀτέχνια καί ἡ καμή μαμά, ἤμουν πολυμένος εἰρωνεία· σάν ἠλεκτρισμός ἦταν μέσα μου ἡ εἰρωνεία, ἀπό τήν τρίχα τῶν μαλλιῶν νά μυαλίσω τά νύχια τῶν ποδαριῶν. Ἤθελα νά γελάω καί νά πειράζω. Καί πειρμούσα καί γελοῦσα, καί ἤμουν καταχαρούμενος. Εἶχα καθαρή μέσα τή φιλοσοφία μου, τή φιλοσοφία τῆς φωτιᾶς (τῆς ἀγάπης, τῆς φωτιᾶς μή τοῦ θανάτου), τῆς οὐσίας (καί ὄχι τῶν τύπων), τῆς αἰωνιότητος (de l'éternel retour). Καί μέσο κάστρο μου καλά ὀχυρωμένο ἔρριχνα βέλη καί ἀκόντια γύρω μου. Καί ἤμουν χαρούμενος, σφιγμένος «ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς». (décharge ironique ὅπως ὑπάρχει ἡ décharge électrique).

Θεός – «ἐπαίξαμε χαρτιά χθές καί ἔχασα πέντε μία δραχμές».

Ἡ. – «Δέ θά 'μαι ἔδῶ ὅμως πέντε μία δραχμές ἄν τόν μετανοήσω».

Ν. – «Χαρτοπαίκτης μοιπόν ὥρα; Δέν ἤμπορα αὐτά τά πρόστιμα».

Θεία – «Ἄ, μά ὁ θεός σου πρό πολλοῦ παίζει. Πάντα ἔπαιζε μέ». Βέβαια δυνατόν ὅταν ἦτον πρόβλεψε ἔπαιζε μέ παιδί βράδυ μέ τόν comte Δεμπρωκιόν, ἐπειδή μικρά ποσά».

Ἡ – «Δέ διπλωμάται πρέπει νά παίζουν χαρτιά».

Θεία – «Ὅταν ἔχει (καλή) σπιρτό σου δέν ἔχει τί νά κάμῃ, πρέπει ἡ ὥρα μέ τό χαρτί».

Ἡ – «~~Καί~~ Ὅταν ὅμως δέν ἔχει (καλή) σπιρτό σου νά μήν ἔχῃ τί νά κάμῃ;...»

Θεία – «Τότε δέν παίζει.» [διακοπή].

Ἡ – «Ὁ Καστελλόρενος ὅμως μέ εἶπε ὅτι ἕνας διπλωμάτης πρέπει νά ξέρῃ νά παίζῃ χαρτιά».

Καλλέρης – «Ἔχει δίκαιο. Ὅταν παίζῃς χαρτιά μέ τούς ἄλλους, κάμνεις στενώτερες σχέσεις μ' αὐτούς, καί ἐπιτυγχάνεις πολλά πράγματα.»

Ἡ – «Ἐπιτυγχάνει καλά ἡ χωρίς νά χαρτιά».

Καλλέρμης – « Δεν σοῦ λέω, ἀλλά... κάτι καλλίτερα μέ τά χαρτιά. »

Παλλέρμης – « Ὁ τρικούπης ἔχει ὅλη τρίπα ὅλα καλά τά τά βρῆ. »

Καί ἔτσι τό ἴδιο σκάκι καί ἔβγαζε τά πάλι τά χαρτιά.

1 – « Βέβαια, μαρό εἶν τά βρῆ καλά τά καθαρίσῃ τά συκοφάντες. »

Θεία – « Βεβαίως τά αὐτό χρειάζεται. »

1 – « Ὅταν εἶν ἀνάγκη, τά μαλάκι ὁ ἄνθρωπος ὅλα. Ἀλλά δέν εἶν ἀνάγκη τά τά μαλάκῃ ὅταν δέν εἶν ἀνάγκη. (Χάσε τόν καιρό του). »

Παλλέρμης – « Ὅταν ἤσαν στρατιώτης ... »

1. – « Ναί τότε ἔμαθα ἐπειδή ἦταν ἀνάγκη. Τώρα πιά δέν εἶμαι στρατιώτης βέβαια κι τά καθαρίσω τά συκοφάντες... Καί ἄν βαριέμαι κάτι, δά τό βαριέμαι ... ... Ὁ τρικούπης μπορεῖ νά βγῆ τά τρίπα τά τρώσουν ὅλα, ὡς καί τά βαλανίδια. » —

1 Ἰανουαρίου 25. Τήν περασμένη νύχτα ὀνειρεύθηκα μιά γυναῖκα βουνεσή, καί καθώς περπατούσαμε κοντά κοντά τή φίλησα στό πρόσωπο, καί κάθε φιλί σου τήν εἶδα ἦταν γλυκύτατη σταφαγραμιά ἀγάπης. Τήν ἀγαπῶ καί ζοῦμε μή θυμώνῃ ποτέ τή φίλησα. Γιαυτό μόλις τήν ἄγγιξα τά χείλη μου ξημέρωσε τήν εἶδα· εἶν σάν ἄνθος ποῦ ἀνοίγει τά πέταλά τα μιά νά βουλήξῃ τή δροσιά τον ἀέρα, τόσο δίψα δροσιά καί βοή καί νιότεια. Θέλει νά ἀγάπῃ, νά καταλάβῃ, νά νιώσῃ, καί εἶν πάντα ἀνοιχτή μιά νά δεχθῆ....

Ὦ γυναῖκα, γυναῖκα, γυναῖκα τόσος πόθος δικός μου κρύβεις μέσα σου! Πόθος ἀνέκφραστος, ἀνεκπλήρωτος ποτέ θά σβύσῃ μαζί μου ὅταν πεθάνω μονάχα. Δεν θά τήν ὀνειρεύομαι πιά αὐτή τή γυναῖκα ἀπόψε, αὔριο, δεν θά τήν ἔχω ποτέ αὐτή τή γυναῖκα. Γιατί; Γιατί;

—

Δεν πρέπει νά συγχωρέσαι τί εἶν καλλίτερο νά κάμω. Καί τότε ἐκεῖνο ποῦ θά κάμω θά εἶν τό καλλίτερο.

Ἄν ἀφήσω κάθε πράξη μου νά εἶν ἀποτέλεσμά μου καί ὄχι σκοπός μου. Ἐγώ εἶμαι ὅπως εἶμαι. Κάθε πράξη μου εἶν ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι εἶμαι ὅπως εἶμαι. Ἄν ἤμουν ἄλλος, ἄλλο θά ἦταν τό ἀποτέλεσμα (ὄχι καλλίτερο ἢ χειρότερο, ἀλλά ἄλλο, ἀλλοιώτικο, διαφορετικό).

Κάποτε κάτι πρέπει νά βεβαίωσε ὅρεξα τούς ἄλλους καί τό τί φανταζόμαστε τούς ἀπαιτοῦν ἀπό μένα.

—

Πόρισμα συμπεράσματος περί ὡραίου ἐν σχέσει πρός τό χρήσιμον. (ἀνθρώπινη μορφή).

Μιά ἀρμαδία ἀνθρώπους βρέθηκαν σ' ἕνα μέρος τῆς γῆς. Μιά ἄλλη σ' ἄλλο μέρος. Κ' κάθε μιά ἰδέα διαφορετικό περιβάλλον. Κ' μιά ἔμοιαζε σάν κ' ἐκεῖνες τοῦς Εὐρωπαίους, κ' ἄλλη ἔμοιαζε σάν τούς μαύρους τῆς Ἀφρικῆς. Σ' κάθε ἀπό τά δύο κλίματα καί περιβάλλοντα ἐπέζησε κάποιος τύπος ἀνθρώπων. Νά ἡ χρησιμότητα τοῦ τύπου αὐτοῦ στόν ὡρισμένο αὐτόν τόπο. Ὁ Εὐρωπαῖος ὅπως ἐπέζησε εἶν χρήσιμος στήν Εὐρώπη. Ὁ Ἀφρικανός, ὅπως ἐπέζησε

είναι χρήσιμος στήν Αφρική. Ὁ ἴδιος ἄγριος τύπος τοῦ μέρους ποῦ εἶναι κα-
ρωτίνος μιά καί μή στήν Εὐρώπη. Ὁ ἄγριος ἄγριος τύπος τοῦ μέρους ποῦ εἶναι
καρωτίνος μιά καί μή στήν Αφρική. (Μπορεῖ νά ὑποφέρει τούς ὅρους τῆς ζωῆς).
Λοιπόν, ἐπειδή μπῆκε τοῦ βοῦρου στήν Εὐρώπη βρέθηκε, αὐτοῦς τώρα, τόν
ἴδιο τύπο γύρω μας, συνειδίσαμε σ' αὐτόν καί μᾶς φαίνεται ὡραῖος.
Ἡ συνήθεια ἔκαμε μιά αἰσθητική. Ἴσως καί στήν Αφρική, ἡ ἴδια
συνήθεια ἔκαμε μιά ἄλλη αἰσθητική. [ἡ αἰσθητική = συνήθεια].
Ἀπό αὐτή τήν αἰσθητική τήν πρώτη, μέ τήν παρατήρηση βγάζαμε μιάν
ἄλλη αἰσθητική. Δεύτερη Κάναμε στό μυαλό μας μιάν ἐκλογή ἀπό τήν πιό συνηθισμένη
σημειωτέον ὅτι τό ἴδιο ὡραῖο ἀνθρώπινο ὄμορφο
τῶν μορφῶν τῶν ἀνθρώπων κοριῶν καί ἐπιτύχαμε τήν ἀναλογία τους.
Ἡ ρώτη τῆς ἀναλογίας αὐτοῦς εἶναι ἡ δεύτερη αἰσθητική τοῦ ὡραίου
τύπου. [ἡ αἰσθητική = ~~συνήθεια~~ τεχνητή ἀναλογία]
Τώρα παίρνω τή δεύτερη αὐτήν αἰσθητική καί ρωτῶ: "Εἶναι ἄνθρωπος τοῦ
μᾶς φαίνεται ἀναλογος σταμένη τοῦ ὄμα, εἶναι καί ὁ πιό χρήσιμος; η
Μπορεῖ νά εἶναι, μπορεῖ καί νά μήν εἶναι. Ὁ ἀναλογος ἄνθρωπος ἔρρωστος
εἶναι βέβαια ὁ πιό χρήσιμος, γιατί μιά νά σχηματίσουμε τήν ἰδέα
τοῦ ἀναλόγου ἀνθρώπου πήραμε τήν πιό συνηθισμένη (δηλ. τήν πιό χρή-
σιμες) χαρακτηριστικά τοῦ ἀνθρώπου σ' ἕνα ὡρισμένο περιβάλλον, η τήν συγχωνεύ-
σαμε σ' ἕναν τύπο η φτιάσαμε ἕναν ἄνθρωπο ἀναλογο. Ὁ ἀναλογος ἄνθρωπος
πρέπει νά εἶναι η ὁ πιό χρήσιμος ἀφοῦ σχηματίσθηκε πιό μυαλό μας ἀπό
τόν ἀνθρώπινο τύπο τοῦ τόπου σ' ἕνα ὡρισμένο περιβάλλον. Ἀλλ' ὁ ἀ-
ναλογος ἄνθρωπος μπορεῖ καί νά μήν εἶναι ὁ πιό χρήσιμος. Ἄν αὐτός ἦταν
ὁ πιό χρήσιμος, αὐτός θά εἶχε ἐπιβίωση, καί ὄχι ὁ συνηθισμένος μή
ἐπιγεῖος ἀναλογος τύπος. Ὥστε ὁ ἀναλογος τύπος δέν εἶναι πάντα ὁ πιό χρήσιμος
ἀλλ' ἐπιβίωσε (διά μέσου μιᾶς ἐρμηνείας σημειωτικῆς, συνθετικῆς, τοῦ
μυαλοῦ μας).
Λοιπόν οὔτε η ὁ χρησιμώτερος ἄνθρωπος (ἐπειδή τοῦ εἶναι γενικευμένος
ἕνα τοῦ ὑποφέρει καλύτερα τούς ὅρους τῆς μόνο μορφῆς) εἶναι πάντα ὁ
ἀναλογότερος. (καί ἡ ἀναλογία ἄλλως τε ἔχει βαθμούς). —
— Ἡ ἀναλογία (= ὡραιότης) εἶναι εὐχαρίστηση τῶν μαστῶν (τοῦ μυαλοῦ) ἀποτέλεσμα μακρᾶς συνήθειας
Ἡ χρησιμότητα (= survivance du plus apte) εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ὅρων τῆς ζωῆς.
Ἀπό τήν χρησιμότητα σχηματίσθηκε ἡ ἀναλογία στό μυαλό μας. Ἐπίβιωσε
τό χρησιμώτερο. Ἔγινε συνήθεια στό μάτι. η τό μάτι ἔπειτα μάθαμε διά-
φορες συνηθισμένες expériences καί ἔτσι ἔκαμε ἰδανικό τύπο. Αὐτός
ὅμως ὁ ἰδανικός τύπος ἀποκαμπύλωθηκε ἀπό τόν φυσικό, τόν χρήσιμο, τόν
συνηθισμένο τύπο (τόν τύπο τῆς πρώτης αἰσθητικῆς) η μέ αὐτό ὁ
ἰδανικός τύπος (= ὁ ἀναλογος = ὁ ὡραῖος) δέν εἶναι πάντα η ὁ χρήσιμος
γιατί δέν εἶναι ὁ συνηθισμένος (= ὁ ἐπιβίωσας). —
Ἰανουαρίου 29. Μιά ~~ἀρρώστια~~ ἰδέα μ' ὁπόρεσον γραφίνη μέ καταβάλλει. Ὄχι τώρα δέν ἔχω
καμμιά ἀλλεργία. Ἀλλά ἡ ἀλλεργία μένει μέσα μου χωρίς νά μπορῶ νά τήν
ἐκφράσω. Τόση εἶναι ἡ δύναμη τοῦ ὁπόρου.

1 Φεβρουαρίου. Είμαι απόψε σαν χωριάτης, και μεγάλος μ' πρωτογενής άνθρωπος. Είμαι άνθρωπος.

6 Φεβρουαρίου — ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Χθες μετά το χορό του θεάτρου, όπου έρριξα μ' δίν χόρεψα και πόταφα, αγάπησα όλες τις Έλληνίδες, και τις Έλλάδα μ' τις Ιωνίας και τις Αιγύπτου και τις Θράκης, και ο πόθος μου γι' αυτές ήταν αβάσταχτος, και ήταν και για τις γυναίκες που βγαν μ' για τις πρεσβύτερες και γιαί τις έρχόμενες. Να είσαι πάντα χαριτωμένες ω Έλληνίδες, πιό μεστές στην Ελλάδα, πιό δυνατές στα χωριά και στην Κρήτη, πιό βουκερές στην Ιωνία και στην Αίγυπτο. Να είσαι ώμορφες, ω Έλληνίδες και να σάς αγαπούν οι άνδρες, τόσο, που να προσκυνήσει και βέβαιος, μαζύ, και να κάμετε περισσότερες Έλληνες. Να είσαι καλές, ω Έλληνίδες για ν' μεγαλώσετε πολλούς Έλληνες και ν' δυναμώσει το Γένος. Να μείνετε, ω Έλληνίδες, πάντα, πάντα.

9 Φεβρουαρίου. Όταν μ' συγκινούν αυτά που κάνω, τότε και πεινάω και δυνατά και κρύωμα και πονώ. — Όταν δίν μ' συγκινούν αυτά που κάνω, τότε νοιώθω πως είν' ανάγκη να τ' αγιάσω και να βαφτώ να σκεφτώ. Και τότε σκέφτομαι βαρειά και σιγά και σχεδόν σιά χαμένα. Και τότε σκέφτομαι πολύ, αλλ' οι σκέψεις δίν έρχονται μόνες τους, οι μια ύστερα από τις άλλες, κρύωμα, κόκκινα και αδιάκοπα. Η σκέψεις έρχονται τότε

μόνοι εκείνοι τις μυρώνω μ' το φανάρι του Διογένους, και κοιτάζω πού και πού να τις ανεύρω, μαζί αδειάζοντας ανεμόπλοιο μεταφορά τους. Και τότε οι σκέψεις σαμαρά και είν' σιγμές κουράστες και κακοστομαχιάς, και είν' σιγμές διαφέρεις του νου. (Stérilité)

Μα γιατί να κάνω πράματα που δίν μ' αγκιστρίζουν σύνεσιν το μυαλόμου; (Εκείνοι δίν' έχω χρώματα).

17 Φεβρουαρίου. Αρέσω τόσο τον εαυτό μου τώρα τον κάνω δεύτερο πρόσωπο και α.) Μιλώ μαζί του αδιάκοπα β.) Τον κοιτάζω αδιάκοπα μ' χαίρομαι σ' μυστήρια γ.) Τον διορθώνω και προσπαθώ να τον φτιάσω καλύτερον από μένα.

- Περιπαιχνίδια χθες κοντά στη θάλασσα και ακούμπησα τις φτέρνες στη γύρω και ένα σεβαστικός έβγαλα τους ανθρώπους μ' είχα υπόψη μ' αυτές.

—

Εδώ στις Πόλεις που ήταν άλλοτε όλες οι θρησκείες μ' όλες οι μυστηρίες και όλα τα μυστήρια, εδώ ως και μέλλα εκπρέπει η αλόγητη πολιτισμένη μυστική μόνα και πόνα και έκαμα πως έβγαλα μαζί τους. Και τόσα πως βρίσκομαι σ' ένα απ' αυτά τα φτώχια μυθιστορήματα του 19ου αιώνος (περίπου 1830 - 1870) και άκουσα όλες τις άδυνες χέρες του ιδεωπαίκτου πολιτισμού μ' όλες τις σύγχρονες κοινοτοπίες, όλη τον ανεμπόδιστη ιδιοκτησιμένη δημοκρατία, η αλαζονεία της αμάθειας, αμάθεια, πρόοδος, προορισμός της ανθρωπότητας, αρετή, δι-

Μακρυγιάννης

*

ισότιμη
καμμία, εξουδετέρια, εξαφανίζα „ πράγματα που υπάρχουν μ' δίχ υπάρχουν
και είτε υπάρχουν είτε δίν υπάρχουν ὁ κόσμος εἶν ὁ ἴδιος μ' ὁ ἄνθρωπος εἶναι ΖΩΟΝ, και προορισμός του εἶν τό νά ΖΗ.
Η μόνη αἰτία που κόβει ἀνάμεσα στά τόσα φέματα εἶν τό γένος α Αγγλοβουλγάρα „. Τάν εἶχαν μέ πρεζαίνα σάν νά ἦταν τίποτε ἔνδοξη, τάν εἶχαν μέ μεγάλο σόρα σάν νά ἦταν ~~[illegible]~~ δωρεά, τάν ἦταν μ' εὐχαρίστησι σάν ἐκπέρασι ἑνός πόνου, τάν εἶχαν εἰλικρινῶς. Γιατί αὐτό εἶν τό μόνο που μυρεύουν οἱ φραγκαυτοί, αὐτή εἶν ἡ ἀρχή τους, μ' τό τέλος τους νά Αγγλοβουλγαρίζεται. Κι αὐτό τό μικρό πρᾶγμα, τό τόσο κοινωνικό, τόσο καταφαρμο, τόσο ἀπό που τό καταλαβαν και ἡ μάγισσες μ' τά μεμπίρκια μ' τά πρωτόφρα, αὐτό τό ἔκαμαν θεωρία. Τάχα και τόρισαν πῶς ἔκαμαν κάτι ὡραῖο « Ὑψηλόν ἰδανικόν. ». Και εἶν τό εἶχαν αὐτοί εἶν δίχ τό εἶχαν, αὐτό ὑπάρχει, καλά δίχ τό ἀρμόζει, και δίχ εἶν ἀνάγκη νά μείνῃ ὁ μασονισμός μιά νά τό καταλάβαν οἱ ἄνθρωποι. Ὁ μασονισμός εἶν μέτρα τῆς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων, τοῦ μικροῦ του μυαλοῦ. Ὅσο πιό ἀδυνάτιζαν οἱ ἄνθρωποι τόσο περισσότερο ἔκαμαν τάν πίστι στή δύναμί τους, στόν ἑαυτό τους, μ' τόσο περισσότερο καταφέρνει ὁ καθένας στή δύναμι του ἄλλου, μ' τάν πεζῶν. Ὅσο περισσότεροι εἶν μαζί τόσο τό καλύτερο· μ' μένει ὁ μασονισμός. Ζήτω! / Μασονισμός = Συνεργασμός /.

(45β) ✠

Ὅταν πῆγα ἐκεῖ μ' ἔδωσαν ἕνα χαρτί που ἔγραφε πάνω « Κοινωνική διαθήκη » και ἀπό κάτω πρῶτα πρῶτα. « Τίνα τά πρός τόν πνευματικόν καθήκοντά σου ; ». Ἐ' αὐτό ἀπουρίθηκα γράφοντας « Νά προσπαθῶ νά εἶμαι καλλίτερός του ». Ἡ ἀπάντησις αὐτή τάν ἐπανδάμισε και ὄλες οἱ ἄλλες ἐπίσης. Πάρα κάτω ἔγραφε « Τίνα τά πρός τάν οἰκογένειαν ; » Και ἀπεκρίθηκα « Νά πράττω πρός αὐτήν ὁλιγώτερα τῶν ὅσων ἀπαιτεῖ, δι' ἑαυτήν, ἀπ' ἐμοῦ ».
— « Τίνα τά πρός σεαυτόν ; » — « Τό πρῶτον (και τό μόνον) καθῆκόν μου εἶν τό πρός ἐμαυτόν, εἶν δι' αὐτό τό νά ἀγαπῶ τόν ἑαυτόν μου τόσον ὥστε νά τόν μορφώνω ὅσον εἶμπορῶ καλλίτερα, και νά γίνω καλλίτερός του. »
— « Τίνα τά πρός τήν πατρίδα ; » — « Νά τήν ἀγαπῶ ὡς μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὡς τήν ἀρχή τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὡς τήν δημιουργό μου ».
Φεβρουαρίου 27. — Ποδῶ τήν Πόλι [δηλαδή ἐκεῖνα που ἀκούσθηκα ἐκεῖ ὅταν ἤμουν].
— Ἀκούω πρότο, ἀνθρώπους, ἀμάθεια στό δρόμο, μόλις κατώθω πῶς βρίσκομαι στήν Αἴγυπτο, και ἐγώ πιαριαστίκω σ' ἕνα καναπέ ἐμπρός στήν αἰωνιότητα — δίν εἶμαι οὔτε τώρα, οὔτε πρίν, οὔτε ὕστερα.
— Νοιώθω σάν νά μέ γραβοῦν καθήκοντα· πρέπει νά κάμω τοῦτο, πρέπει νά κάμω ἐκεῖνο, πρέπει τό ἄλλο. Μά ἀπό ποιό ν' ἀρχίσω ; Τί πρέπει περισσότερο ; Μήπως δίν πρέπει τίποτε ;

(45β) ✠

– Et ma vie se passe stérilement. Et si je le sens, c'est que je voudrais créer quelque chose, (donner une forme nouvelle à quelques uns des molécules de la vie). Et si je veux, c'est que je souffre.
– Et je veux me lancer dans la vie périlleuse qui mène à ma mort.
– Et je voudrais sucer tous les sucs, et user toutes les sensations.
– Et je voudrais être éveillé et dormir, mourir et vivre.
– Et Je voudrais me consumer lentement.
– Et je souffre; et je désire.

—

Θά κάνω ὅτι μ' ἔρχεται νά κάνω – χωρίς ἀνησυχίες (scrupules). Τίς ἀνησυχίες νά τίς ἔχω μόνον ἀκαιρίον ὅσον μέ γέν οἱ ἄλλοι νά κάνω, ὄχι ὅσον μ' ἔρχεται νά κάνω ἐγώ.

Μαρτίου 3. Je ne puis parler, car je veux dire trop.

—

Στήν Πόλη ὅταν ἤμουν μιά φορά εἶχα δύο Δασκάλους – Φίλους μαζί μου, τόν Nietzsche καί τόν Barrès. Ἐκεῖ ἀνακάλυψα δύο Κοινωνικούς Φίλους. Καί ὁπόν εἶναι ἀπ' αὐτούς, κατά τύχην, μίλησα μά τόν Nietzsche· τό αὐτός μέ εἶπε· « Πρόσεχε, γιατί αὐτά που λέγει εἶναι prétentieux de principes. » Κ' ἔτσι μ' ἔφερε κάτω τόν Nietzsche καί φαγώθηκα. Ὕστερα εἶδα ~~ἕνα~~ τόν ἄλλο ἀπό τούς δύο Ψυχικούς – Φίλους καί ἐπειδή ἔτυχε νά τόν μιλήσω μά τόν Barrès, μέ εἶπε· « Αὐτός εἶναι snob, καί κόλακας τῶν τυράννων καί κοινός γιόδοξος, arriviste ». Κ' ἔτσι μ' ἔφερε κάτω τόν Barrès καί μπαίνθηκα. – Ὕστερα φαγωθήκαν πάλι οἱ δύο Ἀγγλικοί – Φίλοι, ἀλλ' ὄχι ἔχω ἀπό τόν Πόλι κουραστικός καί βαρετός καί ψυχρός. Ἤθελα νά μίνω καλύτερος ἀπ' ὅλους – καί πρῶτα πρῶτα ἀπό τόν ἑαυτό μου.

—

Un homme sans besoin se perd. Ὁ ἄνθρωπος χωρίς δουλειά δέν εἶναι ἄνθρωπος. Ὁ τέλειος ἄνθρωπος δά δουλεύει, καί αὐτός. Ἡ δουλειά μου ἐμένα εἶναι, τώρα, νά συμπληρώνω τίς δυνάμεις τοῦ ἔθνους μου. Πρίν ἦταν ἄλλη. Ὕστερα μπορεῖ νά εἶναι ἄλλη. Καί ἡ δουλειά εἶναι ἡ ζωή. Ὁ ἄνθρωπος χωρίς δουλειά, πεθαίνει. Ὁ ἄνθρωπος χωρίς ζωή, πεθαίνει. Θέλω νά δουλέψω γιατί θέλω νά ζήσω. Θέλω νά δουλεύω γιατί θέλω νά ζῶ. (ἤ· θέλω νά δουλεύω, δηλαδή θέλω νά ζῶ). [Κόπα καί 4 Μαρτίου]

Μαρτίου 4. Νά εἶμαι χαρούμενος μ' ὅλη τήν τυραννία τοῦ μέρους μόνον (malgré l'oppression du milieu). Νά εἶμαι τόσο δυνατός ~~ποῦ νά~~ ὅσο χρειάζεται γιά νά χαίρομαι καί τυραννούμενος. Νά κάνω τήν τυραννία χαρά. (ἀφοῦ δέν μπορῶ νά εἶμαι τόσο δυνατός ὅσο χρειάζεται γιά νά ἀλλάξω τόν μέρος κόσμο) – ἤ νά πεθάνω. Καί ἔχοντας τήν τυραννία χαρά, νά δουλεύω, νά ζῶ, ἀπό πάνω ἀπό τούς ἀνθρώπους, δηλαδή ὑψηλός ἀναρχαλός τους. (κυπαρίσσι).

Μαρτίου 10. Βαρυέμαι τὸν ἀγχόλο πολιτισμό καὶ κάθε τι δικό του, τὴν συνάφειά του, τὴν ὑγιείνιά του, τὰ διάφορά του, μόνο ὁ χορὸς βάλς μ' ἀρέσει καὶ ἡ μουσική του. Πρὸ πάντων βαρυέμαι τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀγχόλου πολιτισμοῦ, τοὺς συγγένεις τους, τὴν ἀνεδριάσεις τους ἢ τὴν πατρίδα τους καὶ αὐτὰ ποὺ λέγουν καὶ αὐτὰ ποὺ κάνουν. Μ' ἀρέσουν μόνον αὐτὰ ποὺ δὲν λέγουν ἢ δὲν κάνουν.

Δὲν εἶμαι χαμένος οὔτε κουραφέλος, ποὺ δὲν μπορῶ νὰ ὀργανώσω ἀγχόλα ἀνθρώπινα μέσα μιὰ νὰ βγάλω χρήματα μιὰ τοὺς συνοικούς μου, καὶ δίδω χρήματα καὶ μὲ μιὰ φιλοκοινωνία νὰ κέρω τὰ χρήματα τὰ πολύτιμα, — εἶμαι ὑγιέστατος, εἶμαι ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ποὺ ἄπτυμαν χρήματα καὶ πράγματα τῶν γονέων τους, ποὺ δὲν ἀγαποῦσαν τὸν πλησίον τους. Γιατί σ' ἀγαπῶ τὸν πλησίον μου.

—

Καὶ ὅταν οἰκτείρω τοὺς ἄλλους ἐπειδὴ νομίζουν τὸν ἑαυτό τους κάτι καὶ φοροῦν σταλίδια καὶ γουνόδια, κάνω κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο ποὺ κάνουν ἢ ἐκεῖνοι, δηλαδὴ τὸν συγκρίνω τὸν ἑαυτό μου μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν βλέπω καλλίτερον ἐπειδὴ δὲν νομίζω τὸν ἑαυτό μου κάτι, οὔτε τὸν προσέχω οὔτε τὸν σεβάζομαι μὲ πετράδια καὶ φλουτόδια ἢ γουνόδια.

—

Τὸ „αἰώνιο πέραμα" τῶν πραγμάτων, ἢ τὸ „αἰώνιο κεφάλαιμα" τὸ δικόμας

εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα, ἀπὸ διαφορετικὰς μερικὰς κοσταμίσεις. Ὅταν σκέφτομαι ἐγώ, βλέπω τὰ πράγματα νὰ περνοῦν αἰώνια, τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Καὶ ὅταν κρίνω ἐγώ, τὰ βλέπω τὰ πράγματα αἰώνια προσκρουστικά. Τὸ κρίτηρο εἶναι πῶς ὅταν εἶμαι κουραφέλος κρίνω, ἐνῶ ὅταν εἶμαι ἡκούραστος ἢ ἁρμονικὸς ἢ δυνατός, σκέφομαι. Ὅταν εἶμαι κουραφέλος, δὲν δίδω νὰ βλέπω καὶ γι' αὐτὸ κρίνω, ἀλλὰ κριταδόριας βλέπω, δίδοντας ἢ μή. Ἐνῶ ὅταν εἶμαι δυνατὸς ἢ ἡκούραστος δίδω νὰ βλέπω καὶ γι' αὐτὸ σταμάτω, νὰ κοιτάξω πολλὴ ὥρα μιὰ νὰ χαρῶ, νὰ χορτάσω τὸ θέαμα. Καὶ τότε κρίνω τὰ πράγματα μπροστά μου καὶ δίδω νὰ τὰ ρουφήξω ὅλα, τὰ δίδω, τὰ πόδω, τόσο ὡραῖα εἶν. Ὅταν κρίνω δὲν πόδω (γιατί εἶμαι κουραφέλος). Ὅταν σκέφομαι πόδω (ἐπειδὴ δὲν εἶμαι κουραφέλος).

Μαρτίου 13. Ἡ ψυχή μου εἶν ἀδιάκοπο πάθος. Σὰ θέρμη ἀσίγητη ἔχω, σὰ σπυροχώρια ἄγραστη, γιγάντια καὶ γιγαντομία. Αὐτὴ εἶν ἡ κατάστασή μου. Τίποτε καλλίτερο δὲν μπορῶ νὰ γενῶ. Ὅτι καὶ ἂν παρατηρῶ θὰ εἶν σὰν κ' ἐγώ, σὰν τὴ σπυροχωρία μου, σὰν τὸν ἄγριο τὸν ἐξιάφτη μου. Ἐπιφωνῶ μέσα σ' ἕνα γαβούριθο τραμακτικό ἢ δὲν βρῶ τρόπο νὰ ἴδω· ποῦ εἶν ἡ ἀρχή καὶ ποῦ τὸ τέλος του; Γιὰ νὰ πράξω αὐτὴ ἡ φοβερὴ κατάστασις πρέπει νὰ πεθάνω ἐγώ, πρέπει νὰ καῶ ἐγὼ ὅλος, νὰ ἐξοδεύσω, νὰ γίνω στάχτη. Ἡ στάχτη μου θὰ χρυσαφίσῃ μιὰ τὴν ἐρχόμενη τὴ μυγιά. Δὲ θὰ ἔχῃ ἀνάγκη ἢ αὐτή

Δέν μπορώ νά κάμω τίποτε άλλο, παρά νά τραγουδήσω, πάντα, πάντα, χωρίς τελειωμό, (νά γυρεύω, νά δοκιμάζω, νά πέφτω κι' νά ξαναπετάγομαι κι' πάλι νά πέφτω, καί νά γυρεύω, νά δοκιμάζω, νά μαγιοπαγιάζομαι νά βασανίζομαι). — Έφτο μου, δυστυχισμένο μου τέλος· αυτό πού είμαι.

Μαρτίου 14. Έδώ μέ πειράζει πού βλέπω, άκούω καί νοιώθω ἀνθρώπους πού συμφέρονται πώς νά διασκεδάσουν, νά φάνε, νά πούν, νά κοιμηθούν, νά ταμιάσουν, νά μιλήσουν κι' νά ερωτεύθούν, νά ίδούν κι' νά ἀκούσουν κι' νά πάρουν, καί γυρεύουν τέτοια πράγματα μονάχα, καί μιλούν γιά τέτοια πράγματα μονάχα. Κ' ἐγώ πρέπει νά τούς βλέπω καί νά τούς ἀκούω αὐτούς τούς ἀνθρώπους. — Πρέπει, ἐπειδή ἔχω τέτοια „θέση στήν κοινωνία". — Ἀλλά δέν εἶν καί ἀπαραίτητο, ἀφοῦ δέν γυρεύω νά διορθώσω αὐτούς τούς ἀνθρώπους 2.) οὔτε νά μίλησω καί αὐτούς (νά διορθώνω δηλαδή καί αὐτούς, νόμιζωνα μέ τήν ἐπιδυμία τους). — Ἄς τούς ἀφήσω νά κάμουν κι' νά εἶν ὅπως θέλουν, κι' ἄς κάνω ἐγώ τή δουλειά μου, ἄς συμφέρομαι καί ἄς γυρεύω τά δικά μου. Κι' ἄς μένω ὅτι θέλουν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι γιά μένα. Δέν εἶναι πρέπει ποτέ νά μέ πειράξη τό τί θά πούν. Τί μπορεί νά πούν; Πώς εἶμαι ἄγιος, ἤ ἅγιος διονύσιος, ἤ φιλάργυρος, ἤ πλαστός, ἤ κακός, ἤ ἠλίθιος, ἤ βλάκας, ἤ φιλόνεικος, ἤ φρόνιμος, ἤ ἀνέλεος, ἤ πρωτότυπος βλαμμένος στόν κόσμο, ἤ δειλός (timide); Αὐτά θά πούν; Καί δέν

Δέν μπορώ νά κάμω τίποτε ἄλλο, παρά νά τραγουδήσω, πάντα, πάντα, χωρίς τελειωμό, (νά γυρεύω, νά δοκιμάζω, νά πέφτω κι' νά ξαναπετάγομαι κι' πάλι νά πέφτω, καί νά γυρεύω, νά δοκιμάζω, νά μαγιοπαγιάζομαι νά βασανίζομαι). — Έφτο μου, δυστυχισμένο μου τέλος· αὐτό πού εἶμαι.

Μαρτίου 14. Ἐδώ μέ πειράζει πού βλέπω, ἀκούω καί νοιώθω ἀνθρώπους πού συμφέρονται πώς νά διασκεδάσουν, νά φάνε, νά πούν, νά κοιμηθούν, νά ταμιάσουν, νά μιλήσουν κι' νά ἐρωτευθούν, νά ἰδούν κι' νά ἀκούσουν κι' νά πάρουν, καί γυρεύουν τέτοια πράγματα μονάχα, καί μιλοῦν γιά τέτοια πράγματα μονάχα. Κ' ἐγώ πρέπει νά τούς βλέπω καί νά τούς ἀκούω αὐτούς τούς ἀνθρώπους. — Πρέπει, ἐπειδή ἔχω τέτοια „θέση στήν κοινωνία". — Ἀλλά δέν εἶν καί ἀπαραίτητο, ἀφοῦ δέν γυρεύω νά διορθώσω αὐτούς τούς ἀνθρώπους 2.) οὔτε νά μίλησω καί αὐτούς (νά διορθώνω δηλαδή καί αὐτούς, νόμιζωνα μέ τήν ἐπιδυμία τους). — Ἄς τούς ἀφήσω νά κάμουν κι' νά εἶν ὅπως θέλουν, κι' ἄς κάνω ἐγώ τή δουλειά μου, ἄς συμφέρομαι καί ἄς γυρεύω τά δικά μου. Κι' ἄς μένω ὅτι θέλουν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι γιά μένα. Δέν εἶναι πρέπει ποτέ νά μέ πειράξη τό τί θά πούν. Τί μπορεί νά πούν; Πώς εἶμαι ἄγιος, ἤ ἅγιος διονύσιος, ἤ φιλάργυρος, ἤ πλαστός, ἤ κακός, ἤ ἠλίθιος, ἤ βλάκας, ἤ φιλόνεικος, ἤ φρόνιμος, ἤ ἀνέλεος, ἤ πρωτότυπος βλαμμένος στόν κόσμο, ἤ δειλός (timide); Αὐτά θά πούν; Καί δέν

σάν νά πούν και αὐτά μ' τρίς χειρότερα μ' χίλιες φορές περισσότερα; Ἐγώ δέν μπόρεσα νά εἶμαι σάν αὐτούς, οὔτε τό θέλω, οὔτε θέλω νά πάω στούς ἰδούς μοναχός. Γιατί νά μή θέλω νά τούς μοιάζω μ' ὅλους νά θέλω νά μή νομίζουν μ' νά μή μέν πῶς δέν τούς μοιάζω; Γιά νά εἶμαι ἥσυχος ἀπ' αὐτούς; Γιά νά εἶμαι ἥσυχος, πρέπει νά μή μή μέν τί μέν ἤ τί νομίζουν μαζί μου. Αὐτή τήν ἀδυναμία μου πρέπει νά τή νικήσω, γιατί, μιά νά μή νομίζουν μ' νά μή μέν τούς θέλω, ἀναγκάζομαι νά κάνω πράγματα πού δέν μ' εὐχαριστοῦν, σάν νά μ' εὐχαριστοῦσαν (π.χ. περπατῶ κάποτε στή μέχη), μ' ἔτσι βλάπτομαι, χάνοντας τόν καιρό μου σ' πράγματα πού καθόλου δέν μ' εὐχαριστοῦν, μ' τίποτε δέν προσθέτουν στήν ψυχή μου. Μόλις ἤμουν ἡλικία νά τούς κάνω σάν κ' ἐμένα ἤ 2.) νά μίλω ἐγώ σάν αὐτούς, θά εἶχα τό δικαίωμα νά μυρώνω τή συντροφιά τους μ' νά τούς βλέπω μ' νά τούς ἀκούω. Δέν ἔχω τό δικαίωμα νά βλάπτω τήν ψυχή μου.

Τήν κατάστασή μου αὐτήν, τήν τωρινή, στήν Ἀλεξάνδρεια, τήν εἶχα ἄλλοτε στήν Ἀθήνας, ἀλλά πρό πολλῶν χρόνων (4 ἤ 5 χρόνων). Τί ἔπρεπε ἀνάγκη νά τήν ξαναπεράσω πάλι; Ὄχι, ἐλπίζω πιστεύω! Θά ἦταν καιρός χαμένος καί θά μ' ἐμπόδιζε ἀπό τό νά βρῶ τόν δικό μου τόπο, τή δική μου τή προσωπικότητα, τά δικά μου τά βιβλία τά ποιήματα, τή δική μου τή χαρά, τά δικά μου τά δημόσια, τή παραμονή μου,

τή ἰδιοσυγκρασία μου, τήν ψυχή μου, τή βολή μου.

Σέ κείνους πού μ' ρώτησαν (τούς ἀπόντες) γιά μένα καί μιά μιά εἶμαι διαφορετικός ἀπ' αὐτούς, δ' ἀπουσιάζομαι ἤ μέ ἀρρωστία (ὅπου φυσικό) ἤ μέ ψυχρότητα, ἤ μέ μέλια, ἀλλά, πρός Θεόν! χωρίς ταραχή, χωρίς ἀπελπισία χωρίς δυσαρέσκεια, χωρίς στενοχώρια. Δέν κάνω τίποτε κακό, ὅλας ὅπως εἶμαι. Οὔτε ὑπάρχει τίποτε κακό στόν κόσμο. (Κύπρα μ' 15 Μαρτίου)

Μαρτίου 15. Ἤδη εἶδα δωρακισμένος. Τίς πρώτες μέρες ἤμουν δυνατός καί δέν ἐχώνομαν στή βολή τῶν εἰδῶν ἐμένων μιά νά τά ἴδω, μ' δέν μ' πείραξε ποιός ἤ βολή τους. Ἀπορούσα μάλιστα πῶς ἤμουν τόσο ἥσυχος καί δυνατός, ἐνῶ συνήθως ὅταν ἀλλάζω τόπο διαμονῆς ταράζομαι καί μένομαι ἀμώριστος, ἄρρωστος ὀχτώ. Ἡ ἀρρώστια ὅμως ἦλθε ἀργότερα. Ἀφοῦ ἔμεινα μέρες μέρες, μ' εἰκόνισαν οἱ Ἀλεξανδρινοί καί ἔπεσα κάτω ἄρρωστος. Τώρα ἔχει καιρός νά τούς ἀφήσω καί νά κοιτάξω τή δουλειά μου. Τούς μελέτησα ἀρκετά, εἶδα τά διάφορα καταστατά τους καί μένων ἐκεῖνοι, ὅπως ἐγώ μένω ἐγώ. Adio σας, χαίρετε!

Μαρτίου 17. Δέν πρέπει νά ἀπογοητεύομαι πού ἀναγκάζομαι νά κάνω τοῦτο ἤ ἐκεῖνο. Ὅταν ἀπογοητεύομαι εἶμαι χαμένος, τίποτε δέ σκέπτομαι σκέψεις μ' χάνω καιρό. Ὅ,τι κεφάλι κάνω δέν θά πάθω τίποτε. [Κύπρα Αὐγ. 23, 1903]

Μαρτίου 19. Τίποτε δέν εἶδε τόσο γλυκό καί βαθύ καί ἀπογοητευτικό ὅπως ὁ πόθος ἀλλοκοτεμένος μ' τά εἰδύλλια. Καί ὁ πόθος αὐτός γίνεται ἤ

δυνατώτερη, ή μεγαλύτερη, ή βαθύτερη, ή πιό ἀναστοχαστική καί συνταρακτική χαρά ὅταν φαντάζω ἡ φανταστοῦν τό κορίτσι πού δυστυχῶ καί πόθησα. Ἔνα κορίτσι πού ἀγάπησα μή ἔχοντας ἐγώ μαυρά, τό δυστύχησε καί τό πόθησα· καί ὅταν γύρισε πίσω γιά τρεῖς-τέσσερις μέρες ἡ χαρά μου ἦταν τόσο φανερή, τόσο παραμυθένια, τόσο βαθειά καί δυνατή πού φτάνει μέ τό ἀποτελεσματικό δύναμις. Καί ἀρκετόν καιρό ἔπειτα, ὅταν θυμόμουν τό πρωτοτυπικό πόθο μέ τήν ἐνδύμησι, μή τήν χαρά τῶν τρεῖς-τέσσερων ἡμερῶν, φανατίζομαι πάλι τή βαθειά ἐκείνη χαρά. Τό Μοναστήρι πού τό ἀγάπησα, ἐκεῖ καί κεῖνο τό κορίτσι, ἀλαγκάθιασα νά τ' ἀγκίσω καί νά φύγω, καί ὕστερα τό πόθησα μή τό θυμόμουν τόσο, μή τόσο φοβούμουν πώς δέν θά τό φανταστῶ σιά, πού ὅταν τό φανταστῶ παράχθηκα ὡς τίς τρίχες τῶν μαλλιῶν μου, ὡς νά μικρότερα μυαλιά τῶν τεκνῶν μου, ὡς νά τύχει, ἀπό τήν ἄγραστη χαρά μου, μή ἤθελα νά φύγω ἀπό τόν πόνο τῆς χαρᾶς μου.

—

Νά μήν κοντάβω τρεῖς καί τόσο πολύ τόν σύγχρονο πολιτισμό μή τούς ἀνθρώπους τούς τωρινούς, τό βρίσκω πολύ δίκαιον μή τόν πολύ. Τελευταῖα ὅμως, διαβάζοντας τόν Nietzsche, χάθηκα κάπα πολύ στόν βιασμό μή τό ἰσοπέδωμα καί τόν βαρεμό τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ. Κάθε πολιτισμός ἔχει μή τό ἰσοπέδωμά του μή τόν κοσμοπολιτισμό του καί τόν ἀνυπόφορο βαρεμό

του μή τήν μετριότητα πού φτάνει. Ἄς κοντάβω, ὅπως εἶπε μή ἡ συνείδησή μου, ἀποτάσσω ἀπ' ὅλα αὐτά. Ἄς πάω ἐκεῖνο πού τρέπει, ἐκεῖνο πού βγάζει ἐγώ, μή συμβιβάζοντας τόν ἑαυτό μου μέ τούς ἄλλους. Ἄς εἶμαι ἡ ἀς προσπαθῶ νά εἶμαι καλλίτερος ἀπό τόν ἑαυτό μου μή αὐτό ἀς εἶναι ὁ σκοπός μου. Ἄς ἀμύνω τούς σκέπτομαι μή ἀρέσεις νά κρίνουν μή ἐγκρίνουν μή παραβάλλουν καί παραμυθίζουν καί συμπαίνουν. Ἐγώ ἀς ἀποφασίζω μή ἀς δείχνω, καί ἀς διαλέγω μή ἀς μένω, καί ἀς φεύγω μή ἀς παραμένω. Καί ἀς κοντάβω πάντα ἄλλους καί ἀς εἶμαι πάντα ἄλλος ἀπό κεῖνον βρίσκομαι. [Κύπρο μή Μαρτίου 10].

Μαρτίου 21. Ξεραίνομαι καί σκέφτομαι μή σκέφτομαι. Πάω νά γράψω μή σταματῶ. Δέν μ' ἔρχεται νά διαβάσω. Πρέπει γιά νά σκεφτῶ καί δέν μπορῶ ἀπό δύο συλλογισμούς νά κάνω. Χάθηκαν ὅλα τά μέρια ἀπ' ὅλα τά πράγματα. Εἶμαι βέβαια σ' κάποια κρίσι πάλι. (crise de désenchantement). Τί ἄδειος πού εἶναι ὁ κόσμος, ἡ ἐγώ! Μέ πιάνει ἕνα εἶδος ἀκινησίας πού εἶναι παραμυθία.

Μαρτίου 23. Περπάτησα τ' ἀπόγεμα στό μῶλο ἐπάνω, καί πάω, στή δάμασσα κοντά, ἦταν δύο παιδιά δικαστῶν μή δικαστά χρόνων, καθισμένα. Τό ἕνα ἦταν μυρό· τό ἄλλο γόνατα καθισμένο καί κόντεψε τά ρόκα του μέ ἔχει πάνω μοῦσια, μή ἦταν παραπέτα τά ρόκα μή τόν δυό ὁρμῶν. Τό μυρό, ἦταν πρωσσόνα, σκεπασμένη μέρο. Καί αὐτό κόντεψε τό ρόκα του, μά ὅταν πρέπουν κεράσκε καί δέν τά κόντεψε πιά. Ἦταν πολύ κόμορφο, ἐξωπόκαιδο,

με ὡραιότατο κεφάλι και μικό πρόσωπο και μύτη, κι' τό σώμα του ήταν καθαρότατο και τρό εύμορφα σχηματισμένο, και κίτρινο χρώμα, φτηνίσιο. Σάν ἄθωνας ήταν, σ' ἀεάγυρο ἀρχαῖο. Πῶς ἔστεκαν τά σώματα οἱ Ἕλληνες κι' στῆ τούς μάτους ἡ καρδιά τους και' τοῦς παρίσταν τό δικαιωμό τους, ὄχι μέ χέρια και ποτήματα ἀλλά στό μάρμαρο ἑκάνω, τό σκεπτό κι' βλεπτό. Λοιπόνκα αὐτό τό ἀόρι ποῦ, μιά τήν καρδιά του, ἄρχισε τά τρέμκιτα, μοιάζνκα τοῦ δέν μπορούσε νά ἔχει βαρεμό δικό του και ὄχι ἄλλο ἄλλο, μιά νά μήν τρέπται ποῦ καθαρίζεται κοντά σέ δάσεα κι' τά τρόχα του τῆς ἀκάθαρτα. Αὐτό τρέπονταν περισσότερο, γιατί ἐπέρνε τῆς δέν τρέπαν ποῦ ἔχει τόσο ὡραῖο κεφάλι σημένο σ' τόσο τέλειο κορμί, οὔτε ποῦ τό κορμί αὐτό ἦταν γυμνό.

Μαρτίου 28. Γυναῖκα, σύ, ποῦ σ' εἶδα χθές και κάθισα κοντά σου κι' σέ ἄλλα ὅλη τήν ὥρα, πῶς τρεμπασταίρνεται ἡ δύναμί σου ποῦ εἶναι Ἕλληνίδα. Θύμωσε ἀπό κάποιον μαυρό καιρό σου σ' ἐπέρασα στήν Ἀθήνα ἔχας ἔλθει τότε κι' ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια και μικρός τότε σ' τόθελα σάν κάτι μεγαλύτερο ἀπό μένα και ἄξιαστο, σάν ἄγαλμα ποῦ ποτέ δέν θά μπορούσα νά σ' ἔχω, κι' σ' σκέφτο νά ἐγάλω τήν πνοή σου κι' νά σέ κάνω ἡ νά πεθάνω. Καί τώρα πάει σ' βρέκω και σ' κοιτῶ και ἄλλα νά μπορούσα νά σ' ἀγαπήσω και θά μπορούσα... μά δέν ἔχω καιρό. Ὑποχρεῶνκα πράγματα ποῦ πρέπει νά τά πραγματώσω τώρα. Δέν ἔχω καιρό και

Πιν. Δέ)τα

βέβαια πόσος καιρός θά πέρασε ἔτσι σά χαμένα μιά νά σ' ἔχω, ἢ μιά νά μ' ἀρνηθῆς και τότε τί πόνος, τί πόνος φρικτός και πόθος ἀνυπόφορος. Φοβοῦμαι τόν πόνο; Φοβοῦμαι τόν πόθο και τήν ἀρρώστια τή μεγάλη, τή θέρμη τή φαρμακερή τήν ἀνυπόφορη, μέ τή σωματική της δίψα θέρμη; Φοβοῦμαι τόν καιρό ποῦ θά μέ πάρει ὁ ἔρωτας και τόν χυπνοῦμε κάποιον τόν καιρό, γιατί καιρός θά βρεθεῖ κι' μιά τόν κόσμο μιά νά τή νικήσω, καιρός πάρα πολύς μιά νά ἐλευθερωθῶ ἀπό τή φοβερή ἀρρώστια ἔτσια. Κι' ὅμως κι' τώρα ποιός ποῦ δέν τήν ἔχω τή γυναῖκα ποῦ εἶναι και παιδικός μου πόθος και τρελός και πόθος μιά μιά Ἕλληνίδα. Καί εἶναι Ἕλληνίδα ἀφοῦ κατάγεται ἀπό τά νησιόπουλα νησιά τῆς Ἴστρας θάλασσας και ἀπό μικρός χωρίς και τή βρέσι, διάφορες φορές, τήν ἔδια, τή μεγάλη τήν ἀξέχαστη, τό ἄγαλμα τ' ἀπόλυτο ἐπειδή δέν μπορῶ νά τή φιλήσω θέλω και δέν μπορῶ γιατί χρειάζεται κόπος τρομερός και καιρός, πάρα πολύς ν' ἀφήσω τήν ψυχή μου νά παδαίνεται. Ὁ πόθος θά πεθάνει πάει κάμμια μέρα, μά θ' ἀφήσει ἀφήσει μέσα μου ἄλλο ἕνα φαρμάκι ἀόβυστο, τή γνῶση τοῦ Ἀνθρώπου, πάει καί πάει.

Θέλουν νά μή φορτώσουν μιά γυναῖκα ἄρνηση, ποῦ δέν τήν εἶδα οὔτε τήν πόθησα. Καί μέ τή δίνουν, μέ τή χαρίζουν μέ τά ἑκατομμύρια τους. Καί δέ νοιώθουν, οἱ ἀνόητοι, πῶς τί νά τήν κάμω αὐτή τή γυναῖκα ποῦ τήν ἔχω χάρισμα, ἀφοῦ δέν ἐκοπάσω, δέ σιωπώθηκα νά τήν ἀπόκτω

Ἀς μή σου „δέ δά τήν πάρῃς ποτέ σου „ καί ἴσως τότε τήν πολύτιμο, καί ἴσως τήν πάρω τότε, ἴσως.

—

Ἔχασα τή τό νά μάθω πῶς· α ἄς μή χάνω τήν ὥρα μου τό κρίσις, πάρον τό κρίσις καί τό ἰδέες τό γά μόρια τῶν ἄτομα, ἀλλ ἄς κάνω ὅ,τι καλύτερα πράγματα· ἄς μήν ἀξίω νά πρωΐ σιγμή χωρίς νά κάνω κάτι, καί ἄλλο καί ἄλλο καί ἀκόμη ἄλλο. Ἐκεῖνα σου κάνω τίποτ πιό ἀμιδιά ἀπό κείνα σου σκέπτομαι ». Σ' αὐτό τό σημεῖο ἔχασα. Τό φυσικό μου ὅμως εἶναι νά μάθω· ἡ τό χαρακτήρα μου τό ἰδέες μου εἶναι ἀμιδιώτερα ἀπό κάθε ἄλλο πρᾶγμα στόν κόσμο, καί ἄς μήν κάνω τίποτε, ἀφοῦ τό τρόπος εἶναι ἄτομες καί τίποτε δέν ἀλλάζει τόν κόσμο νά τό κάνω. „

Καί ἔχασα αὐτόν σου εἶπα, ἐπειδή σκέφθηκα πῶς κάτι μπορεῖ νά βγῇ ἀπό τήν πράξη μου, κακία μαρμαρωτάρι, σταράδι ἢ μουμούδι.

Μαρτίου 29. Μέ τό σκέφτομαι δέ μαστρεύτηκα τό σκέφτομαι, μέ τό μετάνοια δέ μαστρεύτηκα αὐτό διορθώνεται τό πράξη. Μέ τήν πράξη, τήν αἰώνια καλύτερα πράξη, σκοπάρει τό ἀκίνητα, τό πρώτη σκέψη, τό κακοστομαχία τῆς σκέψης τό ἀχώνευτη σκέψη, ἐκεῖνα σου δέ μετανόησα ἐδῶ ἀ- καί ἀδιάκοπα τά μυαλό μου τήν μαλαμαστρο. Ἡ πράξη πολέμησε σταμπᾶ τό μαλαμαστέμα (δέ τό τόσο πρωτοτά) τῆς σκέψης. Ἀν εἶχα καλύτερες σκέψεις, μάλιστα, ἀν εἶχα δυνατές σκέψεις καί ἡρωϊκές καί πολεμές καί τρομερές χρωμες, μάλιστα! Τότε δέ δά εἶχα ἀνάγκη τίποτε ἄλλο. Ἀλλά ἐτοί σου εἶναι δέν θέλω πράξη, μά τό μή χαθῶ ὁλότελα σό πέλαγο τῶν μαλαμαστεμάτων. (impulse of conversation ?) Ἐξαιτίας τῶν τίποτό μου, μοῦ εἶναι ἄρρωστος. — [Δέν καί τό χθεσινό.]

Μαρτίου 30 (2 τό πρωί). Ποτέ ἴσως καί κανείς δέν ὑπέφερα τόσο ὅσο ὑποφέρω τώρα. Ὁ Χριστός δέν ἔπαθε περισσότερο ὅταν βρίσκεται στό Ἱερουσαλήμ. Τέτοια εἶναι ἡ συνοχή μου, αἰσθάνομαι! Ὅλοι ὅσοι εἶναι γύρω μου εἶναι ὁλότελα διαφορετικοί καί τίποτε δέ κατάλαβαν ὅσα τώρα σέ ἀκούω τώρα. Δέν τούς μιλῶ καί δέ μ' ἀκούνε. Τούς μιλῶ καί δέ μ' ἀκούνε. Εἶμαι τρελός, βέβαια. Καί κατάλαβε πῶς καί οἱ γονεῖς μου δέ μ' ἀκούνε. Τούς ἔγραφα πῶς δέ δά μείνω τώρα ἡ αὐτοί οὔτε μοῦ ἀπαντοῦν, ἡ μ' γράφανε μιά πράγματα ἀδιάφορα, καί ἀπαιτοῦν- ποτέ μοῦ μίλησε τί ἀπό μία. Καί δέν ἔχω χρήματα καί μ' ἀρέσει ὅσα δίνουν οἱ παιδάδρομοι μικράδρομοι, ἐπιστολοκόμοι ἡ μικροκομίστες τῆς Ἀλεξανδρείας

—

Ὅλα εἶναι τόσο ἥσυχα καί ἄπιαστα γύρω τους. Ἡ φωνή τους δέν ἔχει νά ταραχθῇ ἀπό τίποτε παρά ἀπό τά ἀκουστικά τῶν χρηματιστηρίων, ἡ τίποτε τίποτε ἄλλο. Τό ἄν ἐμένα ταράζομαι καί εἶμαι φοβερά ταραγμένος ἀπό ὅλα τά πράγματα, δέν ἤταν μέ αὐτούς ἀκόμα τόσο, μέ αὐτό ἡ δέν τούς τό μίλησε, μοῦ δά ἤταν σάν νά τούς ἔλεγα πῶς εἶμαι τρελός.

καρρια' ζορα' μιγω και' ακούνε και' γαίνονται κάτι τα' κοιλάδια. Κ' ίσ-
τια βγάτε πού όλοι τους είτε από κείνο που γνωρίζουν - α δε' δα' πάτε
στ' δίαυρο αποψε ;, κ' α παίξουμε καλά σύντ,. Και' τι ντροπή, τι'
ντροπή μια' μέρα που δε' μπορώ να' παίξω, τι' ντροπή που τους μόνο
τους δε' παίζω! Τι ντροπή που τους έχω μεγάλους, αυτούς, που τους έχω
πα' τραύματα που δε' μπόρεσαν να' τους σβύσουν τη' αδικοφορία τους
~~τώρα~~ αρκετά ώστε να' μη' τους ίδη κ' διαβάσω να' παίξουν „σύντ" να'
μη' τους ίδη κ' χαμογελασικά τράβαν στ' πόρα α ἄε δα' πάμε
στ' δίαυρο αποψε „! Τι ντροπή στ' μέρα που δε' μπόρεσα να' τους πα-
ράρω! Ίσως ο τρεμμός!

—

Και' δε' έχω κουράγια, και' δε' μπορώ να' γράψω, τη' δε' μπορώ' να'
διαβάσω, και' κάτι τόσο ντροπό να' γκαλάω ἄμμια ἄμμια, να' γκαλάω
σαν τα' μικρά παιδιά που δε' ξέρουν μαγιά' μια' να' σώσ τον πόνο
τους, και' τόσ γκαλάει, σκούζουν (και' μ' αυτό τα' μάτια μου μωρά)
Κ' ίσ' δα' σκούζω μαζί' είμαι μωρός, είμαι τρεμμός.

—

Γιατί, μάμα τι', είναι' όλοι ο κόσμος είτε τόσο κόκκινος τη' αλάραχη,
ίσ' να' είμαι τόσο παραμμένος τη' αλάκοχος, τόσο φρικτά παραμμένος
τη' αλάκοχος; (Je suis un ver rongeur qui se ronge).
Γιατί ίσ' τρεμμός και' κείνοι τόσ φρόνιμοι —

Τρόπος τ' απόμονα. (Ξ' άμμον τόνο) Ά! είμαι φρόνιμος, κ' τρεμμός δε' χρησι-
μεύει, αφού δε' μ' έρχεται να' μισήσω τον πατέρα μου τη' τη μητέρα.
Αυτοί δικαιούν: πώς έχω χρέη απέναντί τους, γιατί δε' τους φιλάει κ' αγάπη
μου. Γιατί να' τους μισήσω; Χρήματα δε' δα' τους βγάλω πια'. Άν φύγω στ'
Μακεδονία και' μόνο' έτσι πάω, δα' βρω καρρεκλάν άμμα δουλειά που να' μη'
χρειάζεται πολλά ~~χρό~~ έξοδα κ' βιού μου. Θα' μείνω τον οικοφρεμένο μου εκεί-
νου δικοδοτικό. Και αυτό μπορεί να' μισήσω τους δικούς μου. Μα' τι' να' μίσω;
Σ' αυτό δε' δα' γελάω ίσ'. Αμμά μήπως και' τώρα γελάω; Όχι, αμμά δε' κοιά-
δω μαζί και' σε' τι'. Βαίω μαζί δε' κοιάδω τη' βιή μου όπως τη' γκαλάει-
εκείνος, γελάω γιατί δε' παίρνω εκείνη που έχει δυόμισι εκατομμύρια
και' με' βάλει μια' άλδρα, και' τ' δίδει ο πατέρας μου τη' κ' μητέρα.
Φταίω γιατί δε' είμαι ο „σοβαρός", μόνο τρεμμός, και' σκέπτομαι αμμοιώτικα,
τη' κάνω αμμόκοτους συμμορίτρους που δε' τους εγκρίνουν τόσ τους κοιάδουν
εκείνοι. Φταίω γιατί είμαι παιδί τους και' δε' είμαι σάν αυτούς είναι
-έτρεμε, κατά' τάν ίδεα τους, να' είμαι. Mea culpa! Δικό μου είναι τ' κρίμα!
Mea culpa! Αμμά τι' νά' κάμω μια' νά' τ' κοιάσω; Πόσο, αφού χωρίς νά'
τ' κοιάδω, για' νά' μη' τους μισήσω, κάμω σχεδόν πάντα εκείνο που
κοιάνουν φρόνιμοι, και' ποτ' δείχνουν εκείνοι. Αμμ' αυτό δε' είναι δυνατά; Όχι,
είναι μόνο αδυναμία. Δε' αρίβω να' μισήσω τους δικούς μου αφού δε'
έχω αρκετή δύναμι για' νά' κάμω μια' βιή δική μου. — Και' τρόμαρα ίσ',

ἀδιάκοπα, καὶ οὔτε τοῦτο κάτω οὔτε ἐκεῖνο, καὶ χάνομαι σ' βαθιαμαστήματα, καὶ γίνομαι ἀκίνητος, καὶ παράξενος καὶ βρός καὶ ἄγονος, σὰν τὴν Πετρωμένη Ἀραβία, καὶ ἄμμο μεγάλος σὰν τὴ Σαχάρα.

Ἀπριλίου 1. Τὴ νύχτα χθὲς περπατοῦσα σ' ἕνα δρόμο μὲ δεντροστοιχία κι μιὰ στιγμὴ μισόκλεισα ὄμα καὶ ἤταν τόσο δροσερός ὁ κόσμος καὶ ἡ χώρα, ἡ καημένη, μὲ τύλιγε στὴν ἀγκαλιά της καὶ μὲ χάϊδευε τ' ἀεράκι καὶ χαμογελοῦσε τὸ φεγγάρι. Κ' ἔνιωθα, φυσικά, γιατί νὰ μὴν εἶναι ἔτσι πάντα (ἀρκετὰ βιχτοριάνος γιὰ νὰ μισοκλείνω, καὶ μ' ἀρκετὰ καλὸ σοναχὶ μιὰ νὰ χωνεύω τὶς σκέψεις μου καὶ νὰ σβήνω θρίζοντάς με); γιατί νὰ μὴν εἶναι πάντα στὴ συνουσία μὲ τὴ χώρα; καὶ τίποτε ἄλλο.

Φοβόμαν μὴν τὴ χαλάσω τὴ χώρα, ἐρρίβοντάς την, μ' αὐτὸ δίδε προσπάθω νὰ τὴν ἐρρίβω. Ἤθελα ὅμως νὰ ἄρουν τόνο καθαρό, τόνο ἀγνό, πού νὰ μπορεῖνα, σὰν τοὺς πρώτους Ἕλληνες, νὰ τῆς ἔκανα μύθους πού νὰ μὴν τὴν ἐρρίβουν καλοσύνεια, μύθους γιατοὺς καὶ ἐλαφρούς σὰν ἀμαχητές, ἐλαφρούς σὰν τὸ ἀεράκι πού φυσᾷ τὸ δειλινὸ καὶ τὴν σὰν νὰ παιδεύεται, σὰν νὰ ἐκπνεῖ, σὰν νὰ δύεται.

Ἀπριλίου 2. Μ' ἀρέσουν οἱ σπάνιοι ἄνθρωποι, οἱ ἐξαιρετοι ἐκεῖνοι πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς ὁρίσῃ, νὰ πῇ τί εἶναι, — ἐκεῖνοι πού δοκιμάζουν καὶ ὅλο δοκιμάζουν καὶ τίποτε δὲν τὸ τελειώνουν, μιὰ τίποτε πού ἕνα ἀνθρώπινο καὶ τελειωμένο δὲν ἀξίζει, — ἐκεῖνοι πού βρίσκονται, χωρὶς νὰ βίρῃς σύ, ὁ θεατής, νὰ πῇς τί εἶναι, νὰ τοὺς καταλάβῃς, — ἐκεῖνοι πού δὲν μπορεῖς νὰ τοὺς πῇς «Οἰκονομολόγος, Ξυλογραφός, Ποιητής, Γραμματικός, Ὑπάλληλος, Βιολιστής, Νομικός, Ἰατρός, Φυσικομαθηματικός, Δάσκαλος, Καθηγητής, Φιλόσοφος, Ἐπιστολογράφος, Ἔμπορος, Κάτοικος, Μπακάλης, Γεωργός, Ἐπιχειρηματίας, Ζωγράφος, Γλύπτης, Ἀγαλματοποιός, Ἱερωμένος, Μοναχός, Παπᾶς ἢ Πατριάρχης, Ἀκαμάτης ἢ Καραγιός, Ἡγεμόνας ἢ Πρακτικός, Κοιμισμένος ἢ Ἀκοίμητος, Πολιτικός ἢ Διπλωμάτης ἢ Ἡδιώτης, Πεζογράφος ἢ Ζωγραφός, Ἀπρόσκοπος ἢ Προσκυνικός, Κουραστικός ἢ Ἀκούραστος, Μέλισσα, Ἀράχνη, Μυρμήγκι ἢ Ἐκκλησάκι, Λύκος ἢ Ἀρνίον ἢ Ἐκύλος, ἢ Ζῶον Κατοικίδιον ἢ Λιονταρί, ἢ Πουλί καὶ Πετεινός». —

Ἀπριλίου 3. Πόσα, θεέ μου, προβλήματα μ' ἀνίγματα γίνει τὸ ἱστορικὸ αὐτό ὅτι ὁ Μολιέρος σὰν μαμμίζουνά του διάβαζε πρῶτα πρῶτα, πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλον, τὰ ἔργα του, μιὰ νὰ δῇ ἂν τὴν ἀρέσουν, ἂν μπορῇ ἡ μάνα ἀτάραχη. Οἱ ἀπογοητεύσεις μ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἐκεῖνοι αὐτοὶ ἀπογοητεύουν, ἂν δοκιμάζῃς τὴ μαμμίζουνα ἐκείνη, τὴν τριστέλεχη, τοῦ πρώτη ἄκουσε, καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ποιητῆ, τὴς κωμῳδίας τοῦ Μολιέρου. Τὸ πρόβλημα κάθε ἀπογοητείας κι κάθε ἐπιτυχίας, τὴ μαμμίζουνα ἔχει κρυφὸ μιὰ νὰ βρεθῇ ἡ μάνα. Ἡ μαμμίζουνα εἶναι ἡ Γυναῖκα ἐκείνη ἡ Κοινή πού θὰ σὲ ἀλυφάνῃ, ὦ Φιλόδοξε πού τοῦ ἀνθρώπινης ἐπιτυχίας καὶ ὅπου κάθε κάτι δὲν μπορεῖς νὰ τὸ κάνῃς χωρὶς νὰ ἔχῃς σκοπὸ τὴν ἐπιτυχία αὐτή. Ἴσως, ὦ μικρομιλόδοξε, ἂν ἤσουν ἀμιλιὰ μεγαλύτερο ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους, ἀπὸ τοὺς Ρωσσοὺς,

δι' δα' τίχες τούτο τόν σκοτό, ή και' καμία δέν δα' τίχες σκοτό, κάνοντας ότι και' άς κάνης, και' τότε ή Μαριόννα, δίμαστε και' μή, δα' σ' προσκυνούν. Αλλά τό κα' έχης πάντα σκοτό, σύ ώ Φιλόδοξε, βαρρείο μπροστά σου τα χαρόμια, τα' δάκρυα, τα' μίσια, τα' χειροκροτήματα τής Μαριόννας ίσα δείχνει. κι' δέν κάνει τίποτα. Ας χειροκροτούν ή Μαριόννα, αλλά χωρίς να τό έχω μετανοιώσει πολύ, και' ας χαμογελούν, ή ας δακρύσουν, και' ας μιλούν. Μα' και' ας περιμένουν ή Μαριόννα, ας μείν τό σκοτό, και' αυτό, τίποτ. Ω Μαριόννα' μου, βίνη, σταίνα, δυροκόπα και' γλυκούτσ, μή μ' κάνης, και' μένε μ' τής φούστες σου, μή μ' κάνης και' βγείνω ο Δαχτής μου μ' τα' μυκα' μόρια που μ' τιτράβης. Ζώντ και' έσο ευχαριστημένη, εύ τυχισμένη - άς μπορεί - μα' μή κοιμήσης πού μ' έχεις μπεμπέο στα' μάτια σου, γιατί τα' μάτια σου μια' μέα τέν διαμορφία από τή σκέψη που μ' τί-μούνε. Ζώντ, αφού τέν, φεύ, αναγκη τα' ύπαρχης, μα' μή μ' σκοτίβης!
[Μήπως τα' μάθω τάχα αυτά τίποτα ίδια ίδια κάποτε έρχεται και' μ' σκοτίβει; - Ναί, αύριο, δέν τό βγάνεις από τα' μυαλό σου;].
Ήμουν χθές με δυό νέους σ' γυναίκες παρεμένος, πόρνες. Και' ό ένας από αυτούς έμμε τάχα αστεία, όπου ή πόρνες μιλούσαν μακαρδιστίκες, κι' μό τόν από αυτόν τόν τόπο περιοσα' άνοστο και' μυκαλάμασο. Θε' μου, πώς τα' μιλάω μα' τά ~~πόρνες~~ ίδια πράματα που μιλούν οι' πόρνες;
Αυτή τέν ή χθεσινή συγκοριδή μου. - Τή νύχτα, στέν αύτοιά που μ' βασανίζει

άρρωστο, από κακοστομαχιά, αναλάμψα μια' πρώτη φορά' τή Μαριόννα του Μολιέρου. Πρίν τήν τέχα ακούσει, τήν τέχα καταλάβει μ' τό μόλιό μου, αλλά πότε φρίν δέν τήν τέχα νοιώσει τόσο αγνότητα, τόσο αθωότητα και' τόσο πρακτική, όσο τή νύχτα αυτή.
Θε' μου, σ' ευχαριστώ που συχνά κάνεις και' παδαίνω τό στομάχι μου μια' τα' τέν βιστικό τό μυαλό μου. Σ' ευχαριστώ!
Πρωινή προσευχή σόν Ανύπαρκτο θεό ύστερα από νύχτα αγρυπνίας.

-

Ανέτειλε ο ήλιος μέσα στούς υγρούς ατμούς και' ήταν φρεσκότερος στή αναλαμπή του μέσα στό νάμι του παραθύρου. Πήρα στόν έρωτη που τέν στή λίμνη πλευρά του σπιτιού και' τέδα τή δάμασσα, και' άνοιξα τό παράθυρο ή βγήκα έξω και' μύρισα, μύρισα τόν πρωινό αέρα ή τή δάμασσα τήν άσπη τήν αρόμωση, τήν αγνή, τήν πρωινή. Τί ώμορφη χαρά!
Απριλίου 6. Πρέπει τα' πάγω τώρα, αμέσως, για' τα' αρχίσω μια' φορά' τό πάνω. Η δίμυνή μου θα' τέν τα' εξαπολυθούν ο αγών στή Μακεδονία τό τέρμα, και' αγρίως, φοβερός, καταστροφική.

- [Ύστερα από τήν Θρόσσεια].

Και' στόν ύπνο μου τέδα τή νύχτα σήμερα κι' τέχα μια' στιγμή αστρή ή μια' περικεφαλαία και' μαύρο μανδύα, και' έμμε στό σπαστόπεδο, φυγά' τέτ από χωριό μ' τό φίλο μου τό Μαλάμη τόν αρμπαστικό τη τυροβόλο κον. Και' τέδα τα' ίδια τής Αττικής, τόν μπόλο ή τήν Πυλίμη,

Κατά τί μ' μιλούν αλλιώτικα μ' τα' τέτοια νύχτα. Όμως όμως μ' ~~πόρνες~~ ήταν μπαδιάρ, κακός, ~~[illegible]~~

μαυρά, σάν νά ήταν πένθιμος, μ' ή Πανώγη φαίνονταν φωτότερη
και ήταν σίγουρα ξαφνικά γύρω τους, και ~~στο~~ μεσοδιαστήμη. Και πολλά
άγγελοι εικόνες μεγάλες που είχα δεί και άγγελοι, και ήρθαν σ' ένα βουνόπλαγο χωριό
που πιάνει μία πολύ πλατιά πόλη. Από κει πήγαιναν κι έβγαιναν οι
αθανατικοί τι γίνονταν εκεί. Και ήταν βαθιά μ' μαγκάδια εφάτνα
ξεφαντώνα σάν κάρβουνο μαυρά εία δεξιόχρωμα τριαντάφυλλο· μέσα μ' ένα ένα κι' βαθύ ο ήλιος.
μαυρά. Και ήταν ένας δρόμος που πρωνόν αίφνιδα σαν μαγκάνα
και ο δρόμος αυτός ήταν κόσμος μ' αμάθεια μεγάλος. Και από τ' άλλο
μέρος ήρχαντα κάρα με στρατιώτες μ' πράγματα στρατιωτικά.
Κ' εγώ γύρευα να βρώ ένα μέρος μα' νά κοιμηθώ μ' πρωτάνωνα εκείνη
κάτω μέσα στό χωριό, και τα' παπούτσια μου χάλασαν, μ' δεν είχα
χρήματα για' ν' αγοράσω άλλα. Και όλες έτρεχε ν' αγοράσω μα' ν' ακο-
λουθάω τους άλλους στή μεγάλη εκστρατεία και' έτρεχε νά' ν' αγοράσω τώρα
για' νά' τα' σιμιθίσω τα' πόδια μου μ' μέν πηγαίνοντας στό δρόμο. Κι'
δεν είχα χρήματα. Και' πάνω μα' τήν αλυπόφορη αυτή καταίσια του στρατο-
τόδου μ' μα' τόν άλλα που δα' τόν αρχίζαμε. Και' πάνω τόσο, που έσκυψα
σ' ένα τάμμα εκείνο μ' έβαλα τό κεφάλι μου εκείνο στα' χέρια μου μ' άρχισα
να' κλαίω μα' τό κλάμα δεν έβγαινε από τα' σπίθια μου, και τόση ακόμα
περισσότερο πόνεσα νά' κλάψω και έβγαιναν όχι δάκρυα μόνο φωτιά σάν
παράπονο δυνατό εκείνο τόσον που δεν μπόρεσαν, τόσο δυνατός ήταν, πόσο
όλα τα κορμιά μου πόσο ηδικός που ήταν πόσο φωτικός.

—

Πρώτα πρώτα, μόλις έφυγα από τήν Ανατολή πάλι στή Μακεδονία
και μ' πήγανε βαρειά η χώρα αυτή. Και' τώρα καλά δεν μπορεί νά'
μ' ιατρέψη. Είναι σάν τό βαρκάδι πού τό πήγανε στήν καρδιά.

« Δα' μου κάψη τήν καρδιά » [τό βαριαρνί].

Είναι σάν τήν καρδιά εκείνη που ο πρώτος άνδρας, άνδρας ήρωας μ'
δυνατός, τήν πήγαίνει στήν καρδιά.

« Δα' μου κάψη τήν καρδιά ».

Απρίλιος 7. Σήμερα έγραψα σ' μια' γίγη· ο Δι' μιαν γίγνος, μιαν ανθρώπους,
αλλά' μ' όλα τα' φαινόμενα του διορίου που πάει στό χέρι από τόσο που μιλά-
δηκα, πόσος πόνος; Τόσο πού' πάνω ίσως νά' μιαν μ' ανθρώπους, μ' μιαν
μόλις ίδω νά' γίνω ανθρώπος. Και' ύστερα πάει αμφιβάλλω και' γίνω· αράγε ο
ανθρώπος γίνεται η μόνος εύκολος; Μεγάλο πρόβλημα και' άλυτο για' μένα.
Μάλλον μ' γαίνεται πως ίσως όχι εύκολος και μόλις νά' βγαλθάρη τό
δρόμο του χρειάζεται, για' νά' του φανερώνεται τό μέρος που πηγαίνει, μ' τόσο
νά' πηγαίνη πάντα' πρός τό μέρος εκείνο. Μέ' υγιεινότητα αμηδικά' μ' αυτά' τήν
πρώτη' ενεργεία που πάει βγαίνει ».

Απρίλιος 11. Κόπιαζα κάτι εικόνες· Άγγελοι στήν Ινδία, στρατιώτες, ο Άγγε-
λος μέρη, και δεν είχα καρφιά' περίεργα νά' πάω νά' τα' ίδω αυτά'
τα' μέρη, ένα άλλοτε αν έβλεπα τήν ίδια τήν εικόνα δα' έχειαζα αρκετά
ένα κόσμο άρωτο που δα' μ' μάθει. Ώρα όμοι οι ανθρώποι μ' τα'
καφώματα' τους μ' φαίνονται δίχως μάτια, μ' δίχως μυαλό.

Η δύναμι όμως αυτή των ανδρώπων των να μπορεί να γεμαίνει κόσμους και τόν μαγεύουν, να τόν παράβουν κι' αν τόν αμπιστεύν, είν' ανεπιφόβιστος αξία δύναμι που κάνει τη βοή μας υποχρεωτική. Και' καλά βάζουμε χρυσαφένια ύφαια στα μάτια μόνο μπορούμε και' τα χρώματα των ύφαιν τ' αγγάζουμε κάθε μέρα μόνο και' έτσι παρουσιάζουμε από μέσα απ' όλα τών ίδιων τα χρώματα και' από μέσα απ' αυτά τα χρώματα βγάνουμε τόν νόημο. Χωρίς χρυσαφένια ύφαια δεν μπορεί να' ειμαστε. Όμως από τα χρυσαφένια ύφαια, νόημο δεν υπάρχει· ούτε ίδιοι, ίσως. Ίδιοι και' τα χρυσαφένια ύφαια ειμαστε εία. Δύο υπάρχαν ύφαια χωρίς χρώμα, ούτε μπορούμε να' υπάρξουμε χωρίς ύφαια. Και' γι' αυτό βρίσκονται και' γιγάντοι στον γύρο κόσμο τα' ύφαια υπάρχαν, μόνο γι' αυτά μικραίνν με' βεβαιότητα κι' μεγάλωνν κι' αν' πάν πως υπάρχαν. Όμα τα' άλλα είν' αβέβαια.

Απριλίου 12. Τώρα εμείς ή' εσύ ή' ο άλλος ειμαστε πολύ ίδιοι, και' μας αρέσει τ' άλλου· αλάφιστα τόν δρόμο κόσμο όπου δεν υπάρχαν δουλειές, εμπορικές επιχειρήσεις, πολιτικά κομμάτια και' μπροστάματα πέρα' τον νοημοσύνη άλλου πολιτισμού. Αλλά' δεν είν' ποιοι' όμα ο κόσμος. Ήταν αλλοιώτικος όμως ο καιρός τών πρώτων Ελλήνων· πρόσον αρχίσαν τα' μυθικά, πρόσον μυνθή και' ο Αιόλος ακόμη, ήταν είας καιρός που άλλος κόσμος από τόν δρόμο εκείνον κόσμο — σαν τώρα τόν μέρε κι' μαζί φαίνεται ποιητικός, — δεν υπάρχει και' οι άνδρωποι βγάζαν μόνο στό δρόμο τα, πολύ, λαλιά.

ωιο, παρθενικό δάσος μαζί με τη Φοίβη και' τόν Φοίβο και' με τόν Νάρκισσο και' τής Νύμφες, κι' με τής Ώρες και' τούς Ήρωες. Τότε όλοι ήταν ποιηταί, δημιουργούσαν μύθους, γιατί ήταν φτωχό τό μυαλό τους και' άδολο και' παρθενικό, αμόλυντο και' ακόμαστο. Δεν είχε μπρίσει ακόμη τής δυσκολίες, τής δυστυχίες, τα' μπροστάματα τής ζωής όμως, τον πολιτισμόν. Λίγο ίσως ήταν παιδιά' τότε οι άνδρωποι. Όμη τόν ύπαρξα κι' τόν νύχτα ήταν περιτριγυρισμένοι από' άγνωστα, ανεξήγητα πράγματα, τό φως, κι' τό σκοτάδι, τόν ίσκιο κι' τής αχτίδες, τό νερό που δίψη κι' ίσκιωσε και' κελάρισε τα' φύλλα τών δένδρων και' μουρμούρισαν, τόν άνεμο που βογγούσε κι' τραγούδησε τ' ανέμου τ' ανέμου από τα' φύλλα τών δένδρων, από τούς βράχους τών βουνών κι' τα' μαγκάδια, από τούς καταρακτές. Ο αχός τής λάμπας, κι' τών πουλιών ο αχός, κι' ο θόρυβος τής νύχτας, κι' μυστικές αχτίδες τον φεγγαρίου, κι' ανέμου, που χύνανταν και' διαμόνιαν υγρόταν και' έσταζαν από τα' πράγματα, ο ήλιος που έπινε τό νερό κι' βράσε τόν ουρανό κι' τόν πρασινάδα, τα' κρυφοφίλιματά τών φύλλων, τό καθρέφτισμα τών νερών, κι' μυρωδιές τον χώματος, κι' τής σκιάς τών φύλλων, κι' ευωδίες τών ανθών, κι' τα' χρώματά τους κι' τα' σχήματα, κι' κι' φυλλορροή κι' κι' ανθορροή, κι' τό φθινόπωρο, κι' κι' κρύα βροχή κι' τό χιόνι και' τό βογγητό τών βορριά και' κι' παγωνιά κι' κι' ανοιξη πάχνη, τον χειμώνα, κι' τό μυστήριο τον χιονιόν κι' τό φαντάσμα τής μής με' τό χορταρί κι' τό γρασίδι κι' τό φύσημα τών κυαρισιών κι' δεντρών και' κι' ευωδίες τής ανοιξης, και' τό γιοκύρι τον καλοκαιριόν κι' τό κιτρίνισμα τών χόρτων

μ' η πίστη τής δάσκαλας, όλα τι' άγγιξα μ' η πολλά και' αίσθήματα χαινόμενα, μυστήρια, μύθοι, όλα τα' παρατηρώ μαζί τέν καινούρια μ' δρόσερά (ταραδή τέμαι ακόμα).

—

Στήν εκκλησία ήμαν σήμερα τό δεύτερό και' άκουσα τροπάρια πολλά μα' τήν πόρνη μ' τήν αμαρτωλή γυναίκα και' τό τροπάρι τής Καστανής

„Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή . . . . .

τό δεύτερόν κρόσον τοίς ώσίν ηχήσασα, τω θείω εκρούβη „.

Και' η μουσική μ' έκανε εκστατικό και' ήμαν σάν τήν Ιωάννα d'Arc τήν κόρη τής Λορραίνης όταν άκουσε τής καμπάνες τής εκκλησίας τον χωριών της, και' είχε „ ses voix „. Είμαι „αγνός" κάποτε και' „παρδικός", μ' τήν αγνότητα ε'πρεπε πάντα να' αγίω να' μ' οδηγή μ' τήν εκστάση να' μ' δρίξη, μ' ό τρελλικός μου δρόμος πρέπει να' ήμουν δή από τήν εκστάση αυτή τής βυζαντινής μουσικής μ' τής ιστορίας όλης του πεφωτίου μου εξ ημισύρου, μ' τήν αγνότητα.

Ένας φίλος μου μ' έγραψε σήμερα (και' ίσως τα' γεγονότα τον αυτά μ' ενδιέφεραν) „ Ξέρετε, δέν βέρω, ο Υπόγυός μου έκαμε πάντα πολύ μεγάλη, ιδιαίτερη εντύπωση, θα' λέγατε, αλλά' δέν βέρω γιατί, τό ανανικόν μ' υπερήφανόν τον μ' κάνει πάντα να' ειδοποιούμαι εύκολα, άν και' δέν πιστεύω να' είναι αποκρυστικός τής Αρετής μύθος ερωτής και' υποθέτω ότι και' η Κύπρις μετέχει τής μαγείας σου. Και μ' αυτό είναι αναγκής αυτό τήν καταδρομή της. Ήξερες όμως κάτι τό αγνόν μ' υπερήφανον τον σ' ημπορεί προς τόν Υπόγυο „. — Δέν βέρω αν είμαι αγνός, είμαι όμως εκστατικός.—

—

Θα' ήθελα (να' μπορούσα) να' χύσω τό σώδος μου μ' να' μεγαλώσω. Μα' η μεγάλωσα δέν κάνει τίποτα, δέν χρειάζεται. Μεγάλωσα αρκετά είν η δυναμώσεις, η γνώσι, η ανδία μα' καρδιά' πράξη η' ιερό πάντα αθάνατα δικά μου. Αλλ' η δυναμώσεις αυτή μ' η ανδία αν μείναν μια' άρα αρχαίτερα, τί να' τής κάνω; δέν μ' χρησιμεύουν. Η ανδία μ' η δυναμώσεις δέν έπρεπε να' υπάρχουν, όσο και' να' είν αναγκαίο προς τήν κοσμική ηθική ίσκιο τον έκαμα. Αλλ' αφού δέν μπορεί να' μήν υπάρχη μέσα μου, ταλαίπωρο αν πρέπει όσο μπορεί πιό γρήγορα. Η μεγάλωσι δέν χρειάζεται. Τιμωρία είν η ανδία μ' δυναμώσεις. Για' να' πράσσω όλα πρέπει να' καταλίω να' κάνω άλλα πράγματα παρά μ' ανδιάβαν. Όχι πιά μ' τά πράγματα που θα' κάνω θα' συνιστάσι τής αμαρτίες μου, όχι πιά θα' θυσιάσω τα' αγαθά μου (μ' τής καινούριες πράξεις μου, μα' κάν πρόσκαιρη η' εύπρεπή τής σκέψεις μου σε' πράξεις μου πραγματικές που δέν βγήκαν όσο μ' τα' μεγαλοσώνω, όσο και' τα' χύσω τό σώδος μου, όσο και' τα' συντρίβω, όσο και' τα' κλάψω και' τα' μαθήσω τής τρίχες τον κεφαλιόν μου. Η μεγάλωσα τίποτα δέν διορθόνει.

—

Τριακόσιοι πόλεμο από' αυτόν τον μήνα μέσα μου αναμεταξύ τής φωνής μου τής εκστατικής που μ' φωνάζει προς τήν αποθέωσι, μ' τό θεσμάτος μου μ' τή' μεριόσιμα και' πεζότητα του γύρω κόσμου των ανθρώπων, δέν βέρω. [Κόσσα μ' {30 Ιουνίου και 10 Νοεμβρίου} 1904]. Μ' κρατώ από όλη τή μεριά, δεμένο, αναγκασμένο, σάν τα' σχοινιά τό καταρτί, η σχέσις μου μ' τά

τοὺς ἀνθρώπους· δὲν μ' ἔρχεται νὰ γυρίσω τὴ μητέρα μου [Κύπρο 26 Ἰουν. 1904].
« Respecte la volonté de ta mère et tout ira pour le mieux, mon cher fils ». Καὶ τὸ γράφει αὐτὴ τὸν γράμματο τὸν τελευταῖον τῆς μητέρας μου τὴν χρυσή, σὰ μαχαῖρι πυρωμένο, σὰν ἀμυνάδα βαρειὰ τῆς πικρίας μου τὴν παρηγορία. Εἶν μιὰ φράση τόσο μικρή μιὰ μέρα, μιὰ δὲν σύβαμαι τίποτα στὸν κόσμο καὶ ἡ μητέρα μου νομίζει πὼς μὲ κάνει ἐντύπωση δυνατὴ τὴ ὑπόμνηση (ὅπως αὐτὴ ἐννοεῖ τὴν ὑπόμνηση) μὲ τὶς ἄψυχες τὶς κρύες λέξεις. Ἂν ἀγαπῶ τὴν μητέρα καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν γυρίσω, αὐτὸς εἶν δικό μου καὶ ὄχι ὁ σεβασμός πρὸς τὴ θέληση τῆς μητέρας μου. Μ' ἔρχεται νὰ σκοτώνω μιὰ στιγμὴ Τί νὰ κάθομαι νὰ ἐκμηδενίζομαι; Εἶμαι ἀρκετὰ δυνατὸς τὴ ἀναισθησία; Ἂς ρίξω κάτω ὅλα καὶ ἂς τραβήξω ὅπου θέλω. Δὲν εἶμαι ἀρκετὰ δυνατός; Ἂς σκοτώνω, καὶ ἂς κάμω ἐκεῖνο ποὺ θέλει ἡ μητέρα μου. Τί χρειαζόμαστε ἐκμηδένισις; Αὐτὸς ὁ πόλεμος ὅλος εἶν ἑλληνικός.

Ἀπριλίου 13. Ἔτσι, ὅταν εἶμαι μόνος, καὶ δὲ σκέπτομαι μὲ τοὺς ἀγρότες τοῦ ἔθνους μου, δὲ βρίσκω τίποτε πὼς εἶν ἀνάγκη νὰ γίνω γιὰ τὸ ἔθνός μου. Χάνω κάθε ἐπιθυμία, κάθε μαχαίρα, κάθε σχέση, κάθε σκέψη ἐθνική, καὶ θέλω νὰ ἔλθω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁλόγυρα γιὰ νὰ μὴν τρίβομαι μαζί τους, γιατὶ δὲν ἀξίζει νὰ τρίβομαι ὅσο οἱ ἀνθρώποι δὲν εἶν ἀγράτες τοῦ ἔθνους μου.

—

Barrès : « à quoi pensait Marie ? Quel monde créa-t-elle

pour s'y réfugier contre la grossièreté de la vie ? » —
— Cela me plaît, car j'aime pouvoir créer quelque chose (un monde?) contre la vérité (la vie ?). — J'aime sentir la puissance que j'ai de créer.
— Nietzsche a dit de même : « Quel est le but, pis encore, l'origine de toute science ? Quoi ? l'esprit scientifique n'est-il peut-être qu'une crainte et une diversion en face du pessimisme ? un ingénieux expédient contre la vérité ? ».

—

— « Ἡ βασιλεία μου οὐκ ἔστι τοῦ κόσμου τούτου ».
— Ἀλλὰ βλαχᾶς, γέρο μου, πὼς καὶ ἡ γράφει αὐτὴ ποὺ μὲ εἶν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἡ σκέψη ποὺ ἐκφράζει.

—

Δὲν πρέπει νὰ βιάζωμαι. Τίποτε δὲ μ' ἀνδέει μὲ τὴ Μακεδονία, ἢ μὲ τὴν ἀναδιώρισι τοῦ συντάγματος, μὲ τὸ δικέφαλο ἀετὸ βασιλεῖ, ἢ μὲ μιὰ ἐπανάσταση στὴν Κρήτη. Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν δείξω θὰ κρῶ κάτι νὰ ἀκονίσω τὴν ψυχή μου ἐπάνω, εἴτε μιὰ ἐπανάσταση εἴτε ἕνα πόλεμο εἴτε ὅ,τι ἄλλο. Ἡ ἐλπίδα μου σὲ ὁποιαδήποτε στιγμὴ μπορεῖ νὰ πάρη ὁποιαδήποτε ἔννοια. Εἶν ἀόριστη, ἀπροσδιόριστη καὶ ἀπεριόριστη ἡ περιφέρεια τοῦ κύκλου ποὺ γράφω τὸν βρίσκομαι κάθε στιγμὴ ἢ κινοῦμαι — θέλει μόνο νὰ βρίσκομαι σ' ἕνα κύκλο ποὺ νὰ μὴ βαρυέμαι νὰ κινῶ μέσα του.

—

Ανάμεσα του συντάγματος της Μεγάλης Αναστάσεως της Ελλάδος, Ύπατον Συμβούλιον του 33°. Δηλαδή μόνο τα Α' τέσσερα άρθρα, επειδή οι άλλοι έχουν σχέση μόνο με την διοίκηση του εξωτερικού πολιτεύματος [και αυτή η διοίκηση βέβαια διαιρείται ~~βέβαια~~ σε νομοθετική εξουσία, διοικητική εξουσία και δικαστική εξουσία. Και πού μπορούν να είναι αλλιώς; Αφού έτσι και είναι τέλεια η δημοκρατία;]

Άρθρον 1. Ο Ελληνοτουρκικός είναι εταιρεία, ένωση της ανδρικής κόρης απαλλαγών της Υπηρεσίας, ανδρώπων (φυσικοπολίτων) οίτινες πιστεύοντες εις τον Υπάρχοντα θεόν υπό τον έκφραση του μεγάλου αρχιτέκτονος του σύμπαντος και εις την αθανασίαν της ψυχής, δεδοκιμασμένοι ότι αξιότιμοι ανδρώποι (πού δα τους δοκιμάσει; και τι είδους αξιότιμοι ανδρώποι;) σταθεροί χαρακτήρες (;) και ώριμοι κρίσεις (;) εγγράφονται από κοινού εις ατομικής δικαιοσύνης, άνευ διακρίσεως πατρίδος και θρησκείας εις κοινότητα αγάπης και συμπράξεως προς βελτίωσιν εαυτών και των πλησίον (η τον εαυτό τους η τον πλησίον πρέπει να εξυπηρετήσουν, δε γίνεται σε δυο δεσπότες μαζί) υπό πάσαν έποψιν, πνευματικήν ηθικήν και υλικήν. (κλασσική διαίρεσις, αλλά τάχα υπάρχει τίποτα;)

Άρθρον 2. Οι Ελεύθεροι Τέκτονες αποτελούσιν εταιρείαν δδ.·. (τι εννοούν;) ανεξαρτησίας πλειόνων (ποιος τον ανεξαρτήσει;) οίτινες αποβλέπουν προς αλλήλους δια της ελευθερίας (πρέπει η ελευθερία να είναι δεσμός, εφ' ω ενώσεις πού ελευθερία ήταν αδελφοσύνη) της ισότητος (ελευθερία η ισότης πώς συμβιβάζεται; Κατά μέλη τέλεια κατά κατά πώς γενικώς εταιρεία οι δεσποτικοί,) και τας αξιοχρέους (η αξιοχρεία είναι αξιότιμη με τον ελευθερία) επιδιώκουσι εις πάντα το αγαθόν (ποιο είναι το "παντί" η ποιο το "αγαθό";) και εφαρμόζει τον ελευθερίαν υπό τον μάγον αντιστοιχίαν αυτής εννοείται (μάγισσα, τώρα σας αναγνωρίζω, είσαι ελευθέρωνος.) παλιοτάρτοι χρόνοι της πολιτείας (πως; με την ελευθερία; η η ανδρικότητα εις μας. η πάλι πως; με την ελευθερία; εδώ είναι βέβαιοι πώς είναι χρήσιμη στην ανδρικότητα η ελευθερία, δηλαδή εννοείται η δημοκρατία.)

Άρθρον 3. Οι Ελεύθεροι Τέκτονες αποτελούσι συνταιριασμόν όπου εγράφεται από κοινού (πρέπει είχαν μη "και ατομικής δικαιοσύνης" εδώ το βεβαίωσε, φαίνεται). προς ταχείαν εξάσκησιν των προορισμών της ανδρικότητος (;;;) (και αφού "ταχείαν" "εξασκηθή" ο προορισμός αυτός τι δα κάμει έτσια; δα σταυρώσεις βέβαια τα χέρια. Αλλ' αν δεν μας πούν ποιός είναι αυτός ο προορισμός) τουτέστι των ηθικών, πνευματικών η υλικών αγαθών (δηλαδή προορισμός των ανδρώπων = προορισμός των ανδρώπων. Πολύ σαφής εξήγησις! Πώς δείχνει να σου καταλάβαμε αφού δεν βρήκαμε ποιός είναι το "υλικόν, πνευματικόν η ηθικόν αγαθόν";).

Επιδιώκουσι το ηθικόν αγαθόν (α, να η εξήγησις) δια της ασκήσεως της αγνείας (το περιμένεις· και μπορούν να μείνη η κυρία Αγνότα ανάμεσα δεύτερη τη μούρη τους, τον άντρα άντρας) δια τας μεγίστας και εξαρμοσής τη ηθικής, μετρούς των δικαίων (βεβαίωσε, τσουπ, και η ηθική, και εν αγνότα ίσως μεγαλύτερα των δικαίων αλλά όχι η η δικαιοσύνη) ούτινος πρώτη αρχή είναι η υπό πάντος

πρός πάντα ὀφειλομένη βοήθεια (βέβαια, μοιάζει εἶναι συμφεροντολογική εἰκασία, ποὺ ἐπιμένει τὸ δίκαιο δυνατὸ νὰ συμφέρει) καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἐφαρμογῆς (ὑπάρχει μαίνεται καὶ ἀπράκτου ἐφαρμογή) πάντων τῶν καθηκόντων τῆς ἀδελφότητος (ποῖα εἶναι ταῦτα; ἀμέτρα τὸν ἡμετέρων τὸ σταυτόν καὶ δίδε τὸν τὸ ὑποκείμενόν τον = ἠθική).

Ἐπιδιώκουν τὸ πνευματικὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς διαδόσεως τῶν μέσων (αὐτὰ ποὺ αὐτοὶ αἰσθάνθηκαν μυρωδιὰ τὴν ἀμέλεια ν' ὄμα τὰ πυγάδια) καὶ διὰ τῆς μορφῶν ἀροιβαίας ἐκπαιδεύσεως (ἐπαναφορὰ τῶν ἀρχαιοδιδακτικῶν συστημάτων).

Ἐπιδιώκουν δὲ τὸ ὑλικὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς μεγίστης ἴσης δυνάμεως τῆς φύσεως (δυνατὸ πάει μυρεύουν ἐκεῖνο ποὺ μὲ ἀμέλεια) καὶ τὴν ἀποτελεσματικὴν τῶν συνεργασιῶν. (σκοτεινὸ κάτι).

Ἄρθρον 4. Οἱ ἡγεμόνες Τέκτονες ἐκδυνάμωσι καὶ ἐκουίβωσι τὰς δημιουργικὰς ἀρχὰς τῶν συνεταιρισμῶν αὐτῶν διὰ συμβόλων, μεμελετῶν ἐκτὸς στοιχεῖων τῆς ἐφευρέσεως καὶ διὰ τὸν σκοπὸν «Ἡγεμονία, Ἰσότης, Ἀδελφότης, Ἠθική, Ἀμέλεια» (Δυνατὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση καὶ 1901 αἰών. Ἡ μέμφεις αὐτὴ προμαρβάνει τὸν κόσμον ὅλο.). (Καὶ ὁ Χριστός, τὰ εἶπε καὶ οἱ τέκτονες τὴν πρώτη πρώτα χριστιανοί)

Ἄρθρον 5. Οἱ ἡγεμόνες Τέκτονες ἀναφέρουν τὴν ἐφευρέσεων ὡς τὸν πρῶτον καὶ μονιμώτατον νόμον τῆς ἀνθρωπότητος· (τί γίνεται, καμμία;) ἀπαγορεύουν ἐπομένως μεταφυσικὴν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν (κ' ἔπειτα; Καὶ ἀν δὲν τὴν ἀπαγόρευαν τὴν ἀρχὴ πάντα θὰ ὑπῆρχε, ἀφοῦ καὶ τώρα ποὺ τὴν ἀπαγορεύουν ἐμφανίζεται καὶ ὑπάρχει.

Καὶ ποιός μπορεῖ νὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ δοξάσω ἐγὼ δίχω νὰ πιστεύω αὐτὸ τὴν στιγμή; Εὐτυχεῖ ποὺ βρίσκονται οἱ μασόνοι μὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ἐφευρέσεις)

Ἄρθρον 6. Οἱ ἡγεμόνες Τέκτονες (τέκτονες δυνατὰ χτίστες, μ' ὁ θεός τους εἶναι ὁ ἀρχιτέκτων, ἕνα εἶδος πατριάρχης δημοκρατικός ποὺ ἐκλέγεται τὸ κεφάλι τους μὲ βαλαμεραμένο ὕφος· Ἡγεμονία, Ἰσότης, Ἀδελφότης, Ἀμέλεια, Ἠθική. Εἶναι καὶ "ἡγεμόνες" οἱ χτίστες αὐτοί, δυνατά; ἡγεμόνες νὰ χτίζουν ἢ νὰ μὴ χτίζουν; καὶ νὰ χτίζουν τί; Τὴν ἀμέλεια; Δὲ θὰ εἶναι καμμία φορὰ σκαρτάλης = σκαπανεύς;) ἐφαρμόζουν τὴ θέση τῶν ἡγεμονίαν: Γενικώτερος ἡγεμόνες (τί σημαίνει τοῦτο πάλι;) μέλισσα ἡγεμόνες (ὄχι πλάκες, μόνο πλακάκια) ἵνα ἐφαρμόζουν ἀροιβαίως καὶ ἀμμεμφῶς (σωστὰ· ἀροιβαίως μ' ἀμμεμφῶς· μὴν μεγάλωνε τὸ ἀμμεμφῶς = ἀροιβαία ἐφαρμόζουν. Τοῦ ἀρέσει βαθὺ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοὺς χτίστες μεγάλη ἡγεμονία στὴ ἔκφραση τῶν ἰδεῶν τους, πρὸ πάντων στοὺς κατοικητοὺς μ' τὰ σπιτάματά τους. Εἶναι licence poétique. Ἔχει μ' κάποιαν ὄμως ἔμμεση ἀκριβολογίας μ' τὰ δαμασσόμενον ὄχι σπάνια) τὰ γυναικεῖα αὐτὰ δικαιώματα: (Ἄκουσε, Ἄκουσε!) Φοβερίες α') Ὀρθολογικὸς κατοικητὴς προστασίας (ὁ κατοικητὴς προστασίας μ' ἡ ἀνωτάτα σου μ' ὁ μυστικὸς βασιλιὰς μ' ἡ δημοκρατορία;) τὴν ἡγεμόνα μ' γαμπρὸν ἔκφραση (μπορεῖ ἄραγε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡγεμόνα καὶ μυστικὴ ἔκφραση;) τῆς Πλατωνίας ἐκάστου τέκτονος εἰς πάσης ἀνδρίας. (ἡγεμονία τοῦ νόμου).

β') Πάσα ψυχοφορία (δυστυχὸς τῆς καθηγητοῦς ψυχοφορίας, οὐκ ἐν ἄλλῃ μεταίδαι). εἶναι φανερὰ τὴ σύνδεσιν ἀντικειμένων ἠθῶν τῶν τρωνιστῶν (γιὰ νὰ μὴ

χαμένη τ' ανάπτυξη των άλλων ανδρών της Κοινωνίας)

γ.) Ο αριθμός των τεκτόνων είναι απεριόριστος (περιέχει εμπνεύσεις της εμυήσεως) δα' εφροντίζανε αυτόν (όπου καταστεύαμε τι; ίδω' δτι είδα ποτέ κάποιον τέτοιο) σχηματίζουν καθολικήν (όχι προσωπικήν, αλλά ορθόδοξη) ομοσπονδίαν, έχουσαν μόνον ανώτερον των τοπικών (μυστήριο είναι πώς η καθένα η τοπική ~~δίκη~~ μπορεί και δίνει εφροντίδα αναμεταξύ τους) και μόνον σκοπόν τον εξύψωσιν των ανθρωπίνων προορισμών (το κάμαμε αυτό, άν η δεν το εξηγήσαμε η πάρα πολύ καθαρά) οι αδυνάτοι η άν δεν δα' δόγματα αυτών. (η διαφορά των δογμάτων, τάχα, και τι αντίστασιν έχει ο σκοπός των εφροντιών όχι πρέπει δα' τη δεν ξέρω;).

δ.) Και πάντα μη αποδείξαντα καταστεί τον τεκτονικόν αυτών ιδιότητα απαγορεύουν την συμμετοχήν και τα εφροντίδα αυτών (αυτό δα' πή εμυήθη)

ε.) Διοργανίζουν τας τεκτονικάς συνεδρίας κατά μυστικόν και εμβληματικόν τύπον (εξωτερικωτάτη έκφραση και ~~...~~ φανερωτάτη) οίτινες αποκαλύπτονται η εξηγούνται μόνον δια τους μυημένους. Αυτή δε έχει τριάκοντα τρεις βαθμούς (Relaunitus) δεδομένου σημείου προς τας διαταγάς των Όργαν.·. Καν.·. και των Τύπ.·. (βάλλω τι μυστήριο άρα βρέχω, „δεδομένου" λέγω, τι τινών δεδομένου η κατά τινός;)

ε.) Ουδείς δύναται ν' αποκτήσει την ιδιότητα των τεκτόνων άν μη έχει τα εξής προσόντα: 1.) Το 25 έτος συμπεπληρωμένον (καιρός ωριμότητος κρίσεως)

2.) Την αναγκαίαν εγκυκλοπαιδικήν μόρφωσιν (δημοτική, γυμνασιακή η η ανώτερη των γ. των γυμνασίων η και φιλοσοφίας, καθόλου) ίνα εννοεί τας τεκτονικάς αξιότητας (= αλήθειας, τας ουσίας εννοεί και ίνα χωρίς καμμιά μόρφωση ούτε εγκυκλοπαιδική ούτε μη εγκυκλοπαιδική, η η ουσία άλλωστε εξ μεράκη/αιώνιος αιτιαίας) η' εφαρμοστή τα καθήκοντα των τεκτόνων (μεγάλη δα' είναι απαραίτητη η εγκυκλοπαιδική αναγκή) η' βίον άμεμπτον (η' ήθος!)

3.) Αν μη εγκριθή πρότερον η μύησις αυτών υπό της Δημοτικής Μεγάλης Αναγωγής, τον Ύπατον Συμβουλίου τω 33ου (centigrade) ημερείας η Όργαν. Καθηγής. – Η έφαιρεσις εκ τό αναίρεν εδάφεσιν 1ον καθήκοντα υπό των Όργαν. καθηγών (εξωτικά εκ τινα!)

Ζ.) Αποβάλλει την ιδιότητα των τεκτόνων (κρίμα σε νέο!)

1.) Ο εφαρμόζων εις τας κοινωνίας επάρχημα μη συμβιβαζόμενον προς τας αρχάς των τεκτόνων η' τας ηθικάς (π.χ. πορνοβοσκός, τοκογλύφος, εμπόρος, φιλόκερδος)

2.) Ο αποχών επί τρία έτη η η.

3.) Ο παραβάς τας αρχάς των τάγματος (το κοινάνι έφη τώρα τάγμα). η η.

Άρθρον 7. Εξαρτώνται ως εξής την ιδιότητα: (Hear, Hear!)

α.) Γενικώτεροι εξ ίσου εμείς, εξ ίσου ενωμένοι και ίσοι ενώπιον των δικαίου (ποιον δικαίον; ω τεκτόνες ουδέν ίδαν κοινωνικήν διάκρισιν αναγνωρίζουν εις τα εφροντίδα αυτών, πλήν δε εν τη σταθμή της πηγής ιδιότητος

ροί καύμιοι! Άμα σάσου νά ίδωμε τί μέμε αυτό „ίσότης = τίθεται εἰς τῇ σάθμῃ τῆς ημέρους ἰσότητος, A = A, καί αὐτό θά τῆ ἐρήμωσι).

β.) Πάντα τά εἰς τοῦς ἐρρωτασίας τῆς δικαιοσύνας τῆς Μεγάλης Ἀναγῆς ὑπό τον ζυμβολίν τον 33° καί τά εἰς αὐτῆ τηκτικά ἄρθρα δίδεται δίκηγοῦς (βίβλια) μ' εἶς τρόπαιρα (δυαδή ἰσότης). Οὐδείς ἐμπρός μέγας δίναται ν' ἀπόσχῃ τῆς δίκης (ἐκτός εἰάν δημόσιος) ἢ ν' ἀποσιωπήσῃ τό ἄρθρα πρός ὃ καμόνται, ἀν μή δικαιόμεθα τήν ἀποχήν ἤτοι ἄρθρα αὐτῶν (δυαδή; τί; ἰσότης; Ἐφαρμογή τῆς ἰσότητος!)

γ.) Ὑποχρεοῦνται πρό πάντος προσφυγῆς εἰς τά δικαστήρια ν' ἀποτείνεται εἰς τάς τηκτικάς ἀρχάς μεταξύ συμβαινόν (δυαδή τί; ἰσότης, φαίνεται) διά πάντα μεταξύ τῶν διαφορά (τῆς διαφορά ἄρα ὑπάρχει ἰσότης = ὁμοιότης;). ἐμπρός τῶν ἐξ ἀδικήματος ποινῶν περιπόδων καταφρήματα ἢ ημερήματα. (Φωτιά δίκαρα).

Ἄρθρον 8. Ἐφαρμόζονται ὡς ἑξῆς τάς ἀνέγγόντα.

α.) Ἀναγαρβάζονται τάς ὑποχρέωσιν νά βοηθῶσιν ἀμέσως ὑλικῶς καί ἠθικῶς κατά τάς δυνάμεις των (Φαίνεται! τί κατηγορός! καί τί μεγάλη!)

β.) Ἐφαρμόζονται ἀμεσοδή πάντα τά εἰς αὐτάς παρεχόμενα τηκτικά ἄρθρα (δυαδή αὐτό θά τῆ ἀνέγγόντα)

γ.) Ἀποφεύγουσι πάσαν ἀφορμήν διαφόρου, ἀπέχοντες τῶν ἐρεθιστικῶν ὁμιλιῶν (καί τῶν κατηγορῶν τοιῶν. Ὅμα πρέπει νά εἶναι μαγικά μ' ἤνοχα,

Ἄμα τάς ἀρθρικάς μέμες ἀναλάβουν νά προσέχουν μ' τό Μαγακόνας, ἢ Μαγακία (- δ.) Ἀποτείνουν πρός ἀμφότερος τόν πρός πάντα ὀφειλόμενον σεβασμόν, ὁποιαδήποτε καί ἄν εἶν τά πολιτικά, θρησκευτικά μ' φιλανθρωπικά φρονήματα ἕκαστον. (= ἀνέγγόντας)

εἰ Ὀφείλουν πάντες ἀμφοτέρου νά φοιτῶν καί γράφονται τακτικοί εἰς τάς ἀρθρικάς σοφάς, προστίθεν δ' οἱ ἔχοντες μη. (= ἀνέγγόντας)

Ἄρθρον 9. Δύνανται νά ἔχουσι πάσαν θρησκείαν ἄμα καί ἐλεύθερα ἀσκοῦσι μ' θρησκευτικά μυστήρια. Ὑπακούουσι εἰς τάς νόμους τῶν κράτους.

Ἄρθρον 10. Τάς ἐμφάσεις τῆς Μεγάλης Ἀναγῆς τῆς Ἑλλάδος (Καύμιοι Ἑλλάδα! ρόλο αὐτό σ' ἔμεις, νά ἔχης δυαδή Μεγάλη Ἀναγή. Ἡ μικρή ἀναγή γαίνεται εἰς ἡ ἀναγή τῶν νήσων. Τί εἶν τό ζῆ τῶν νήσων μεταφορά σταί χώρα τῶν τηκτόνων;) δίδεται τό ἀρχαῖον καί παραδεδομένον Ἑκατικόν Δόγμα, ὡς χάρις τῶν τηκτικῶν παραδόσεων, εἰς τηρεῖ τάς σοφάς ἀρχάς (ποῦ τό βρεῖς πάλι εἶν σοφές ἡ ἀρχές;) τάς ἠθικάς δύναμιν μ' τάς ἱεραρχίαν (μωρεζομήματα!). Τό Δόγμα τοῦτο ἀπέκτησε σήμερα διά τῶν Ἐπιστολῶν τῶν 1762 μ' 1786, τροποποιήθεν εἰς Λωζάνη τάς 22 Σεπτεμβρίου 1875, αἱ δ' ἀρχαί αὐτῶν περιλαμβάνονται εἰς τῇ ἑξῆς ὁρολογία· α Ὁ Τηκτονισμός πρεσβεύει ἀνέκαθεν τάς ὕπαρξιν τῶν ὑπερτάτου ὄντος Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ Κόσμου μ' τάς ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς (Βγαίνει μά τάς ἀνακάμψεις). Εἶν ἐπομένως πρόσιτος εἰς ἅπαντας τούς ἀνθρώπους, πάσης ἠθικότητος, πάσης φυλῆς μ' πάσης θρησκείας (ἐκτός

κρίνουν τον εἶναι δίν πιστεύουν στό θεό, εἶναι σαν ὕπαρξη τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἀπαγορεύει τε τοῖς ἐρωτικοῖς αὐτῶν καὶ πολιτικοῖς καὶ θρησκευτικοῖς ἀγῶσιν. Δέχεται δι' ταῦτα βέβηλα ἔθνη πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς δουλείας, ἐλεύθερος ὅμως καὶ χριστιανός. **Ἔνοιωσε ἔχει τῶν κατακτημένων τῆς ἀμαθείας καὶ ἐπάνω αὐτῆς τοῦ μορφοῦ.** Ἀποτελεῖ σχολεῖον ἀρετῶν δικαιοσύνης, οὕτως τὸ πρόγραμμα ἀποφίζεται οὕτω· ὑποτάσσεται εἰς τοὺς νόμους τῶν κρατῶν, βασιλεῖς, τιμᾶς, εἶναι δίκαιον, ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς, ἐγκράτειαν ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὑπόταξιν τῆς βαθρικαίας καὶ ἐρωτικῆς χαρακτηρίας αὐτῆς „ (ἀπό ποιόν;)

— ὦ φίλε Nietzsche!

Ἀπριλίου 14. Ξυρραφεύτηκε πάλι ἡ μακαρίτης μου· μόνο στή μητέρα μου γράφω ἀρκετά συχνά, κάποτε στόν πατέρα, κάποτε στοὺς ἀδελφούς μου. Καὶ μ' ἀρέσει πολύ νυμφεύομαι καὶ μ' ἐχνοῦν· εἶναι ἡδονή νά βρῶ τοὺς μ' ἐχνοῦν καὶ ἀρεσκόμαστε τά γράμματα ὅλων. Τρεῖς ἀπό τοὺς παλιοὺς φίλους μου μ' γράφουν κάποτε καὶ τοὺς γράφω. Δυό ἀπό τοὺς φίλους μου (καλλιτέχνες καὶ ἡ δύο) μ' γράφουν ἀκόμη καὶ τοὺς γράφω (ἡ μιά ἀπ' αὐτοὺς βρῶ πῶς θά ἦταν εὐτυχισμένη ἄν ἦταν κοντά μου ἢ ἤμουν κοντά της). Ἕνας δόκιμος καθηγητής, τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ τῆς Βοιωτίας, μ' γράφει πάντα καθαρεύουσα γράμματα, καὶ δέ μ' ἀρέσει νά μήν τοῦ γράφω τοῦ καὶ τοῦ δυό φίλους. (Μ' φαίνεται περίεργο σφεῦδι!) — Ἰδού δίν εἶμαι ἄνδρας καλός· γυναῖκες πάντα ὑπάρχουν

Ἀπριλίου 15. Φθάνω τό Μοναστήρι στή Μακεδονία, δυνατά κόσμο δυνατά, χθές μόνο σήν ἐκκλησία. Ἦταν μεγάλη Πέμπτη, καὶ πέρα τήν μεγάλη Πέμπτη (25 Μαρτίου ἦταν) ἤλθε ὁ Πάπας στό Μοναστήρι.

—

Μοναξιά στόν ὄχλο. — Εἶναι κόσμοι, εἶναι ἀναρίθμητοι καὶ ἐγώ εἶμαι εἶναι καὶ ἐχωρισμένος γιατί εἶμαι διαφορετικός. Αὐτή εἶναι ἡ μοναξιά μου μέσα στόν ὄχλο. Μ' φαίνεται πως εἶμαι ἀπό πάνω αὐτό τοὺς κόσμους αὐτοὺς ἀνθρώπους, ὑπεράνω εἶμαι ἐχωρισμένος, ἄγνωστος τοὺς βλέπω διαφορετικοὺς αὐτούς.

—

Ὅλοι ἔκαναν τό σταυρό τους ὅταν ὁ παπᾶς, διαβάζοντας τό Εὐαγγέλιο ἔλεγε, „ Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου „. Καὶ κάποιος ἐπάνω δίν ἔκανε τό σταυρό του (εἶπε· δίν εἶμαι σάν αὐτούς, δίν πιστεύω) καὶ κάποιος ἄλλος ἔκανε τό σταυρό του (εἶπε· δίν εἶμαι σάν αὐτόν τον δίν ἔκανε τό σταυρό του μιά νά δείξῃ πώς εἶναι διαφορετικός αὐτό τοὺς ἄλλους). καὶ μπορεῖ νά ἦταν καὶ κάποιος ἄλλος τον δίν ἔκανε τό σταυρό του (λέγοντας· δέ μ' μέλει τί κάνει αὐτός καὶ οἱ ἄλλοι τον κάνουν ἡ δίν κάνουν τό σταυρό τους, ἐγώ καταλαβαίνω ὅλ' αὐτά!)

Ἀπριλίου 19. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀκίνδυνοι, γιατί νά μ' σταματοῦν τό μέλλον τους καὶ ἡ κρίσεις τους; — Δέ μ' πειράζει ὁ κίνδυνος, ἀλλά μ' ἐνοχλοῦν ἡ κρίσεις σάν τό κουνούπια ἡ οἱ ψύλλοι ἡ ὅλα τά ἄλλα βοῦρλα καὶ μαρούλια, ἀράχνες, σκαλόπουλοι, σκορπιοί, σαραντοποδαρούσες, κατσαρίδες . . . .

– Κουτσοπίκομαι αδιάκοπα, και' μ' έρχεται νά κάνω αντίδεια από πέτα που μ' φαίνονται φυκά' κ' εύχαριστα. Μ' έρχεται νά δυσαρεστήσω τόν εαυτό μου.

Απριλίου 20. Τίμιο παιδάκι, μητέρα μου, έτσι είμαι. Δέ σιστέρομαι ούτε τό "σπάδιό" μου ούτε τό "μέγγρον" μου, ούτε τίποτα τέτοιο. Τί νά' κάμω; Ήγά βγάτω τούς Βουλγάρους αιώνιους εχθρούς μου – και' δά' τούς ακόμη πόμη αιώνιους εχθροί μου – και' θέλω αιώνια νά' τούς μισάω σιν' μύτη, ιγ' μ' έρχεται νά' τούς κόβω κοντά' τους, νά' μαδαίω τίς γλώσσες τους, νά' μ' κλοπόν ιγ' νά' τούς κλοπό, ιγ' νά' πιαστόμαστε καθημερινά. Τό τί αίματα από μέα οι υπουργοί ιγ' πρόεδροι μίλο μ' μέγι. Τό νά' μ' χώσουν σ' μιά δάγκανα αδικοφόνας, είτε κόμπο μα' μέα. Τό νά' μ' μπαχτίσουν δόξες υπερτατικές, μ' αυδιάφορα. Τό νά' δίνω και' κάμα νά' χάνω τή μοίρα μου σ' δουλειές καθημερινά ιγ' αδιάφορες, μ' σιστόλιε μίλο μίλο. Τό νά' μ' βάλουν δέσματα ιγ' μ' νά' λιαβάω αυτά που τούς ενδιαφέρουν εκείνους ιγ' όχι εμένα, μέ κάνει και' τούς ικαίτομαι ιγ' αυτούς και' μέα, και' έτσι αρρωσταίνω και' δέν είμαι μα' τίποτα άλλο.

Και' όμως ο δείνα μου μ' γράφει · "Δέν απέκρυψε όμως (ο υπουργός των εξωτερικών) τήν γνώμη του έτσι τη τρόπο καθ' ον υπέβαλε προ τριών μηνών παραίτησιν και' δηλώνω ότι ιγ' αιτήσεις ιγ' η δικαιολογία εξέστοτό μοι, κατά τούτο, δυνχερείς". Και' τί μ' μέγει αν ο κύριος αυτός απέκρυψε, η' δέν απέκρυψε τη' γνώμη του; Απόκριση μπορούσι νά' βρή ο δείνα αν ήταν σαν και' μέα.

δικαιολογία είν' περίεργη'. Δέν δικαιολογώ τόν εαυτό μου, έτσι είμαι. Τό "έτσι είμαι" είν' η δικαιολογία μου.

Και' ύστερα λέει ο δείνα · "Οι διαφόροι μέν εφράσεις είναι κάτι· ίδιώτης μηδέν." – Και' εγώ, ιγ' εξαφνίζη κεφαλή, προσέχω νά' είμαι μηδέν.

Και' παρακάτω λέει · "Όμα δέ' ταύτα, διά νά' μ' περιμένη όμως χρόνος, όσος δήποτε δέν δά' παρέλθη χαμένος". – Και' όμως ο καιρός αυτός είν' χειρότερα από χαμένος, είν' καιρός αρρώστιας.

Κ' έπειτα λέει · "Υπάρχουσι, αγαπητέ μου, πράξεις αναπολόγητοι και' κατα-σταίνουσι βίον οδύνηρον, ιγ' άνδρα δέ' νοιώθει σκέψεις ψυχρά' ιγ' υπολογισμός των μέλλοντος, είτε πραγματικόν είτε ιδεατικόν". – Μήπως θέλω νά' κατακρίνω τίς πράξεις μου; Και' πίς μια' πράξη μπορεί νά' κατακρίνη μια' μή (εκτός από τήν αυτοκτονία) δέν βρίσκω. "Ιγ' άνδρα δέ' νοιώθει"... Αλλά, μητέρα, δέν είμαι πια' πίς είμαι αυτή θέλουσα νά' είμαι άνδρας νοιώθει.

Και' λέει · "Και' βεβαίως μέν, αποχωρώ, δέν δά' σταθώ τού εποιούντου ιγ' ίσως αντί' τον διαβεβαίωσι ιγ' εποκρούσι, δοκιμάζω νά' καθήσω πρό γραφείου γραφείον και' σημειώ αποίων αριθμόν". – Μητέρα μου, πόσο μ' παρεξηγούσε, αν νομίζεις πίς η φαντασία μου άλλο από τό γραφείο γραφείο ιγ' τούς αυστηρούς αριθμούς, δέν μπορεί νά' γεννήση. Και' δέν μίσησες ποτέ μωρό ή νεκροθάφτης; Και' πόσο μ' παρεξηγείς αν νομίζεις πίς προσβάλλεσαι η ζωγραφιά μου μ' τό νά' γράφω μόνο "διαβεβαίωσι" και' "εποκρούσι" ιγ' αυτό μόνο άλλη δοκιμά'. Κάνω πολύ δυνατώτερο δοκιμά' από τό "διαβεβαίωσι"

και „ἐπικυρώνται„ και' ὅμως δὲν τοὺς δίνω τοὺς τίτλους δικούς. Δὲν ἐκτοξεύω
πῶς χαιρετίσματα, πῶς νυστάζω, πῶς ἀρρωσταίνω ἀπὸ τὴν νύστα κ' τὴν
ἄτακτα δύναμι ποὺ ἀκολουθοῦμαι νὰ ἐρωτεύω μὰ νὰ νικήσω τὴν νύστα;
Δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ καταλάβετε αὐτό; Γιατί εἶσαι τόσο ἀγγελικός μου;
— Ἡ κρίσις τῶν ἀνθρώπων ποὺ ~~[illegible]~~ τὴν συμμετοχή μου δὲν εἶναι συστόχερη ἀπὸ τὴν ἄλλων ἀνθρώπων
εἶναι ὅμως δυνατώτερες, γιατί τὴν ὑποστηρίζει ἡ συνεχώρεια ποὺ ἔχω μὲ τοὺς
γονεῖς. — Ἡ κρίσις αὐτὴ ποὺ ἔγραψα πρίν, δὲν εἶναι συστή, ἀλλὰ δὲν μ' ἀ-
ρέσουν ἐμένα, ἀλλὰ θὰ τοὺς ἔκανα ἐγώ πολύ, ἀλλ' εἶναι δυνατὴ ἐπειδὴ ἐκείνοι
ποὺ τοὺς ἔκαμαν εἶναι ἀγαπητοί μου, εἶναι ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, ὁ δικός μου.
— Κάποιος πόλεμος φοβερὸς γίνεται σήμερα ἀναμεταξύ μου κ' τῶν οἰκείων μου.
Ν' ἀποφασίσω καὶ νικῶ.

Ἀπριλίου 25. Ὁ τρόπος ποὺ γράφω δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μοιάζει τὸν τρόπο
ποὺ γράφουν ἐκεῖνα τὰ ἄτομα, χωρὶς νὰ μοιάζει τὸν τρόπο ποὺ μπορεῖτε νὰ
γράψουν ἀργότερα. Ὅταν γράφω δὲν πρέπει νὰ γυρεύω νὰ γράφω σὰν τοὺς πραγμα-
τικοὺς ἢ τοὺς τωρινοὺς (γιατί σὰν αὐτοὺς γράφω ὑποκειμενικά, δηλαδὴ παίρνω
ἀπ' αὐτοὺς, ἀποκλείνω, ὅτι εἶναι χρήσιμο) — πρέπει νὰ γυρεύω νὰ γράφω σὰν τοὺς
ἐρχομένους, δηλαδὴ σὰν τὸν ἑαυτό μου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσέχω δηλα-
δὴ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τὸν ἑαυτό μου, πάντα. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους κάτι θὰ πάρω,
δίνοντας κ' μὲ (πολλὲς ἀμαρτίες καὶ πολλὰ χαρίσματα). Ἀπὸ τὸν ἑαυτόμου
πρέπει νὰ πάρω ὅτι θὰ εἶναι τῶν ἐρχομένων καιρῶν ἡ ἀμαρτία κ' τὰ
χαρίσματα. Ἐγὼ εἶμαι τὸ σημεῖο ὅπου ἔχει φθάσει ὁ καιρὸς τῶν ἀνθρώπων,
ὁ πραγματικός, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀποθήκη τῶν καιρῶν τῶν ἀνθρώπων
τῶν ἐρχομένων, ἀπὸ μένα μοιπόν μπορῶ νὰ ἀντλήσω ὅ,τι θέλω καὶ
νὰ τὸ μεταχειρισθῶ ὅπως θέλω. Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, τὸ Α
κ' τὸ Ω, τῶν ἀνθρώπων, ἀποτέλεσμα καὶ κτίστον καὶ αἰτία, συμπύκνωμα
τῶν πραγματικῶν καὶ προφήτης τῶν ἐρχομένων καιρῶν τῶν ἀνθρώπων, ἐγὼ
εἶμαι ἄρχοντας καὶ ἀρχόμενος, δοῦλος καὶ κύριος, κοροϊδευόμενος καὶ
κοροϊδεύτης, καρπὸς καὶ σπόρος. Τὸ σῶμα, τὸ πορτοκάλι, ἔχουν μέσα
τους τὴ ζωὴ τῆς σύκιας κ' τῆς πορτοκαλιᾶς, κ' τὴν πραγματικὴ κ' τὴν
ἐρχόμενη· εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ αἰτία „τῆς μελλούσης ζωῆς„ ἐκεῖ καρπὸς
καὶ εἶναι καὶ σπόρος, δὲν εἶναι ἀνεξάρτητα ὀξύτητα σὰν ὀξύτητα ἐξαρτημένα
ἀπὸ τὴν σύκια τῆς πραγματικῆς κ' ἀπὸ τὴν σύκια τοῦ ἐρχόμενου. Ἐκεῖ
δοῦλος καὶ εἶναι καὶ ἡγεμόνας, εἶναι ἐξαρτημένα κ' εἶναι κ' ἀνεξάρτητα,
εἶναι δοῦλος καὶ εἶναι καὶ ἀρχή, εἶναι δημιουργήματα καὶ εἶναι καὶ δημιουργός.

Ἀπριλίου 27 Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιχειρήσω θέλω νὰ τὸ κάνω καλά!
Καὶ μὲ δυνατοτῆ ὅταν κάνω κάτι ἄσχημα. Κάνω ὅμως ἄσχημα
ὅτι ἐπιχειρῶ χωρὶς διάθεση (χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χωρὶς νὰ μ' ἔρχεται)
Καὶ ὅμως καὶ αὐτὸ ἐὰν ἤθελα νὰ τὸ ἔκανα καλά, καὶ μὲ σχολεῖο
ποὺ τὸ κάνω ἄσχημα (ποὺ δὲν ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ κάνω ὅλα, κ' νὰ
βαριέσαι καὶ νὰ μὴ βαριέσαι, καλά). Ὅταν ἀποφασίζω σὲ κάτι ποὺ
θέλησα νὰ κάμω, ὅμως δικαιολογοῦμαι πὼς νὰ ἐπιχείρησα μιὰ τὸ θέλη-
σα. Ὅταν ὅμως ἀποφασίζω σὲ κάτι ποὺ δὲν θέλησα νὰ ἐπιχειρήσω

τόσο δεν βρίσκω καμμιά δικαιολογία που νά επιχείρησα, αφού δεν τό θέλω. — Δεν είμαι τόσο προβληματικός που νά επιχειρώ μόνο εκείνα που έχω τήν δύναμι νά κάμω. Κατατείνομαι σ' πολλά και σ' πολλά δύσκολα και δυσκολοκατόρθωτα πράγματα. Η αποτυχία πάντα μ' γυρεύει αλλά έτσι τήν καταλαβαίνω και χαίρομαι που τήν καταλαβα. Ξέρω πάντα τής « faute d'un point, Martin perdit son âne ».

Σκαίω όμως όταν μ' βιάζουν νά κάμω κάτι που δεν τό πιστεύω ή που τό βαρυέμαι φρικτά, και αυτό που κάνω έτσι, δεν τό επιτυχω. Άν ήμουν άλλος θά δικαιολογούμουν λέγοντας « ακριβής επειδή μ' βίασαν νά τό κάμω και εγώ δεν τό θέλουνα ποτέ, ακριβής μ' αυτό δικαιολογήθηκα που απέτυχα ». Παράδειγμα· μ' αγχίζουν εδώ δυό πράγματα ή μ' τρελλαίνει α) ότι μ' αναγκάζουν νά είμαι εδώ χωρίς νά τό θέλω, ή νά διηγούν βαρετές διηγήσεις, διηγήσεις που δεν επιθυμούσα ποτέ νά τής κάνω β.) ότι αυτή τής βαρετής διηγήσεις τής κάνω αίσχος και δεν έχω τήν επιμονή νά τής κάμω τής άξιον όσο καλά τής κάνουν εκείνοι που όχι βρίσκο δεν τής βαρυούνται, μά και τούς αρέσουν. —

Βράδυ.

—

Όλη τήν ημέρα σήμερα ήμουν νικημένος· μ' είχε καθίσει έτσι μου μιά αλλόκοτη παραμυθία και τό κεφάλι μου ήταν βαρύ σάν πέτρινη σφαίρα, ή σύνθετίνα. Και ήθελα νά νικήσω τήν παραμυθία ή δεν μπορούσα. και ήμουν· « τί είναι πάλι τούτο; » και δεν μπορούσα νά καταλάβω τήν δύναμι που μ' βασανίζει ακίνητο, δειλό, παράλυτο, και πολεμούμενον, και υπέφερα φοβερά. (triste démoralisation).

—

Θέλει ή κρίσις των βιβλίων — διηγήσεις των μεγάλων ανδρών, θέλει ή δική μου ή ανέψι θά μ' δείξη τόν δρόμο που πρέπει νά πάρω. Άς πάρω εκείνο που θέλω, εκείνο που μ' φωνάζουν ή φωνές μου.

Απριλίου 28. Στό « Journal de Stendhal » ημερομηνία 23 Μεγάλου 1804 γράφει· « Mon peu d'assurance vient de l'habitude où je suis de manquer d'argent. Quand j'en manque, je suis timide partout; comme j'en manque souvent, cette mauvaise disposition de tirer des raisons d'être timide de tout ce que je vois est devenue presque habituelle pour moi. »

Εδώ στήν Αγγλία ο σπουδαιότερος, ίσως ο μόνος, λόγος που είμαι timide (δειλός;) είναι αυτός, που δεν έχω δηλαδή αρκετά χρήματα μιά νά κάνω πώς είμαι σάν τούς άλλους. Είμαι αρκετά υποκριτής ώστε νά μπορώ νά φαίνομαι σάν τούς άλλους (δηλαδή τούς διασκεδάζω μ' όσι διασκεδάζουν και αυτοί, πώς χαίρομαι μ' όσι χαίρονται ή αυτοί, πώς συμφέρομαι σάν αυτούς, πώς ενδιαφέρομαι σάν αυτούς) αλλά πρέπει νά έχω χρήματα, γιατί αλλιώς αναγκάζομαι νά ζω μοναχικά και νά είμαι

timide μπροστά στούς ἄλλους, ἐπειδή βαροῦμαι νά τούς ἔρθω μαζί μου διαφορετικά νά εἶμαι διαφορετικός ἀπ' αὐτούς. Ζῶ διαφορετικά ἐπειδή α.) δέν ἔχω χρήματα β.) εἶμαι διαφορετικός. Καί εἶμαι στενοχωρημένος ἐπειδή νιώθω πώς τό βλέπουν οἱ ἄλλοι, καί λέγομαι timide.

Γιά μερικούς (ὅπως εἶναι ὁ Βασίλ) ὅλα εἶναι πολύ εὔκολα, μιά καί ἔχουν χρήματα. Δέν ἔχει ἀνάγκη νά ἐρασθεῖ ἴσα ἤ ἄλλως, ἐπειδή ἔχει χρήματα. Μπορεῖ νά εἶναι ἀδύνατος ἤ ἄσχημος ἐπειδή ἔχει χρήματα. Δέν δυσαρεστεῖται τόν ὀκταήμερό του μή δουλεύοντας, γιατί ἔχει χρήματα. — Θέλει εἶμαι ὅμως καί ἐντελῶς σύμφωνος μέ τόν Ικανδιαλ, γιατί δέν συγκρίνομαι ὅλη τήν ὥρα τόν ἑαυτό μου σχετικά μέ τούς ἄλλους ἤ μέ τίς κρίσεις τους. — Ἀλλά καί ὅταν δέν συγκρίνομαι τόν κόσμο τῶν ἀνθρώπων (τό ἀνθρωπογράφημα), καί τότε συχνά εἶμαι στενοχωρημένος πού δέν ἔχω χρήματα γιά νά πάρω ἕνα ἀμάξι ἤ νά γράψω μόνο, μαυρνά, καί ἀπ' ἐκεῖ νά περιπατήσω στόν ἥλιο, ἤ γιά νά πάρω ἕνα τσιμπούκο ἤ μιά φορτσά τσιμπούκου γιά νά τρέχω ὅπου θέλω, ἤ γιά νά πάρω τό τσιμπόδρομο ἤ νά πάω μαυρνά, στίς Πυραμίδες. — Ἡ χώρα δέν εἶναι ἄσχημη πουθενά. Οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι ὡραῖοι πουθενά.

Μαΐου 1. Ἡ ἀδελφή μου, ἡ Ζωή, ἔγραψε ἕνα γράμμα μου καί ἀπεκρίθηκα. Μ' ἄρεσε πολύ τό μέρος ὅπου περιγράφει τήν ἀπαισιοδοξία σου. Ἔχεις δυνατή ψυχή, καί μ' ἀρέσει. Εἶμαι εὐχαριστημένη ὅτι πάλι ζωντανός καί ἀναζητεῖς καί πάλι ζωντανός καί ποτέ δέν εἶσαι εὐχαριστημένος μέ τόν

ἑαυτό σου καί μέ τόν κόσμον». Ναί, ζῶ, ἀπαιτῶ πάρα πολλά. Αὐτό εἶναι ἡ μία ἰδιοτροπία μου, καί ἡ ἄλλη εἶναι πώς δίνω, χαρίζω ὅ,τι μοῦ ζητήσουν ἤ ὅ,τι μοῦ ζητήσουν ἤ ὅ,τι ἔχω). — Ἐγώ = 1.) Ζητῶ καί 2.) Δίνω.

— Καί σήμερα ἐνῶ περιπατοῦσα μέ τόν γύρω στό πρόσωπο, τό μεσημέρι, πού δρόμοι τῆς ἐποχῆς, συλλογίσθηκα ἑπτάλεπτο μέρος τοῦ γραμμάτιό μου πού εἶναι ἔτοιμο, νά δώσω μιά τόν κόσμο, δέν τόν πολυνεφέλιασα ποτέ, οὔτε καί ἀπ' ὅλα τά μέρη. Ἐξ ὁμολογίας εἶμαι ὅτι τά περισσότερα εὐχαριστιοῦνται ἀπό ὅλα τά πράγματα μέ δίνουν τά λουλούδια».

Λουλούδι μου, καί σύ, βγάλε τά λουλούδια εἶναι τά ὡραιότερα πράγματα στόν κόσμο, ἐκτός κάποιες τά ἐχεῖν, καί μυρίζουν πώς ὁ κόσμος εἶναι λουλούδια μηλέες καί πιπεριάδια, καί δένδρα καί χορταρία καί ρουμπουρίσματα καί ἀναμνήσεις καί δροσιά καί σταλαγματιές πού πέφτουν καί τρεμουλιάσματα, καί τρεμοσβυστήματα καί ἀνάμματα καί φῶτα καί ἤχοι καί χρώματα καί σκοτεινιάσματα καί ἀχοί καί μυρωδιές. Καί τότε βγῆκε μόνο τοῦ ἀνθρώπου, τό ἀνθρωπόημα καί ἐγώ εἶμαι ἕνας ἀπ' αὐτούς, καί σκεφτόμουν κ' ἐγώ καί μέ λένε ἄνθρωπο, ἕνα πρίν ἤμουν κόσμος. Ἐκεῖνος, γιατί σκεφτόταν μαθαίνω ὅλες τίς ἰδιοτροπίες μου καί δυναμώνω, καί μπορῶ νά ζήσω δυνατά πάρα καί κινδυνεύω παλλίτερα τό σκοτάδι. Πρέπει, γιά νά ζῶ δυνατά, νά βάλω ἕνα σκοτάδι κάθε τόσο μπροστά μου γιά νά δείχνω νά τό κοιτῶ. Καί τό σκοτάδι αὐτό εἶναι ἀνθρώπινο, ὦ Λουλούδι μου, ἐπειδή ἔχω μορφή

ἀνθρώπων τρό. Μ'ἀρέσει νά περιπατῶ τῶν σά χαμένα, νά διαχύνομαι στόν κόσμο σάν κάποια νερό ποῦ πλημμυρίζει τόν κάμπο. Μ'ἀρέσει ὅμως νά συμμαζεύομαι γιά νά μπορῶ νά κτίσω δικά τά κεῖ ποῦ θέλω, κάποιο, σ' κάποιο σπιτάκι. (Τό σπιτάκι εἶν' ἀδιάφορο· κεῖνο ποῦ μ' σχετικό, μ' εὐχαρίστησι, μ' ἀρέσει, εἶν' τό κτίσιμο.) Μ'ἀρέσει νά ἀναπαύομαι, μ' ἀρέσει ὅμως νά σκέφτομαι. Εἶμαι σάν κάτι φούσκες τῆς θάλασσας, σάν τῆς ἀράχνες, σάν τήν σύρα τῶν κούμπων νά τῶν πεταλιῶν, σάν τά ρόπαλα.

Δέν μπορεῖ νά εἶμαι μαζί, ἀμαλός νά συμμαζεμένος, τήν ἴδια ὥρα.

—

Purification au moyen d'une promenade solitaire à la campagne. La promenade purifie tout, car c'est un contact avec la nature. (Περιπατητικός περίπατος).

—

Barrès dit: „Je recommence à ces phrases un homme qui saurait se tenir au dessus de ses actes: Je n'aime causer qu'avec eux-là". — (Au Service de l'Allemagne).

—

Barrès dit (et je ne m'en étonne guère): „Car sans argent, comment développer son imagination? Sans argent, plus d'Homme libre". (L'Homme libre).

—

Σήμερα δέν ἔφαγα τό μεσημέρι, μιά νά μπορέσω νά δυναμώσω τήν ψυχή αὐτή μαί νά δῶ τόν κόσμο ἀλλιῶς. — Εἶν σάν νά ἔβαγα κάτω τά χέρια μ' τό κεφάλι, μαί τά πόδια στόν ἀέρα. Πάλιν ἴδιο μόρφο μαίνω κάποιο μαί τώρας. — Εἶν πρωτομαΐα μαί ἔπρεπε κάτι ἔκτακτο νά κάνω, δυναμή νά αἰσθανθῶ. Κ' ἔχω κάποια ἀδυναμία μαί εὐαισθησία μαί πυρετό μ' πονοκέφαλο, πού μ' ἀρέσει ἀφού νοιώθω πολλά πράγματα

—

Φοβάμαι στό ἑξῆς συμπίεσμα σήμερα, μαί στήν ἑξῆς αἰτόφαστ μιά τό μάρο μου. Ὅπαντρας ἕνός κορίτσου ποῦ ἔχει ἀρκετά χρήματα νόμιζε πώς εἶμαι ὁ καταλληλος γαμβρός γιά τήν κόρη του. Μ' μίσησε. Ἐξώ ὅμως εἶχα ἕνα ἐμπόδιο (ἕνα κορίτσι ἄλλο μ' ἀγαποῦσε πολύ μαί κόπηκα ἐκεῖνο αὐτό τό ἄλλο τό ἐμπόδιο ὅτι σκέφτηκα ὅτι μπορεῖ ἔρχεται νά σκοτωθῶ χωρίς ἔρωτα.) νά τό πάρω μαί ἐπειδή τό μετανόησα μαί ἐπειδή μ' ἀρέσει νά πάρω μιά ποῦ εἶν ἔχει χρήματα. Μ' φαίνεται ἄχαρος ὁ γάμος γιά τά χρήματα, γιατί οἱ σκοποί ἐκείνων ποῦ τόν μετανοῦν εἶν μικροί· μερεύουν νά φανταφοῦν τούς ἄλλους ἢ νά γίνουν εὐμάρμενοι μ' νά αὐξήσουν τά κεφάλαιά τους, ἢ νά ἀποκτήσουν μιά "δόξα καμή" στήν κοινωνία. Καί ὅμως ἀποφασίζω σήμερα νά δεχθῶ αὐτόν τόν γάμο, ἐπειδή·

* Νιόστιμο

* Λιγανέσιο

α.) Δεν μπορεί νά βγάνω εἰσόδημα χωρίς χρήματα. β.) Ὁ γάμος εἶναι καὶ αὐτός μιά ἀπό τίς πράξεις μου, δηλαδή ἀδύνατος. γ.) Καὶ ἄν ἔπαρνα μιά γυναίκα π' ἀγαπούσα, ὕστερα ἤ μιά μέρα θά ἤταν χωρίς ἔρωτα, γιατί ὁ ἔρωτας εἶναι πόθος καὶ ὁ γάμος εἶναι ~~[illegible]~~ συμβίωσις, δηλαδή αἰώνιο σβύσιμο τοῦ πόθου. Λοιπόν δέν πρέπει νά χαλάσω τό γάμο κατάλληλα πόθου.

Ἔχω ἀνάγκη ἀπό χρήματα. Ἡ ἐμπορική δουλειά μου καλά, ἤ „κοινωνική θέσις μου" (τῆς οἰκογενείας μου κι' ἤ δικά μου) κτύπησαν στό μάτι εἰδικά κοινό πατέρα. Πρέπει νά ἐκμεταλλευθῶ αὐτήν τήν κοινωνική θέση, ἄφου τήν δύναμι πού τήν ἔχω στό χέρι μου καὶ νά πάρω τά χρήματα μου, μαζί μέ μιά γυναίκα, μέ δίδυμα, μέ χαρίσματα. Θά γιατί, βέβαια, τόν πατέρα μου κορίτσιου, ἄφου μέ πάρει μιά ἄλλο. Θά μιά, βέβαια, κι' τούς δικούς μου τούς γονεῖς πού θέλουν τόν γάμο αὐτόν (~~[illegible]~~ αὐτός ἐπειδή εἶναι πλούσιος γάμος), ἀλλά τί φταίω ἐγώ ἄφοῦ αὐτοί θέλουν καὶ μεγιόνεται, ἐγώ δέν τούς εἶπα νά μεγαλώσω κι' νά μέ διαλέξουν. Ἐγώ δέν κρύβομα. Ἀλλά στόν κόσμο βαθύ ἄνθρωπο μόνο, μέ κάποιους φίλους μου φιλόνομα, ὑψώνεται, ἄλλα, μιά προσωπίδα καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι βλέπουν αὐτήν τήν προσωπίδα κι' ὄχι τί κρύβει.

[Κύριακή κι' Ἰανουαρίου 20 κι' 21].

Τώρα πρέπει ἤ μόνο μου μιά κεῖνο τό κόσιμο κορίτσι πού

(70a)

μ' ἀγαπᾶ, τώρα πού βλέπω χειροπιαστά πώς χωρίς χρήματα δέν μπορῶ νά βγάνω βιοπαλά, μαζί καὶ μέ τήν σκέψι τήν παντοτινή πώς ἤ πράξεις μου εἶναι ἀδύνατες, ἀπορασίζω νά γράψω στό σπίτι πώς παίρνω τό κορίτσι τό πρόσωπο πού σκέφτομαι [Καὶ ὅμως δέν ἔγραψα. [Ἰανουάριος].

Μαΐου 4. — Καὶ ὅμως δέν ἔγραψα στό σπίτι μιά κεῖνο τό βήμα. — Θυμήθηκα ἄλλο ἕνα κορίτσι πού μέ δυναμώνει. — Καὶ ἐπιστήθηκα. —

— Ὅταν ἤμουν μικρός ἤθελα πάντα νά εἶμαι ὁ στρατηγός. — Ἔπρεπε νά γίνω στρατιωτικός. — Ἐμπορούσαν νά θέλω νά εἶμαι πρῶτος, ἀλλά πρῶτος τί; Πρῶτος ἄνθρωπος; Ἴσως καὶ περισσότερο.

—

Ὅταν θέλω ἤ μπορῶ ἔχω δύο μέτρα, ἤ 1.) Θέλω νά μέ καταλάβουν οἱ ἄλλοι καὶ προσπαθῶ νά τούς δείξω νά καταλάβουν [κι' τότε ἔχω συνείδηση διπλή α.) συνείδηση ἐκείνου πού μέλω κι' β.) συνείδηση τῶν ἄλλων καὶ τῆς ἀνάγκης νά μέ καταλάβουν αὐτοί] — ἤ 2.) Λέω κι' γράφω χωρίς νά μπορῶ νά μέ καταλάβουν, μένω ἀνεξάρτητα ἀπό τούς ἄλλους. [τότε ἔχω συνείδηση μονή· δηλαδή ἔχω συνείδηση ἐκείνου πού μένω].

Ποιό εἶναι καλύτερο μέτρο; (Δίνεται μιά ἐξήγηση).

—

Χαίρομαι γιατί τό παθήματά μου εἶναι πάντα νέα. Ὅτι καὶ ἄν ὑποφέρω μέ φαίνεται παιχνίδι πάθημα. Δέν εἶδαμε ἀκόμη ἤ ἀποθήκη τῶν παθημάτων μου.

Μαΐου 18. Τήν περασμένη νύκτα ἔμεινα στόν ἀδελφό μου κι σ' ἕνα χωριάτη ποῦ κάθουνται. « Μ' ἀρέσει νά κάθομαι, ἀμμά δέν μ' ἐφαίνετο, θέλω καί νά κουνιοῦμαι. Μ' φαίνεται πως δά 'μουν ἀληθής, κάτι δά μ' ἔμεινε, ἄν βρέσσεται τήν μαστόρισσα κάθε μου κουνήματος, κάθουμουν αἰώνια. Ὅταν βρέπω κάτι ποῦ μ' ἀρέσει τόδο νά τό σφίγω στά χέρια, νά τό ἀγκαλιάσω, κι νά τό φιλήσω. Ὅταν βρέπω κάτι ποῦ μ' ἀρέσει τό πόδι τόσο, πού ποιός, καί τώρ θέλω νά τό κρατήσω, ὁ πόδος μου μοιράζω πάει νά τό ἐφουντώσει. Ὁ πόδος μου μ' ἀρέσει καί ὁ πόδος μου αὐτοκτονεῖ, μί ὄπιο τόν πόδο. » (Καί ὁλ' αὐτά ἦταν ὄνειρο).

—

Σ' ἕνα σημειωματάριό μου εἶμαι χθές γραμμένη μιά φράση. « Νά περιγράψω τήν ἐμφάσεα καί νά ἐμφάψομαι. Νά κατασταλάξω τήν ἀξία κάθε πράγματος καί νά ἐπιχειρῶ τό κάθε τι. » —

Ἐγώ περιπαίζοντας τήν ἐμφάσεα ἔλαβα σπό σημείο νά ἐμφάψομαι (μιά τί σημείωμα κι τό περίπαιγμα τῆς ἐμφάσεως). Ἄλλοι ἐμφάφονται ἀπό τήν πρώτη ὄψη τῆς φωνῆς τους, χωρίς ἀμφιβολίες καί ταραχές. Καί μερικοί ἀπ' αὐτούς, ἀφοῦ δοκιμάζουν πολύ κατιμαβαίνουν πῶς τίν μιά μέρα ἡ ἐμφάσεα καί κάθε τι. Ἀπό κεῖ ποῦ ἄρχισα ἐγώ τήν φωνή μου, ἐκεῖ τιμώνουν αὐτοί τήν δική τους. (Ἔτσι καί ὁ Ἐπίκουρος ἔλαβε σπόν ἀμφισβητό, καί δέν μπόρεσα νά βρῶ ἄλλο συμπέρασμα ἀπό τήν φιλοσοφία του. Ἄλλοι ἀρχίζουν ἀπό τόν ἀμφισβητό καί βγάζουν μιά φιλοσοφία. Καί ἐμεῖς εἶναι ἀπ' αὐτούς).

—

Τά μακεδονικά εἶνε τραγούδια ποῦ μοιράζω πρέπει νά φλάσω σό τέλος, σπίς καταστροφή. Ἄρχισα νά κουνιέμαι ὁ ἔλληνισμός καί κείθε, σκοτώνεται ἄνθρωποι, καί ὅσο σκοτώνεται, τόσο μ' τραβᾶ περισσότερο ἡ χώρα ἐκείνη. Ἴσως δέν ἔχουμε ἐλπίδα, ὅμως ἡ τραγούδια πρέπει νά προχωρήσει, νά φλάσει σό τέλος της. Καλύ δέν μπορεῖ νά μέν σταματήσει, οὔτε κάν νά μέν δυνηθεῖ ὅπως θέλει αὐτός, μιά ἀπό κάτω σπίκεται ἡ Μοῖρα καί κάνει χαμάστρες σ' ὅλους ποῦ ἀκολουθοῦν στά καρώματά της καί (οἱ πρόγονοι) ἔμαθαν πῶς μπορεῖν νά μέν δυνηθοῦν αὐτοί καί νά μέν σταματήσουν ὅπως θέλουν.

—

Χθές ἔπεσε ἕνα γράμμα πῶς παρέστειλαν ἀπό τόν μακεδονικό. Νά, τό γράμμα « Πρός τήν Ἐνδοξοτάτη Ἕνωσή τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου »

« Ἐπειδή καθ' ἑκάστην τό μάθημα ἀμφιβάλλω καί περί τῆς ὑποστάσεως τῆς ὑπαρξεώς τοῦ ἑλληνικοῦ μεταξύ τῶν Ἑλλήνων, καί περί αὐτῆς τῆς χρηματότητος τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν τι μέν, θεωρῶ καθῆκόν μου – ἕνα τέλος σύμφωνα πρός τήν συνείδησή μου – νά ἀποστείλω ἀπό μέσον τῶν ἀδελφῶν. » — Αὐτοί δόμοσαν.

Παραστήσαν ἀπό Μακεδονικό

Μαΐου 26. Ένα καΐκι μου ανέκρυ στή θάλασσα σ' ένα κομμάτι σή-
μερα τ' απομεσήμερο, κοντά στίς Ίλδός Αβδούλ-Βαχράν με μπρός
πρόσωπο, κρύα μάτια μάγου, και μύτη μυρωστή και ένα κι δύο τό
χέρι μου κι κι' πή τήν τύχη μου. Γράφω όσα θυμούμαι κι' με ένα.
— Χρήματα δέν μυρτώνω, άμμα' κοντά δέν θά' μείνω χωρίς χρήματα, άμμα' ούτε
κι' θά' κέρασι ποτέ πολύ πολύ σπο. Χρήματα εφοδιών εύκολα, φεύγουν από
τά χέρια μου. — Όσο πεθαίνω θά' κληρονομήσουν τ' γονείς μου κι' θά' κέρασι
κληρονομιές. Έρχονται γονεικομίτιο ώς τά 1903. Από τότε μέχρι κληρονόμος
σπρώνω. — Τό κεφάλι μου θά δουλεύει πάντα. — Έχω αγνή καρδιά —
Τής γυναίκες τής βλέπω, παιχνιδιάρω μαζί τες, φλερτάρομαι, μα' όταν φεύ-
γουν από μπροστά μου τής βλέπω, δέν μέ μένουν στό νου. — Η γυναίκες
με συμπαθούν, μια μάλιστα ήθελε να με πάρει άντρα, άμμα' εγώ δέν πρόσεξα
κι' τής άφησα κι' πέρασι. Όταν μυρίσω στήν Αλεξάνδρεια θά' πάρω μια' παν-
δρεμένη που μ' αγαπά. — Έχω τόν δεκέμβριο θά φύγω από τήν Αλεξάνδρεια
κι' θά' κάνω ένα ταξίδι μακρυό, αργότερα θά βαπορίσω στήν Αλεξάνδρεια.
— Πολύ νοιά' θέλω να κάνω τον κεφαλιόν μου, κτλ. — Πεθαίνω μαζί με
άλλους αμμα' δέν δείχνω όμως τόν εαυτό μου σε κανένα. Εκείνοι αμμα
γράμματα είναι μόνο με τούς άλλους (Αγαπώ μόνο τόν εαυτό μου.) — Θά ζήσω 70 χρόνια κι' περισσότερα. —
Δεκαπέντε χρόνια, μέρα, σπούδασα μια' να μάθω τήν τέχνη αυτή' τήν
χειρομαντική, κι' είμαι κι' αστρολόγος. Τά σπούδασα αυτά μόνος μου.
Νύχτες ολόκληρες κάθεμαι βυθισμένος κι' βρίσκω τήν τύχη ανθρώπων σε' άστρα.

Έχουν με' δύο άλλους, και' συμφιλιώνεται τώρα πιό φίλος μου είναι ο
Ίλδός αυτός, ο μάγος, από τούς δύο εκείνους (πιό κοντά μου, πιό
αρμονικός με' μένα).

—

Όταν μια' γυναίκα βλέπω ένα άγνωστο, άντρα κι' γυναίκα, αγόρι κι' κορίτσι,
που μ' αρέσει, και' πρώτα και χάνεται, εξαφανίζεται αμέσως, γυρίζω κι' τόν
ρίχνω άλλη μια' ματιά, σοβαρή, μαχαριστή και μυστηρίου. (Ίσως, αν δέν
πρωτοτύπω και' αν τύχει τό φωτίσμα θά χάσουν τ' μαχαίρα). —
Και' μισούμαι, μισούμαι καταλαβαίνω όταν ο άγνωστος αυτός, άντρας
κι' γυναίκα κι' παιδί κι' κορίτσι, που μ' αρέσει και' πρώτα, δέν δείχνει
κι' αυτός, με' μια' ματιά σοβαρή, μαχαριστή κι' μυστηρίου, πώς τον αρέσω
κι' εγώ, μόνο πρώτα αδιάφορος και χάνεται παντοτινά, σαν φίλος.
(Ίσως αν τύχει ~~ναί~~ με' μυστήριο θά' τον αρέσω).

—

„Ω βάθος αμέτρητον!" Ακούω μια' φωνή, μια' ίδια και μόνο χτυπάει
στ' αυτί μου, στό νου μου, διαλύεται, μένει χτύπα κομμάτια και
όλο μόνο και' χάνεται και πάει κι' κατακάθε-
ται σέ κάποια νωχέλο σε κάτι βράχο που κάνει βαθειά μέσα μου.
Τί νά' κάνω τον δέν βλέπω τής φωνές όπως τής βλέπουν κι' τής πιστεύουν
σ' άλλα που τής φωνές; Τί νά' κάνω τον καμμιά ίδια δέν σκέφτεται,
καμμιά φορά, μόνο μένει τρόπο από τό μυστήριο που πιάνει.

Μαΐου 31. Όνειρο, όνειρο, πού μ' τρόμαξες! Είδα τον Ύμηττό, την Καισαριανή, τ' αγαπημένο μου το φτωχό το χωριό το καλόκαρδο με' αθώματα χαμόγελα, και μα' μια σιγμή είχαν χάσει τα μάγια τους, δεν ήταν πια μαγεμένα, και προσέξα πως μπορώ νά φύω και ίσως εκεί, νά μείνω δυστυχώς εγώ, νά ζω και νά μνό έχω την μαγεία του βουνού μου, τής Καισαριανής μ' τον χύμα του φτωχού μέσα μ' γιομά χαμόγελα. Και φοβήθηκα τρομερά, και πόνεσα, πόνεσα ως το βάθος τής ψυχής μου που δεν έχει πάτο. Ύστερα, απελπισμένος, είπα σ' Όνειρο: «Όμως τ' μοπορεί δεν δα' μ' το πάρης» και συμφιλιώθηκαν οι γίνεις, κι' μη στον κόσμο δεν μπορούσα νά μ' πάρη τον ειδυλλιακό μου την μικρά που μ' πάει μέσα στη βίαιη την αστικοποιημένη την καλοκαιρινή τής Αττικής. Και είπα «Τουλάχιστο, άμα χάσω μέσα σ' Εκείνη τη βίαιη, πάντα θά' χη μάγια μ' ο Ύμηττός μ' η Αττική, γιατί πάντα θά' νε μαγεμένη η βίαιη εκείνη». Όμως πονούσα ακόμη παράπονο από τον πόνο του ονείρου εκείνου, τής ύπαιθρας τής ερημιάς, που χάθηκε το βουνό μου μια μέρα, δυστυχώς τής ζωής μας στη δίνη τους μα εγώ δεν μπορούσα πια νά τ' δω μ' χαρά, είχε μείνει άδειο από κάθε χάρε μαγεία, ήταν μ' αυτό βύπτωσα. Όνειρο, όνειρο φοβερό, πού μ' τρόμαξες!

Μαθ' μ' εκείνο είδα ν' ένα άλλο όνειρο, πολύτιμο και παντρό μα' όχι τόσο τρομερό. Πήγαινα φυγά, σ' ένα χωριό, σ' μια γυναίκα α' αγαπούσα, και η γυναίκα αυτή τής έλεγαν Πελαγία η γιά μου. Και κι' ήταν και ο αδελφός μου ο Νίκος η' σύζυγός η' η Έλη. Και ήταν βρός η πυρωμένος ο κόσμος. Τη αγαπούσα πολύ και ήθελα νά τη σώσω μόνη, νά τη φέρω. Μα' ήταν πόσοι μπροστά μου. Και τη μία η μυρεσά πετούσαν μ' πύρι το χέρι η μ' το φίλημα η το έκαψε και εγώ δίνω νά' τη φιλήσω το χέρι μα' δεν πρόφθανα. Και ύστερα έφτασα σε μια μέρα μεσ' γέμισε όχι καθαρό που είχε φίδια μέσα η' φιδάκια πολλά και πολυμπούσα. Μα' σιγά' πάγιωσα κι' ήμουν τριστυχισμένος κυμπώντας αλάφρια σε' δεύτερα που περιφρόνεσαν τη γέμη και' έβγαιναν και από μέσα της. Ύστερα όμως συμφιλιώθηκα πώς ήτον αλήθεια νά πολεμήσω μέσα στη γέμη αφού ήταν ν' δαμάσω πολλά. Και ύστερα τα φίδια φιλιώθηκαν τόσο και μεγάλωναν και γέρνανε νά' τα βρέξω η βρίσκαν πάντα μπροστά μου η' στόνο μου. Μαθ' μου κάποιος πολεμούσα και η' Έλη, και τρόμαξα μ' τα φίδια και ήταν τραγική σε' και μέσα και τη αγαπούσα πολύ, πολύτιμα, βρε' και πυρωμένα, και κουρασμένα. Τι όνειρα θεέ μου, τι όνειρα!

ΝΔ — ΜΔ

Ἰουνίου 1. Ἕνας μυικός πρόξενος εἶπε σέ μιά δυστυχισμένη μυατίκα πού μιλοῦνε κάτι ποῦ δέν μποροῦνε νά τά ἐξηγήσῃ· «Πηγαίνει, μυρά ἄνου, στόν Πρόβυ κατά τίς ἑνδεκάμισυ κι κλάψε μπροστά του, πές του τί συμβαίνει καί ἴσως μή τίποτε.».

Δέν μίλησε ἀλλά τό μυατίκα κατέβηκε στίς 11½ νά ἔχῃ δάκρυα γιά νά κλάψῃ. — Ἴσως ὅμως εἶχε, μιά μωρίνα ἕνα κορίτσι ποῦ μιά φορά εἶπε παρακουμένη «Ἐμένα δέν μπόρεσα νά κλάψω, γιατί δέν εἶχα φαντεζί μαζί μου».—

Ἰουνίου 2. Εἶνε μιά μυατίκα ἐδῶ ποῦ μ' ἀρέσει. Κι' ὅμως ἔρχονται ὧρες ποῦ μ' φαίνεται χαμένος καιρός καί νά τήν σκεφτόμαι καί νά προσπαθῶ νά τήν βρῶ, γιατί τί εἶναι «μιά μυατίκα ποῦ μ' ἀρέσει»; [Qu'est-ce qu'une femme qui me plaît? 1) Un pis-aller 2) Un abandon de moi-même 3) du temps perdu en peines ingrates dont la récompense ne donne pas grand'chose (je ne crains pas les peines, mais je trouve celles de l'amour trop petites, et la récompense — s'il y en a — insignifiante (ou insuffisante). 4) Un être qui me ressemble trop et ne diffère pas assez, ni n'est plus fort que moi.] Δέν ἄξιζε δηλαδή νά χαθεῖ ὅλον τόν καιρό μου γιά τήν ἀγάπη μιᾶς μυατίκας. — (Ἰουν. 21)

Ἐξακολουθεῖ τόν ἑαυτό μου, μοιάζει πρᾶγμα ἡ ὄχι μ' ἀρέσει. Ἀφοῦ ὁ ἑαυτός μου εἶναι ἀνάξιος, γιατί νά εἶναι ἄξιο ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ἀρέσει;

* Λόγος

— Γιατί βρίσκω ἐδῶ τό ἔδαφος μου; Γιατί μέ γαλήνεψε ἀπάφο νά τοῦ δώσω ὅλη τήν δύναμί μου; Τόσο μέ κάκωσε ἡ μόνη ἀδιαφορία ποῦ μέ χάιδεψε; μ' ἔκαμε τόσο ἀδιάφορο νά ἔρθεῖ; Καί ὅμως γιατί δέν μ' ἐνδιαφέρει ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ποῦ μέ περιτριγυρίζουν καί εἶναι ἀδιάφοροι γιά τό ἔδαφος μου;

Ὦ γραμμένα, γραμμένα, γραμμένα, ποῦ δέν εἶμαι ἀρκετά δυνατός τόσο ποῦ νά εἶμαι πάντοτε νικητής καί νά γράψω πάνω μου τήν σαβούρα τοῦ κόσμου ὅλου, κι νά τό γράψω τόν κόσμο!

— Πιά νά σταματήσω τήν μνή, πρέπει νά τό γράψω καί μιά νά τό γράψω, νά τό γράψω κι τούς ἄλλους. Θέλω νά κοιμοῦμαι κι νά τό γράψω ὅσο μπορῶ περισσότερο. Ἔχει ὅμως ἀρκετά δυνατός κι μιά νά τό γράψω; Γιατί βαριοῦμαι νά γράφω; Γιατί βαριοῦμαι νά μελετήσω; Γιατί καί νά διψάω, νά φάω, νά φαντάζομαι βαριοῦμαι, καί τό κοιμήθω περισσό;

— Ἄλλη φορά. (σ' ἄλλον τόνο). «Πάρε ἕνα σκοπό καί κόψε τόν ἀδιάκοπα καί μέ καθαρά μάτια, χωρίς ν' ἀκούσῃς τίς μύρες φωνές, καί γράβα ἥσυχα ἡμερός νά τόν φθάσῃς». — Ἔτσι καί ὁ σκλάβος σκόνταψε τό τουφέκι του καί σκλάβος ἀκίνητος, σταθερά μέ καθαρά μάτια, χωρίς ν' ἀκούσῃ τί φωνάζει μύρες τοῦ, καί ὅλοκληρα γραμμένα. Μόνον διαφορά κι εἶναι ὁ κόσμος ποῦ νά σκλαβώσῃ κι νά κόψῃς τόν σκοπό

μί το τουφέκι, παρά μ' όλη σου την μυή. Δυνατώτερο όπλο είν' ένα τουφέκι παρά το σώμα ενός ανθρώπου. Το τουφέκι είν' σιδερένιο κι δέν έχει ψυχή. [Χρυσάφια αλλάτωνα κι δυνατό! — 29 Σεπτεμβρίου 1905.]

Ιουνίου 4. Μ' έρχονται κάποιες κι' κάνω πράγματα που δέν ήθελαν οι πολλοί και μπορούν κι' χαλάσουν το μέλλον μου», καθώς λέει ο ανθρωπος, και σταματώ κάποιες στιγμές δέν μ' αρέσει η τελευταία δόση που θα 'χω κάνει αυτά τα πράγματα, η μανία, η exaltation. Μόνος συλλογιάζω: εξαιρετικά την exaltation βλέπω κωμική, η μαλλον βλέπω τον κόσμο την βλέπει κωμική. Τούτο εδώ μαθαίνω, πως το αιώνιο μαθαίνω κι' συλλογίζομαι πάντα, χωρίς κι' το θέλω, τι θα 'πουν οι άλλοι, πω θα κρίνουν οι άλλοι, πω θα ίδουν οι άλλοι. Και όμως τι μ' μέλουν οι άλλοι; Μ' αρέσει ψυχρά ψυχρά κι' κάνω ό,τι κάνω. —

Και όλα αυτά πόσον, πάντα μένει βασανιστής ο εαυτός μου· αυτός αυ παραπονιέμαι πάντα, αυτός αυ πονεί, και αυτός αυ κλαίει για κι' χαρά μου.

Ιουνίου 11. Οι αρχαίοι Έλληνες έπαιρναν ένα θέατρο ανθρώπου και ο αυτός εστήριζαν μια μυή, και μένανε ένα δράμα. Τι ήταν οι ήρωες; Άνθρωποι που πεθαίνουν, και επειδή αγάπη κι' τους αγαπούμε, λυπούμαστε που πεθαίνουν. — Η φύσα η τραγική που φαίνεται πως κρύβει την μυή των ανθρώπων πω ήταν ήρωες, πλέν ο θάνατος τους. Ο θάνατος τους ο βίαιος θέλει αυτή· αυτό το κα-

τάλαβαν οι αρχαίοι και έκαναν ήρωες τους ανθρώπους που μπορούσαν κι' πέθαναν, τους ανθρώπους που πέθαναν τραγικά (δυστυχή, βίαια και πρίν από τον καιρό τους). Και τους ανθρώπους αυτούς τους έκαναν καλούς, τιμητικούς, μεγάλους, για κι' παράβη τους άλλους ανθρώπους ο θάνατός τους. Στην κοινή αυτή μυή των ανθρώπων που πεθαίνουν έτσι, κινούσαν έπαιρνε σημεία διάφορα, για κι' μπορούν οι άλλοι ανθρωποι, όταν έκείνους (τους ήρωες) παίρνει ο Χάρος. Εκπρέπουν την τραγωδία στον θάνατο, και κάνουν έπειτα αυτό τον θάνατο και φαίνεται άδικος.

[Εφαβά! Δυνατό! Οι ήρωες πεθαίνουν τραγικά επειδή είν' ήρωες, δέν γίνονται ήρωες μόνο επειδή πεθαίνουν με βίαιο θάνατο. Είν' και ήρωες που δέν πεθαίνουν τραγικά, όπως θα 'λέγαν. Ο θάνατος είν' μια επιστροφή στον ήρωα ή μια στον τόπο του. — 29 Σεπτεμβ. 1905]

Δέν μπορώ ν' αγαπήσω την ζωή που είχαν. Γεννήθηκα τώρα, τώρα και θα ζήσω, και τώρα πρέπει κι' ζήσω. Είμαι κοσμικός στον καιρό μου. Ο Ναπολέων ήταν ένα διαμάντι κοσμικό στον καιρό του· πάνω είν' κι' διαμάντια κοσμικά σε κάποια στολίδι εποχών. Λάμπει, γέμει, σπαρταρά, αλλά στη δόξα του πάντα. Κ' εκείνοι που δέν λάμπουν και κείνοι μένουν κοσμικοί στον καιρό τους, σαν τόπο που τους γεμίσει. Δέν είν' ανάγκη κι' ρώτω δέν είν' σωστό ή όχι κι' δουλεύω για το έργο μου ή κι' γυρεύω πρέπει η την αλήθεια, ή κι' ποιήσω για «τον πρόσφατο τον ανθρώπου». Όσον βρέθηκα εκεί και θα ζήσω. Μακρά μερικές φαντασίες μου κι' μ' φαίνονται σωστές και κι' κοιτάζω πω στους καιρούς τω ερχόμενων θα μένουν αλήθειες.

Δεν εἶναι ἀνάγκη μ' αὐτό νά ἀφήσω τήν δουλειά μου μιά τό ἔθιμο
καί νά προσπαθήσω νά χάσω τόσες ἀνθρώπινες τά κεφάλια τῆς φαντασίας
τῆς δικῆς μου. Ἀμα εἶναι νά ἔρθουν ἄς νά μείνουν ἀμήνυτες, ἀργότερα,
θά ἔρθουν καί θά φύγουν. Τί νά χάσω ἐγώ τόν καιρό μου; Καλύτερα
νά σταθῶ τά παλιά μερόνυχα, νά βγάλω ὅλο τό μυρί τάδε παλιᾶς μου
ψυχῆς, νά χαλῶ κάθε παλιό μου ρεῦχο φορώντας το ἕως νά τρο-
πιάσω, νά κουρελιασθῆ, καί τότε θά σταθῶ μόνο τόν — πιά νά κοπιά-
σω νά ρίχνω τά παλιά, νά καίω τά ρούχα μου, νά σιωπήσω βίαια
τῆς παλιότερης ψυχῆς, καί φεύγοντας ἄλλον νά τρέχω τό κατόπι κάθε
ἀρρίβωμης φαντασίας που περνᾶ ἀπό τόν ~~νοῦ~~ νοῦ μου, καί τρεμοσβύνει.
Ἐκεῖνες παλιές ψυχές ἀκαμπτοῦν ἕως τέλος. Ἡ παλιά τρέπει νά περάσουν, νά
χαθοῦν, νά γκρεμοῦν, μιά ν' ἄρθουν ἕως νά μποῦν στήν θέση τους.
Καί ἄς ἔχω φαντασίες, καί ἄς μείνω ἡ φαντασίες, ὄνειρα, φαντάσματα
ἡ ἐμπόδια μιά τά ἐρχόμενα χρόνια. [Κύπρο τῆς 23 Αὐγούστου 1903].

Ἰουνίου 12. Approfondir Napoléon, les Juifs et les Japonais

Ἰουνίου 13. Approfondir aussi les Russes, car j'ai du sang russe en moi.

Ἰουνίου 19. Μιά γυναῖκα, ἀπ' αὐτές πού βοῦν δίνοντας τό σῶμα τους
σόν καθένα, μ' ἔλεγε χθές πῶς ἄκουσε σ' ἕνα καφενεῖο κοντά σέ
δάμασκα ἕνα ἔλλην πού τραγουδοῦσε. « Καί δέν τραγουδοῦσε σάν
ὅλους αὐτούς πού τραγουδοῦν σά καφενεῖα, μιά νά κερδίσουν τό
ψωμί τους, δέν τραγουδοῦσε ἐπειδή ἔπρεπε νά τραγουδῆ, μιά νά κερ-
δίση, ἀλλά τραγουδοῦσε μέ πάθος, καί τό κεφάλι του πήγαινε δεξιά
καί ἀριστερά, καί τραγουδοῦσε σάν νά μή ἦταν κανείς μέρος του,
σάν νά μή ἦταν κόσμος. Δέν καταλαβαίνω τά ἑλληνικά, ἐπειδή
ἦταν Βουλγαρίδα, ἀλλά ἔκλαψα φοβερά ἔκεινη τή βραδιά. »
Καί αὐτά τά λόγια της σημαίνουν πῶς καί αὐτή δέν δίνει τό σῶμα
της μιά τό χρῆμα, πῶς τό χρῆμα εἶναι μιά ἀνάγκη, ἀλλά τό πάθος
(τό νά μπορῆ νά αἰσθάνεται βαθιά καί νά παθαίνεται) εἶναι
ἀνώτερο ἀπό τό καθένα. Τήν εἶπα · « Εἶναι ποιήτρια, καί τό
κάθε πρᾶγμα μπορεῖ καί τό ποιῶδες. » —

—

Ὅταν φύγεις ἀπό νερό μέσα τό σάλιο σου βγαίνει ἀπό τό νερό. Ὅταν
χύνεις λάδι στό νερό δέν ἀναμιγνύεται μέ τό νερό, μένει πρός ἀπό
πάνω. Τά μόρια κάθε σώματος ἔχουν συνοχή μεταξύ τους καί βγαίνει
ἀπό τά μόρια κάθε ἄλλου σώματος, ἄλλα περισσότερο, ἢ ἄλλα λιγότερο.
Μερικά μένουν ἢ ἀναμένονται ἄμα ἀναμιγνύονται ἢ μένουν ἄλλα.
Ἔτσι καί τά ἔθνη, ὅταν, εἶναι ὁλόκληρα ἢ εἶναι κομμάτια κομμάτια, πάνω
μένει σ' ἄλλα ἔθνη, δέν χάνουν τήν συνοχή τους, ἀλλά τήν βιώνουν
ἄλλα περισσότερο καί ἄλλα λιγότερο, καί βγαίνουν ἀπό τό ἔθνος
ὅπου ἔκλειναν μέσα τους. Μερικά μένουν καί γίνονται σιγά σιγά μέ

τό ἔθνος αὐτό, ἄλλα ὅμως μένουν πιστοί στά νησιά μέσα στό ἔθνος αὐτό, κρατοῦν τό χρῶμα τους καί τή μορφή τους κι τή γνώσι σα τους καί τίς συνήθειές τους.

—

Σήμερα, οἱ ἄνθρωποι πού τούς μιλοῦσα πρίν ἤξιω ἐδῶ, μέ γαίνοσαι πιά δέν ὑπάρχουν, εἶναι βέβαιο, εἶναι ἄλλος βαθύς μου, βαχυριστής, ἄνθρωποι. Ὑπάρχουν μόνο ὅσοι βρίσκοσαι ἐδῶ καί τούς βλέπω κι τούς ἀκούω. Σήμερα ἀμέ-σως μέν ἐκεῖνο πού νοιώθω μέ τά μάτια μου, μέ τή μύτη μου, μέ τό στόμα μου, μέ τ' αὐτιά καί μέ ὅλο ἄλλο ὄργανο τοῦ σώματος. Ἄλλες μέρες ἀμέσως εἶναι ἡ φαντασία μου, ἡ ἰδέες. — Φαινόμενα καί Φαντασία αὐτά εἶναι τά δύο σακκιά κριθάρι πού εἶναι δεξιά κι ἀριστερά ἀπό τόν γαϊδάρο τοῦ Βουριδάνου. (L'âne de Buridan). Ποιό νά προτιμήσω δέν μέ ρω. Ἀλλά δέν εἶναι καί ἀνάγκη νά προτιμήσω κανένα ἀπό τά σακκιά, ἀφοῦ ποτέ τό ἕνα πάει τό ἄλλο τό ἀνοίγω καί τρώω ἀπό τό κριθάρι που ἔχει μέσα. Ποιό ἀπό τά δύο ὅμως εἶναι καλύτερο; Καί τά δύο εἶναι καλά.

Ἰουνίου 21. Ὅταν ἀκούω παιδιά καί μιλοῦν ἑλληνικά μέ γαίνοσαι τόσο γλυκά τά μέρια τους, κι τόσο ὡραία ἡ γλῶσσα μας, καί χαίρομαι πού βλέπω πῶς ἡ ἐρχόμενες γενιές θά μιλοῦν ἑλληνικά καί δέν μπορεῖ νά χαθεῖ αὐτή ἡ γλῶσσα, αὐτός ὁ ἦχος, καί αὐτό τό πνεῦμα καί ἡ ποιή. Μοῦ δίνουμε τήν ποιή μας

* Νόημο

στά παιδιά μας, κι ἐκεῖνα στά ἐγγόνια μας, καί τοῦτα στά δισέγγονά μας, κι ἔτσι δέν χάνεται. Φροντίζουμε σάν τήν Ἑστιάδες νά βαστοῦμε ἀναμμένη πάντα τήν παντοτινή φωτιά τῆς Ἑστίας. Πόσα μέρη σήμερα ἡ θεά Ἑστία!

Ἰουνίου 22. Μ' ἀρέσουν διάφορες πράξεις σάν αὐτές:

- ὁ Charles-Quint πού ἔκαψε τήν καθεδρία του δύο χρόνια πρίν πεθάνει
- ὁ ὅσιος Λουκᾶς τῆς Βοιωτίας πού εἶχε κάψει τόν ναό του καί πάλι μαζί εἶχε μέσα καί ἔκαψε τόν παλαμίο καί πρίνους μέρες.
- ἡ καταιγίδες καί οἱ κορεῖοι πού κάνουν τούς φόβους ἀμα τούς κυνηγᾶ ὁ ἄνθρωπος. — ὁ Henri Beyle πού ἔγραψε τήν ἱστορία του καί τόν ἐπιταφό του πρίν πεθάνει — καί ὁ Γενιάδιος μέ τό σαχνό φυλό καπέλο που ἐνεφάνισε ἀπό τό Παρίσι στήν Ἀθήνα κι ὁ πόλεμο μιά καί δῆ τί θά 'πουν γι' αὐτόν οἱ ἄνθρωποι καί τί θά γράψουν ἡμερίδες..

Ἰουνίου 23. Ἡ ἀπιστίες μου ὅμως μοῦ φαίνεται τό κόκκινο πού φοροκινίζει κάθε ἰδέα, κάθε πράξη, κάθε πρᾶγμα στόν κόσμο. Καί ἄν ἔκανα κάποια ἄλλαγμα σ' καρμιά θεά, θά ἡ θεά αὐτή θά ἦταν ἡ Ἀπιστία. Καί ἄν εἶχα ὅρκο νά ἀνακαλύψω κάμμια ἐπιστήμη σάν τήν φυσική τή Λογική, θά ἀνακάλυπτα τήν Ἀπιστία.

(Τό συμπόδιμα αὐτό τήν πεφωτεινή λύχνα ὅταν βάλτωνα στίς δύο ὕστερα ἀπό τά μεσάνυχτα καί δέν μποροῦσα νά κοιμηθῶ. Τό

συγγενίδικα γιατί δημιάδικα τὸν Τρικούπη ~~και~~ ὅπως τὸν κρίνω τώρα
καὶ ὅπως τὸν ἔκρινα πρώτα. Στὴν ἀρχὴ τὸν ἤμουνα ὅπως μεγάλον μιμιτὸν
ὁ πατέρας μου. Ὕστερα μιὰ μέρα ἤξερε καὶ χάθηκε μέσα μου, κι' ἐβάστηξε μια
ἀντιγραφὴ· καὶ δυναρεστήθηκα τότε γιατί χαμένος μέγο τὴν εἰκόνα ποὺ εἶχα
γραμένη. Ὕστερα ἄκουσα καὶ ἄλλες ἀντιγραφὲς μὲ τὸν Τρικούπη καὶ ἔπαψε
ἡ αὐτοῦ ἀκούμενα κ' ἐμένα ἄλλες δικές μου ἀντιγραφὲς γιατί δὲν παραδέχθη-
κα χωρὶς συζήτηση τὰ λόγια τῶν ἄλλων. Καὶ ἔτσι ἀπὸ ἀντιγραφὴ σ' ἀντι-
γραφὴ ἔφθασα στὴν σημερινή μου κρίση. Κόκκινο εἶναι ἡ ἀντιγραφή, κι'
πὸς τὴν καταφρόνεση δυναμὴ τὰ ἐμπόδια ποὺ εὑρίσκονται σ' ἕνα πεταμό
καὶ δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ πηγαίνῃ ἴσια καὶ ὁμαλά.).
Ὅταν ἤμουν μικρότερος καὶ μ' ἔλεγαν πὼς ἔχω τὸ δυνατὸν esprit
de contradiction, δύρωνα. Καὶ δύρωνα μιὰ τὸ ἔπαιρνα μὲ κακό
αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὅπως τὸ παίρνουν καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅμως, ἂν καὶ
δὲν ἤθελα νὰ μ' λένε πὼς ἔχω τέτοιο πνεῦμα (τέλειωμα δυναμή) ἤθελα
καὶ νὰ τοὺς ἀποδείξω πὼς ἄλλος ~~[illegible]~~ σκέφτο μ' ἐγένετο καὶ μέν ἀντι-
θέτα ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ δὲν τὰ λέν τὰ ἀντίθετα αὐτὰ πράγματα γιὰ
νὰ φανῶ διαφορετικός ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὄχι τὰ λέν συνειδητὰ μὲ νὰ
κάνω ἀντιπολίτευση στοὺς ἄλλους. (Γιατί, κατὰ τὴν ἰδέαν ἀνθρώπων, αὐτὸ
δὰ πῆ esprit de contradiction = συνειδητὴ ἀντιπολίτευση μὲ λόγια
~~καὶ~~ καταπάνω στὰ λόγια τῶν ἄλλων), δὲν τὰ λέν μόνον "par esprit

de contradiction", ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀμέσα πιστεύω τὰ ἀντίθετα αὐτὰ,
κ' καὶ ἂν δὲν τὰ πιστεύω ἐντελῶς ὅμως μ' ἔρχονται στὸ νοῦ καὶ δὲν
μπορῶ νὰ τὰ ξεχάσω, γιατί μ' φαίνονται ἴδιοι πιθανὰ μὲ τὰ
λόγια τῶν ἄλλων, καὶ δὲν βρῶ καμιὰ κριὰ ποιὰ ἀπὸ τὰ δύο νὰ
διαλέξω.
Τώρα ἂς μὲ πῆ ὁποιος θέλει πὼς ἔχω "esprit de contradiction",
δὲν μὲ νοιάζει πολύ. Ναί, μὲ πῆ πὼς ἔχω αὐτὸ τὸ "esprit", καὶ τί μὲ τοῦτο;
Καλύτερα ὅμως ἔχω νὰ ἀντιλέγω (δυναμὴ νὰ ἀντιστέκομαι) σ' ἐκεῖνα
ποὺ κάτι ἐγὼ κάτι ἄλλοι λένε (δυναμὴ σκέπτομαι), παρὰ νὰ λέγω
"σοῦ κύριε", ὅ,τι καὶ ἂν ἀκούσω. – Ἡ ἀντιλογία μπορεῖ νὰ γίνῃ
πῆ καλὴ καὶ ἀντίστοιχα ἢ ἀντιστοιχαστό.

—

Ἀφοῦ μὲ βασανίζει ὁ πόνος ἀναστατώνει τὸν ἐγκέφαλόν μου ἢ τὸν
ἀνθρωπόνου μου σκαλίζει πὼς εἶναι κάτι σ' αὐτὸ τὸ μέρος μέσα,
τὸν τρίτον νὰ μεγαλώνω βαθύτερα. Ἕνα πρᾶγμα φαίνεται ἀρκετὰ
καθαρὰ σήμερα καὶ ἄλλοτε· ὅτι, ὅτι καὶ ἂν κάνω τὸ κάνω
ἐπειδὴ εἶμαι, ὑπάρχω, δὲν τὸ κάνω μιὰ τοῦτον ἢ μιὰ κείνον, μιὰ
τὴν πατρίδα ἢ μιὰ τὴν Μαρία! – Καὶ ὅταν δαγκώνω μὲ τὸν ἔγκε-
φαλό δαγκώνω μὲ τὸν ἑαυτό μου· ὅτι ἐγκεφαλό μέσα εὑρέθηκα μο-
νιμίστικος, γιατί δὲν μπορούσα νὰ δαγκώνω γιὰ τίποτε ἄλλο. Ἀντιγνω-
μῶν Ῥωσσοῦ δὰ δάγκω μὲ τὴν Ῥωσσία. – Καὶ καλύτερα ὄχι "μὲ τὴν

Ρωσία", ή "για τον Θεμιστο" και καλύτερα ας μιλήσω
δι' γιά. αυτό τον καιρό, δίχως θέλημα καλύτερα πώς θώ και κου-
"νουμαι αιάρτια στούς ήθμους τούτη τώρα ήθμους, και στή δά
φανα και δά κοιτάνουν αιάρτια τούς Ρώσσους αι ήμαν Ρώσσος
(Κύττα τή Ιουνίου 11, τή Οκτωβρίου 17. 1904, και άλλου).

—

Hier je regardais une femme, d'une façon artistique
c'est à dire artificielle: sans la désirer, j'admirais les
formes de son visage et de son corps. Je n'étais pas
homme" en ce moment-là; j'étais autre chose. Étais-je
"supérieur à l'homme, ou simplement à côté?
Il n'est permis qu'aux hommes de génie de n'être pas
hommes". Suis-je un homme de génie? Qui le sa.
Cependant je voudrais l'être. Tel est le seul pis-
-aller que je puisse accepter. (Car même l'homme de génie
est un pis-aller pour moi) —

Είνε ένα μέρος που τό λένε Μέγ, εδώ κοντά. Εκεί κάθουμαν
χθές, κοντά στήν θάλασσα και ήμουν θόλος και έβλεπα, μέ
όμματα μανιά, όλη τήν γή και τόν κόσμο όλο, από κάτω
μου. Ξαφνικά σιγά, που όλα είνε βαμμένα στήν θέση που τρώνε,
και οι βαρκιάδες, τή οι σφαντοί τή οι μικροί τρόμοι, τή οι άνθρωποι.

Μόνον οι άνθρωποι, από τά οργανικά όντα πού μέ μαί-
νουν τή. Έχει αυτή τήν όμορφα μανιά, κάποιος. Και όχι
όλοι οι άνθρωποι, αλλά μερικοί. Αυτοί βγήκανε πώς όλα
τά πράγματα και η κοινωνία τή ανθρώπων αλόγου, τή
οι ανθρώποι μιας μικρούτσικα όντα, μικρότερα από τόν
σκαντζόχοιρο.

Αγιοσύρα 1905

510